

164430

**İLKÖĞRETİM OKULLARINDA SINIF
ÖĞRETMENLERİNİN MÜZİK DERSİNE İLİŞKİN
EĞİTİM GEREKSİNİMLERİ**

Figen YÜNLÜ
(Yüksek Lisans Tezi)
Estişehir- 2002

Annem ve babama

**İLKÖĞRETİM OKULLARINDA SINIF ÖĞRETMENLERİNİN MÜZİK
DERSİNE İLİŞKİN EĞİTİM GEREKSİNİMLERİ**

Figen YÜNLÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eğitim Bilimleri (Eğitim Programları ve Öğretim) Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Mustafa SAĞLAM

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Eylül 2002

DEĞERLENDİRME KURULU VE ENSTİTÜ ONAYI

Figen YÜNLÜ'yü "İlköğretim Okullarında Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersine İlişkin Eğitim Gereksinimleri" başlıklı Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim, Yüksek Lisans tezi 27 / 09 /2002 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Adı-Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Prof.Dr. Mustafa SAĞLAM

Üye : Doç. Bülent ALANER

Üye : Y.Doç.Dr. Kıymet SELVİ

Yukarıda imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2002

Prof.Dr. Coşkun BAYRAK

Enstitü Müdürü

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZÜ

İLKÖĞRETİM OKULLARINDA SINIF ÖĞRETMENLERİNİN MÜZİK DERSİNE İLİŞKİN EĞİTİM GEREKSİNİMLERİ

Figen YÜNLÜ

Eğitim Bilimleri (Eğitim Programları ve Öğretim) Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eylül 2002

Danışman: Prof. Dr. Mustafa SAĞLAM

Müzik dersi, ilköğretim çağındaki çocukların bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıklarını geliştirmede etkili bir rol oynar. Müzik dersi ilköğretim okullarının birinci ve ikinci devresinde (1-3. sınıflar ve 4-5. sınıflar) genellikle sınıf öğretmenleri tarafından yürütülmektedir. Yapılan çeşitli araştırmalar ilköğretimde etkili bir müzik eğitimi gerçekleştirilemediğini göstermektedir. Bunun da temel nedeni olarak, sınıf öğretmenlerinin müzik öğretimi konusunda yeterli bilgi ve becerilere sahip olmadıkları, bu durum sonucunda da sınıf öğretmenlerinin Müzik dersini yürütürken çeşitli güçlüklerle karşılaştıkları söylenebilir. Sınıf öğretmenlerinin bu güçlüklerini gidermek için öncelikle bu güçlüklerinin neler olduğunun ve bu güçlüklerin giderilmesine dönük eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi gereklidir.

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim okullarındaki sınıf öğretmenlerinin Müzik dersinde karşılaştıkları güçlüklerin ve bunlara dayalı olarak müzik dersiyle ilgili eğitim gereksinimlerinin belirlenmesidir.

Araştırma, 2000-2001 öğretim yılında Eskişehir il merkezindeki 40 ilköğretim okulunda görev yapan 519 sınıf öğretmeninden elde edilen verilerle gerçekleştirilmiştir. Tarama modelinde yapılan araştırmanın verileri, sınıf öğretmenlerine uygulanan anketle

toplanmıştır. Toplam 65 maddeden oluşan anketle, sınıf öğretmenlerinin Müzik dersine ilişkin genel görüşleri alınmış, Müzik dersinin içeriğini oluşturan konularda, Müzik dersi öğretim sürecinde ve öğrenci çalışmalarının değerlendirilmesinde karşılaştıkları güçlükler ortaya konmuştur. Bu güçlüklerle ilgili verilere dayalı olarak sınıf öğretmenlerinin eğitim gereksinimleri saptanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde, SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) bilgisayar programından yararlanılmıştır. İstatistiksel teknik olarak sayı ve yüzdeler kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda, sınıf öğretmenlerinin Müzik dersinin önemi, işlevi, kapsamı, öğretme-öğrenme süreçlerinin düzenlenmesi, uygulanması ve öğrenci başarılarının değerlendirilmesi konularında önemli güçlüklerinin olduğu ve bu güçlüklerle dayalı eğitim gereksinimleri ortaya konulmuştur.

ABSTRACT

GRADE TEACHERS' EDUCATIONAL NEEDS CONCERNING MUSIC CLASSES IN ELEMENTARY SCHOOLS

Figen YÜNLÜ

Anadolu University Graduate School of Educational Sciences

Department of Educational Sciences Curriculum and Instruction Program

September 2002

Supervisor: Prof. Dr. Mustafa SAĞLAM

Music class has absolutely an important role in the development of certain skills and traits of the students in elementary school such as the development of general knowledge skills attitudes and habits. Music class is administered usually by grade teachers in elementary schools. Yet, studies have shown that there is no effective musical education in elementary schools. The main cause of this insufficiency seems that grade teachers do not have enough education as well as skill in the profession. There fore, grade teachers may be said to have difficulties in administering music classes. To wipe out the difficulties of the grade teachers, initially it should be determined that what these difficulties are, and the needs of the teachers ought to be specified.

This study aims to determine the difficulties which the grade teachers encounter regarding music class in elementary school and the needs of the teachers concerning musical education.

The study was conducted with the data collected from 519 grade teachers in 40 elementary schools in Eskişehir in the academic year of 2000-2001. The data of this study were collected through a questionnaire designed for grade teachers. With the

questionnaire consisting of 65 articles, the grade teachers' opinions in general of music class and certain difficulties in the course content, in the process of teaching music and in the evaluation of the works by the students were revealed. Next, in the light of the data relating to the difficulties aforementioned, the educational needs of the grade teachers in elementary schools were determined. The analysis of the data for this study was carried out by the SPSS computer program, and of statistical techniques, the figures and percentages were used.

The net result of this research is that grade teachers have difficulties in the course content, teaching-learning process and the evaluation of the works by the students; likewise, it has been put forward that grade teachers have thorough educational needs as a natural consequence of these difficulties.

ÖNSÖZ

Müzik dersinin ilköğretim çağı çocukları üzerinde büyük önemi vardır. İlköğretim çağı çocuğu Müzik dersi ile kendini ifade eder, bilgi ve becerilerini geliştirir, davranış ve alışkanlıklarına bu bilgi ve becerileri taşır. Müzik dersi, ilköğretim kurumlarının birinci ve ikinci devrelerinde genellikle sınıf öğretmenleri tarafından yürütülmektedir. Ancak konuyla ilgili çeşitli araştırma sonuçları sınıf öğretmenlerinin Müzik dersinde çeşitli sorunlarla karşılaştıklarını, bu durumun onları etkili bir müzik eğitimi gerçekleştirmelerini engellediğini ortaya koymaktadır.

Bu araştırmada, ilköğretim okullarında sınıf öğretmenlerinin Müzik dersinde karşılaştıkları güçlüklerin ve bunlara dayalı olarak Müzik dersiyle ilgili eğitim gereksinmelerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırmada elde edilen bulguların, ilköğretim okullarında müzik eğitiminin daha etkili yürütülebilmesi için, gerek sınıf öğretmenlerinin bu dersle ilgili eğitim gereksinmelerini karşılamaya dönük hizmetiçi eğitim programları hazırlanmasına gerekse sınıf öğretmenlerinin hizmetöncesi eğitimleri sırasında ilköğretim okullarındaki müzik eğitimiyle yeterli düzeyde bilgi ve becerileri kazanabilmeleri için öğretmen eğitimi programlarının geliştirilmesi çalışmalarına katkıda bulunacağı umulmaktadır.

Bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde bir çok değerli kişinin önemli katkıları olmuştur. Araştırmanın her aşamasında bana yol gösteren, destek ve hoşgörüsünü hiçbir zaman esirgemeyen, özellikle gösterdiği üstün sabırdan dolayı tez danışmanın Sayın Prof. Dr. Mustafa SAĞLAM'a sonsuz teşekkür ederim. Değerli katkılarıyla araştırmanın gerçekleştirilmesinde emeği geçen Sayın hocam Prof. Dr. Bekir ÖZER'e içten teşekkürlerimi sunarım. Araştırmanın yürütülmesinde katkıları ve desteklerinden dolayı Öğr. Grv. Dilek TANIŞLI'ya, Araş. Gör. Özge ÖZER'e, Araş. Gör. Dilruba KÜRÜM'e, Araş. Gör. İnci Z.ÖZANAY'a, ve araştırmanın yapılmasına yardımcı olan Eskişehir ili merkezindeki ilköğretim okullarındaki sınıf öğretmenlerine ve destek veren

herkese teŖekkür ederim. Yüksek lisans öğrenimim ve tez çalışmalarım süresince sevgi, destek ve ilgileri ile her zaman yanımda olduklarını hissettiren annem Hesna YÜNLÜ, babam A.Süreyya YÜNLÜ ile kız kardeşlerim Füsun YÜNLÜ ÇIRAK ve Zeynep YÜNLÜ'ye teŖekkür etmeyi bir borç biliyorum.

Eskişehir, Eylül 2002

Figen YÜNLÜ

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	iii
ÖZ	iv
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ	viii
ÖZGEÇMİŞ	x
İÇİNDEKİLER	xi
ÇİZELGE LİSTESİ	xiii
BÖLÜM	
1. GİRİŞ	1
1.1. Sanat Eğitimi ve Müzik Eğitimi.....	2
1.1.1. Sanat Eğitimi.....	3
1.1.2. Müzik Eğitimi.....	4
1.2. İlköğretim Okullarında Müzik Dersi Öğretim Programı.....	6
1.2.1. Temel İlkeler.....	6
1.2.2. İlköğretim Kurumları Müzik Dersinin Genel Amaçları.....	7
1.2.3. İlköğretim Kurumları Müzik Dersinin Özel Amaçları.....	8
1.2.3.1. Birinci Devrenin Özel Amaçları.....	8
1.2.3.2. İkinci Devrenin Özel Amaçları.....	9
1.2.3.3. Üçüncü Devrenin Özel Amaçları.....	11
1.2.4. İçerik.....	12
1.2.4.1. Ses Eğitimi.....	14
1.2.4.2. Kulak Eğitimi.....	15
1.2.4.3. Çalgı Eğitimi.....	16
1.2.4.4. Beğeni Eğitimi.....	17
1.2.4.5. Yaratıcılık Eğitimi.....	18
1.2.4.6. Tartım Eğitimi.....	19
1.2.4.7. Müzik Bilgisi.....	19
1.2.4.8. Müziksel Etkinlikler Düzenleme.....	20
1.2.5. Öğretim Süreçleri.....	20
1.2.5.1. İlköğretim Çağı Çocukların Müziksel Gelişimi.....	20
1.2.5.2. Müzik Dersinde Çalışma Ortamı.....	22
1.2.5.3. Sınıf Öğretmeninin Müzik Dersinde Etkili Bir Öğretim İçin Sahip Olması Gereken Nitelikler.....	23
1.2.5.4. Öğretim Yöntem ve Teknikleri.....	24
1.2.6. Değerlendirme.....	27
1.3. Sınıf Öğretmenlerinin Eğitimi.....	28
1.3.1. Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Alanındaki Eğitimleri.....	31
1.4. Sorun.....	33
1.5. Amaç.....	35
1.6. Önem.....	36
1.7. Sayıtlar.....	36

1.8. Sınırlılıklar.....	37
1.9. Tanımlar.....	37
2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	38
3. YÖNTEM	42
3.1. Araştırma Modeli	42
3.2. Evren ve Örneklem.....	42
3.3. Verilerin Toplanması.....	45
3.4. Verilerin Çözümlemesi.....	46
4. BULGULAR VE YORUMLARI.....	48
4.1. Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersine İlişkin Genel Görüşleri.....	48
4.2. Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersinin İçeriği ile İlgili Güçlükleri.....	54
4.3. Sınıf Öğretmeninin Müzik Dersinin Öğretim Süreci İle İlgili Güçlükleri.....	57
4.3.1. Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersine Özgü Öğretim Yöntem ve Tekniklerini Kullanmadaki Güçlükleri.....	57
4.3.2. Sınıf Öğretmenlerinin Öğretim Hizmetini Etkili Biçimde Gerçekleştirmedeki Güçlükleri.....	61
4.3.3. Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Öğretim Ortamları Düzenleme İle İlgili Güçlükleri.....	65
4.4. Sınıf Öğretmenlerin Müzik Dersinde Öğrencileri Değerlendirmedeki Güçlükleri.....	67
4.5. Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersi ile İlgili Eğitim Gereksinimleri.....	69
4.5.1. Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersine Yönelik Genel Eğitim Gereksinimleri.....	69
4.5.2. Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersini Öğretim Programı İçeriğine Yönelik Eğitim Gereksinimleri.....	70
4.5.3. Sınıf Öğretmenlerinin Öğretme- Öğrenme Süreçlerine Yönelik Eğitim Gereksinimleri.....	71
4.5.4. Sınıf Öğretmenlerinin Öğrenci Çalışmalarını Değerlendirmeye Yönelik Eğitim Gereksinimleri.....	72
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	74
5.1. Sonuç.....	74
5.2. Öneriler.....	77
EKLER.....	79
1. İLKÖĞRETİM OKULLARINDA SINIF ÖĞRETMENLERİNİN MÜZİK DERSİNE İLİŞKİN EĞİTİM GEREKSİNİMLERİNİ BELİRLEME ANKETİ.....	80
2. ARAŞTIRMA ANKETİNİ UYGULAMA İZİN BELGESİ.....	87
KAYNAKÇA	88

ÇİZELGE LİSTESİ

ÇİZELGE	Sayfa
1. Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programlarında Müzik Eğitimine Dönük Dersler.....	32
2. Araştırmanın Örnekleme.....	43
3. Örnekleme Sınıf Öğretmenlerinin Kişisel Özellikleri.....	44
4. Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersi ile İlgili Genel Görüşleri.....	50
5. Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersinin İçeriği ile İlgili Güçlükleri.....	54
6. Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersine Özgü Öğretim Yöntem ve Tekniklerini Kullanmadaki Güçlükleri.....	58
7. Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersinin Öğretim Hizmeti Etkili Biçimde Gerçekleştirmedeki Güçlükleri.....	62
8. Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Öğretim Ortamları Düzenleme ile İlgili Güçlükleri.....	66
9. Sınıf öğretmenlerinin Müzik Dersinde Öğrencileri Değerlendirmedeki Güçlükleri.....	67

Birinci Bölüm

GİRİŞ

Eğitimin temel ögesi insandır. İnsan toplumsal ve kültürel bir varlık olup, bilişsel, duyuşsal ve devinimsel yapılarıyla bir bütündür. İnsan yapısı ve yaradılışı gereği sağlıklı, dengeli ve uyumlu yaşama isteğindedir. İsteddiği bu yaşama ulaşabilmesi için bireyin tüm gücünü ve yeteneğini harekete geçirerek kullanması ve kendini geliştirmesi gerekmektedir. Bilim, teknoloji ve sanat, günümüz insanının yetişme, gelişme ve çalışma alanını oluşturur. Bu anlamda bilim, teknoloji ve sanat insanın tüm gücünü kullanarak kendini geliştirme isteğinin bir ürünü ve süreci olarak ortaya çıkmaktadır (Uçan,1993, ss.13-15). Bu ürünün ve sürecin temel ögesi eğitimidir. Çünkü eğitim, bilim, teknoloji ve sanatın tümünü kapsayan bir içerikle düzenlenerek, bireyleri ve toplumları biçimlendirme, yönlendirme, değiştirme ve geliştirmede etkili bir süreç niteliğindedir (Uçan,1993, ss.13-15). Bu açıdan bilim, teknoloji ve sanat eğitimi eğitim sürecinin temel öğelerini oluşturur.

Eğitim sürecinin bir ögesi olarak sanat eğitimi, “bireyin sanatsal davranışında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma sürecidir” (Uçan, 1996). Sanat eğitimi, insanın duygularını eğitir, yeteneklerini geliştirir. Sanat eğitimiyle insan estetik duygusunu kazanır.

Sanat eğitiminin başlıca dallarından birisi de Müzik eğitimidir. “Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla belirli müziksel değişiklikler oluşturma süreci” (Uçan, 1996, s.116) olarak tanımlanan müzik eğitimiyle, birey ile çevresi, özellikle de müziksel çevresi arasındaki etkileşimin daha düzenli, etkili ve verimli olması amaçlanır.

Müzik eğitiminin amacı, bireyi düşünsel, algısal ve duygusal yönlerden geliştirmektir. Bu nedenle müzik eğitimi gerek okulöncesi eğitimde gerekse ilköğretimde son derece önemlidir. İlköğretim okullarında müzik eğitiminin amacına, Müzik dersleri ile

ulaşmaktadır. İlköğretim okullarında Müzik dersi, sanat eğitimi içerisinde, müzik eğitimiyle ilgili temel davranışların kazandırıldığı bir derstir (Nurikadioğlu, 2000). İlköğretim okullarının birinci ve ikinci devresinde uygulanmakta olan Müzik dersinin programında öngörülen amaçlarının gerçekleştirilmesinde öğretmenlere önemli sorumluluk düşmektedir. Ancak İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programının amaçlarına yeteri kadar ulaşamadığı yapılan araştırmalarla belirlenmiştir. Bu durumun en belirgin etmenleri yeterli sayıda müzik öğretmenin olmaması ve Müzik derslerini yürüten sınıf öğretmenlerinin bu dersle ilgili yeterli eğitimi alamamış olmalarıdır.

İlköğretim okullarındaki sınıf öğretmenlerinin Müzik dersini etkili bir şekilde yürütebilmeleri için sınıf öğretmenlerinin bu derste karşılaştıkları güçlüklerinin ve bu güçlüklerden kaynaklanan eğitim gereksinmelerinin saptanması gereklidir. Bu gereklilikten yola çıkılarak girilen bu araştırmanın sorununun daha iyi anlaşılabilmesi için aşağıda, sanat eğitimi ve müzik eğitimi, ilköğretim okullarında uygulanmakta olan Müzik dersi öğretim programı ve programı yürütmekten sorumlu olan sınıf öğretmenlerinin hizmetöncesi ve hizmetiçi eğitimleri konuları incelenmiştir.

1.1. Sanat Eğitimi ve Müzik Eğitimi

Sanat, birey yönünden olduğu gibi toplum yönünden de önemli bir uğraş ve üretim alanıdır. Sanat, bireylerin ve toplumların kendilerini estetik bir yapıda ifade etme biçimidir. Birey yönünden sanat, özel bir zihinsel etkinlik ve özel bir üretim biçimi aynı zamanda da doğal bir gereksinmedir (Turan, 1997).

Bireyin sanata dönük zihinsel etkinlikleri ya da sanatsal üretimi, içinde yaşadığı toplum tarafından biçimlendirilir. Birey, sanatsal çevresiyle iletişim sürecinde sanatla ilgili bir dizi davranışlar kazanır, bu davranışları kazandıkça da sanatla daha fazla bir iletişim içerisine girer. Bireyin çoğu kez rastlantısal biçimde edindiği sanatsal davranışları okuldaki eğitim sürecinde daha bilinçli ve verimli biçime dönüştürülür. Eğitim sürecinde bilinçli olarak kazandırılıp geliştirilen bu davranışlar bireyin öteki yaşam alanlarına da yansır (Uçan, 1994, s. 69). Nitekim çeşitli araştırmalar; eğitimde sürecinde sanat eğitimi ve çeşitli sanatsal etkinliklerin birey ve toplumlara eleştiri, sorgu, yargı ve

karar verme gibi nitelikler kazandırdığını ortaya koymaktadır. Bu anlamda sanat, birey ve toplum yönünden bir tepki, düşünme, yaratma ve üretme biçimidir (Görsev, 2000).

Sanat kavramı, plastik sanatlar dahil birçok sanat dalını içine almaktadır. Genellikle güzel sanatlar kavramı ile tanımlanan sinema, edebiyat, roman, tiyatro, bale, şiir, müzik, mimari gibi çeşitli sanat dalları sanat kavramının kapsamına girer. Bu çeşitlilik, sanat kavramının dallara ayrılarak sınıflandırılmasına yol açmıştır. Güzel sanatların sınıflandırılmasında farklı yaklaşımlar görülmekle birlikte, en yaygın sınıflama biçimi duyu organlarına göre yapılan “geleneksel sınıflama” ile sanatın niteliğini ve tekniğini ön plana alan “çağdaş sınıflama”dır (San, 1987).

Geleneksel sınıflama:

- Görsel (plastik) sanatlar (heykel, resim, mimari vb.)
- İşitsel (fonetik) sanatlar (müzik ve türleri)
- Görsel- işitsel (dramatik) sanatlar (sinema, müzikal, tiyatro vb.)

Çağdaş sınıflama:

- Yüzey sanatları (resim, mozaik, karikatür, fotoğraf vb.)
- Hacim sanatları (heykel, anıt, seramik vb.)
- Uzam sanatları (mimari, çevre düzenlemesi, peyzaj mimarisi vb.)
- Dil sanatları (roman, tiyatro metni vb.)
- Ses sanatları (yöresel müzik, klasik müzik, evrensel müzik vb.)
- Devinim sanatları (bale, mim, dans türleri vb.)
- Eylem sanatları (opera, tiyatro, gölge oyunu vb.)

1.1.1. Sanat Eğitimi

Görsev (2000, s. 3), Bozkaya (1998, s. 54)’dan aktardığına göre, değişen çağlar kendi sanatını ve sanat akımlarını, sanat akımları da kendi çağını oluşturur, biçimler. Sanatın, birey ve toplumları etkilemesi ve biçimlendirmesi, bu alanda bir alt yapıyı da gerekli kılar. Bu alt yapı da ancak eğitim kurumlarında işlevsel ve etkili bir sanat eğitimi verilmesiyle gerçekleşebilir.

Sanat eğitimi; “bireyin sanatsal davranışında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma sürecidir” (Uçan,1996, s.125).

Sanat eğitiminin amacı, insanlarda, ulusal ve evrensel boyutta sanat ve kültür sorunlarına ilişkin ilgiyi yoğunlaştırmak, olup bitenlere karşı açık, duyarlı, bilgili, eleştirici, hoşgörülü, çok yönlü ve çeşitli ilişkiler kurabilen, kısaca çağdaş niteliklerle donanık yaklaşımla sanatı izleyerek etken, edilgen, yaratıcı bir bilinçlilik uyandırmaktır. Sanat eğitimi almayan bireyin, tek yanlı ve tek yönlü bilgi birikimiyle aydın bir kimlik ve kişiliğe ulaşması olanak dışıdır. Sanat beğenisi ve bilgisi olmayan kişi, insana ve topluma kapalıdır. İnsancıl sıcaklıktan yoksundur; kişilik eksikliği ve katılıklar taşır; davranışları, hayal güçleri ve becerileri sınırlı, kısıtlı ve donuktur (Görsev, 1997, s. 4).

Bu tanımlamada da vurgulandığı gibi, okullarda verilen sanat eğitimiyle bireylere kültürel bir bilinç, kimlik ve kişilik kazandırılması; onların duyuşsal yapılarının güçlendirilmesi; hayalgücü, yaratıcılık ve eleştirel becerilerinin geliştirilmesi amaçlanır. Bu özellikler bireyin bireysel ve toplumsal yaşamını kolaylaştırır, kişiliğini ve toplumsal uyumunu güçlendirir ve toplumsal başarısını artırır. Ayrıca sanat eğitimi bireylerin eğitim başarılarını da olumlu yönde etkiler. Sanat eğitimi okullarda resim-iş, yazı, el işleri, müzik gibi derslerle verilir.

1.1.2. Müzik Eğitimi

Toplumsal bir hizmet olan eğitim görevini üstlenen okullarda bireylere, bireylerin ve toplumun gereksinmelerine uygun bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırılması öngörülür (Sağlam, 2001). Okulların bu görevi yerine getirebilmeleri için bireylerin bedensel, bilişsel, duyuşsal ve devinişsel yönden bir bütün olarak en ileri düzeyde eğitilmeleri amaçlanır. Çünkü bireyler ancak etkili bir bedensel, bilişsel, duyuşsal ve devinişsel eğitim ile dengeli ve tutarlı bir kişilik yapısı kazanırlar (Özen, 1994). Bu bakımdan yeni yetişen bireylerin okulöncesi ve ilköğretim basamağından itibaren bedensel, bilişsel, duyuşsal ve devinişsel yönden dengeli biçimde eğitilmeleri son derece önemlidir. Bu nedenle ilköğretim basamağında eğitim programlarının içeriği öğrencilere bu davranış alanlarını kapsayacak biçimde düzenlenmiştir.

İlköğretim okullarının eğitim programında ifade ve beceri dersleri arasında yer alan ve çocukların duyuşsal eğitimine dönük derslerden birisi de Müzik dersidir. Müzik, “duygu, düşünce, tasarım ve izlenimleri, belirli bir güzellik anlayışına göre birleştirilmiş

seslerle anlatan bir bütündür” (Uçan, 1987, s. 16). Müzik eğitimi ise, “bireyin müziksel davranışında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma ve geliştirme sürecidir” (Uçan, 1994, s. 30).

Müziğin işlevini “insanın özünde var olan estetik duyarlılığı ön plana çıkarmak ve onu, sürekli ve sağlıklı kılmaktır” olarak tanımlayan Uçan (1994, s.14), müziğin işlevlerini, eğitimin genel işlevlerine koşut olarak bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik ve eğitimsel olmak üzere beş boyutta incelemiştir.

Müziğin bireysel işlevi; bireyin dengeli, doyumlu, sağlıklı, duyarlı ve mutlu olması için davranışları üzerinde belirli izler bırakan müziksel uyarılma biçimlerini kapsar.

Müziğin toplumsal işlevi; birey ile toplum ve toplumlar arası anlaşma, dayanışma, paylaşma, işbirliği yapma, kaynaşma, birleşme ve bütünleşme sağlanmasında müziğin oynadığı rolleri kapsar.

Müziğin kültürel işlevi; toplumsal kültürü geliştirici ve toplumun kültürel özelliklerini yeni yetişen bireylere taşıyıcı ve aktarıcı; kültürlerarası ilişkileri güçlendirici, çeşitlendirip zenginleştirici ve kültürel kimlik sağlayıcı müziksel birikim ve etkinlikleri kapsar.

Müziğin ekonomik işlevi; müzik alanında sanatsal özü korumakla birlikte, müzik alanında gittikçe belirginleşen arz ve talep ilişkilerinin ön plana çıktığı, üretim -dağıtım- tüketim ilişkilerinin çalışma ve düzenlemelerini kapsar.

Müziğin eğitimsel işlevi ise; müziğin bireysel, toplumsal, kültürel ve ekonomik işlevlerinin düzenli, sağlıklı, etkili, verimli ve yararlı bir biçimde gerçekleşmesini sağlayan müziksel öğretme-öğrenme, etkinliklerini ve bunlara ilişkin düzenlemeleri kapsar.

Eğitimin genel işlevleri dikkate alındığında, toplumun ya da toplumların geleceği, bireylerin okullarda almış olduğu eğitim ile eş değerdir. Bu müzik eğitimi için de

geçerlidir. Çünkü bireyler okullardan almış oldukları müzik eğitimi sayesinde o toplumun müzik geleceğinin ve politikasının hazırlayıcısıdır.

Müziğin bu çok yönlü işlevleri okullardaki müzik eğitiminin ne kadar önemli olduğunu da ortaya koymaktadır. Bu nedenle ilköğretim basamağında çocuklarda dengeli ve duyarlı bir kişilik yapısı ve kültürel kimlik özellikleri, paylaşma, dayanışma, işbirliği yapma, hoşgörülü olma gibi becerileri kazandırma yönünden Müzik dersi önemli bir derstir. Bu önemine karşın Müzik dersi ilköğretim okullarının eğitim programında haftada 1-2 saat ayrılan bir zorunlu ders olarak yer alır.

1.2. İlköğretim Okullarında Müzik Dersi Öğretim Programı

İlköğretim okullarında uygulanmakta olan “İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı”, 1994 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanmıştır. Program, ilköğretim okullarında Müzik dersinin genel amaçlarını, birinci devrenin (1.-3.sınıflar) özel amaçlarını ve ünitelerini, ikinci devrenin (4.-5. sınıflar) özel amaçlarını ve ünitelerini, üçüncü devrenin (6.-8. sınıflar) özel amaçlarını ve ünitelerini içermektedir (MEB, 1994). Bu bölümde Müzik dersinin temel ilkeleri açıklandıktan sonra programda yer alan biçimiyle ilköğretim okullarında Müzik dersinin genel ve özel amaçları ve içeriği ile öğretim süreçleri ve değerlendirme ilkeleri verilecektir.

1.2.1. Temel İlkeler

İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programında Müzik dersinin ilkeleri şöyle açıklanmıştır:

Müzik derslerinde öğrencinin yaşayışından ve çevresinden yola çıkılarak kazandırılan her davranış (bilgi-beceri) somut örneklerle desteklenmeli “yakından uzağa, somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene ve yaparak yaşayarak öğrenme” gibi ilkeler esas alınmalıdır (MEB, 1994, s 8).

Müzik dersinde uyulması gereken diğer ilkeler, Uçan’ın (1988) da görüşlerine dayalı olarak ilkeler şu şekilde sıralanabilir:

- Müzik eğitimi, öğrencinin müziksel algılama yeteneğini farklılaştırıp çeşitlendirmelidir.

- Öğrenciyi, müziğin çeşitli çok yönlü tını özelliklerine, kuruluş biçimlerine ve etki olanaklarına açmalıdır.
- Öğrenciye müzikle ilişkilerinde daha yüksek düzeyde bir bilinçlilik ve eleştirme gücü kazandırmalıdır.
- Öğrencinin değişik türdeki müzikle ilgili çalışma ve etkinliklere etkin katılımını sağlamalıdır.
- Müzikle ilgili bir kitap, çalgı, cd vb. araçların seçiminde ve bir müzik eserini ya da etkinliğini değerlendirmesinde öğrenciye yardımcı olacak bireysel müzik yeteneklerini geliştirmelidir.
- Öğrenci belli koşullandırmaların ürünü olan tek yanlı müzik yapma, yaratma ve dinleme alışkanlıklarından kurtarılmalıdır.

1.2.2. İlköğretim Kurumları Müzik Dersinin Genel Amaçları

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulunun 22.04.1994 gün ve 298 sayılı kararı ile yürürlüğe giren İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programında dersin genel amaçları aşağıdaki biçimde sıralanmıştır (MEB, 1994, ss.11-12):

- Temel müzik bilgilerine sahip olabilme.
- Sesleri temel özellikleriyle tanıyabilme.
- Sesler arasındaki temel ilişkileri kavrayabilme.
- Müziği oluşturan temel öğeleri kavrayabilme.
- Müzik yapma ve dinleme araçlarını tanıyabilme.
- Müzik topluluklarını tanıyabilme.
- Geleneksel ve çağdaş; yöresel, ulusal ve evrensel müzikleri tanıyabilme.
- Müziğin kaynağını, oluşum ve gelişimini kavrayabilme.
- Müziğin insan yaşamındaki yerini ve önemini kavrayabilme.
- Düzeyine uygun müzikleri çözümleyebilme.
- Düzeyine uygun müzikleri yazabilme.
- Müziğin her türünde nitelikli olanı niteliksizden ayırdedebilme.
- Çevresi ile müziksel iletişim ve etkileşimde bulunabilme.
- Atatürk'ün müzikle ilgili temel görüşlerini doğru anlayabilme.
- Sesini doğru ve etkili kullanabilme.
- Dinlediği müziklere uygun ritmik devinimlerle eşlik edebilme.
- Çalgısını temiz ve düzenli kullanabilme.
- Müzik yapma, dinleme araç ve gereçlerini kurallarına uygun kullanabilme.
- Sözlü müziklerde Türkçe'yi doğru ve anlamlı kullanabilme.
- Düzeyine uygun tekerleme, sayışma, ninni, şarkı, türkü, marşları doğru temiz ve anlamlı söyleyebilme.
- Düzeyine uygun müzikleri çalgısıyla doğru, temiz ve anlamlı çalabilme.
- Kazandığı müzik dağarcığını çeşitli etkinliklerle sergileyebilme.

- Müzik yazısını doğru okuyabilme.
- Müzik yazısını doğru yazabilme.
- Başta İstiklâl Marşı olmak üzere, başlıca ulusal marş ve şarkılarımızı özüne uygun söyleyebilme.
- Müziği başka anlatım biçimlerine dönüştürebilme.
- Düzeyine uygun müziksel araç ve gereç yapabilme.
- Yaratıcı müziksel çalışmalar yapabilme.
- Müziksel bir çevre içinde yaşadığını farkında olabilme.
- Müzik yapmaya istekli olabilme.
- Müzik yapmaktan hoşlanabilme.
- Müzik dinlemekten hoşlanabilme.
- Çeşitli türdeki müziklerden hoşlanabilme.
- Çevresindeki müzik etkinliklerine katılabilmek.
- Serbest zamanını müzikle geçirebilme.
- Yaşamında müzikten yararlanabilme.
- Kendisini müzik yoluyla ifade edebilme.
- Müzik yoluyla sevgi, paylaşma ve sorumluluk duygusunu geliştirebilme.
- Sağlıklı müziksel çevre konusunda bilinçli ve duyarlı olabilme.
- Çok yönlü ve hoşgörülü bir müziksel kişilik geliştirebilme.
- Bilinçli bir müzik dinleyicisi olabilme.
- Müzik kültürünü genel kültürün ayrılmaz bir ögesi olduğunu görebilme.
- Ulusal birliğimizi, bütünlüğümüzü pekiştiren ve dünya ile bütünleşmemizi kolaylaştıran bir şarkı dağarcığına sahip olabilme.

1.2.3. İlköğretim Kurumları Müzik Dersinin Özel Amaçları

İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programının özel amaçları ilköğretim kurumlarının yapısı ve ilköğretim çağı çocuğunun müziksel gelişimi göz önünde bulundurularak birinci devre (1., 2., 3. sınıflar), ikinci devre (4., 5. sınıflar) ve üçüncü devreye (6., 7., 8. sınıflar) göre üç aşamalı olarak oluşturulmuştur (MEB, 1994).

1.2.3.1. Birinci Devrenin Özel Amaçları

İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programında birinci devrenin (1., 2., 3. sınıflar) özel amaçları şöyle sıralanmıştır (MEB, 1994, ss.13-14):

- Çevresindeki başlıca varlık ve kişileri ses özellikleriyle tanıyabilme.
- Doğadaki sesleri tanıyabilme.
- Kullandığı araçları , çıkardıkları seslerle tanıyabilme.
- Çevresinde kullanılan çalgıları genel özellikleriyle tanıyabilme.
- Çevresindeki varlıkları hareket hızlarıyla ayırdedebilme.
- Çevresindeki varlıkların seslerini gürlekleriyle ayırdedebilme.
- Çevresindeki varlıkların hareket ve seslerindeki düzeni ritmi fark edebilme.
- Düzeyine uygun ezgilerin temel- biçimsel özelliklerini sezebilme.
- Bildiği tekerleme- sayısma, ninni, şarkı, türkü ve marşların ezgi kümeleri arasındaki temel ilişkileri fark edebilme.

- Dağarcığındaki müzikleri türlerine göre tanıyabilme.
- Müzik yapma ve dinlemeyle ilgili temel kuralları fark edebilme.
- Atatürk'ün müziğe olan sevgi ve ilgisinin farkında olabilme.
- Çevresindekilerle müzik yoluyla iletişim kurabilme.
- Çevresindeki başlıca varlıkları ve doğa olaylarını hareket ve sesleriyle taklit edebilme.
- Dağarcığındaki başlıca sayısma-tekerleme ninni, şarkı, türkü ve marşları doğru ve düzenli söyleyebilme.
- Yaptığı, dinlediği müziklere uygun hareket edebilme.
- Uygun müziksel araç ve gereçlerle müzik yapabilme.
- Konuşurken, şiir okurken ve şarkı söylerken sesini yormadan kullanabilme.
- Müzik yapma ve dinleme araçlarını dikkatlice kullanabilme.
- Bildiği müzikli oyunları özelliklerine uygun hızda oynayabilme.
- Çevresindeki varlıkların hareket ve seslerini hız ve gürllükleriyle taklit edebilme.
- Sözlerin anlam ve bütünlüğüne uygun hız ve gürllükte konuşabilme.
- Dağarcığındaki şiirleri, anlam ve bütünlüğüne uygun hız ve gürllükte okuyabilme.
- Dağarcığındaki şarkıları, anlam ve bütünlüğüne uygun hız ve gürllükte söyleyebilme.
- Dinlediği konuşmanın, şiirin ritmini ve ölçüsünü vurabilme
- Yaptığı- dinlediği müziğin ritmini ve ölçüsünü vurabilme.
- Düzeyine uygun müzikleri biçim ve türlerine uygun söyleyebilme.
- Duygu, düşünce izlenim ve tasarımlarını devinim, ses ve müziksel denemelerle ifade edebilme.
- Atatürk'le ilgili düzeyine uygun şarkıları söyleyebilme.
- Müzik yapmaya istekli olabilme.
- Müzik yapmaktan hoşlanabilme.
- Müzik yoluyla arkadaşlık ilişkilerini geliştirebilme.
- Uygun hızda konuşmanın, şiir ve müziği güzelleştirdiğinin farkında olabilme.
- Konuşma, şiir ve şarkının ritmine dikkat edebilme.
- Ezgiyi bir bütün olarak söylemekten hoşlanabilme.
- Çeşitli müzik türlerinin farkında olabilme.
- Dağarcığındaki şarkı, sayısma ve tekerlemeleri özelliklerine uygun söylemekten zevk alabilme.
- Evde ve okulda belli bir müzik ortamı içinde yaşadığının farkında olabilme.
- Okulda müzik yapma ve dinleme kurallarına uyabilme.
- Sınıf içi müzik etkinliklerine katılabilme.
- Sınıf dışı müzik etkinliklerine katılmaya istekli olabilme.
- Müzik yoluyla Atatürk sevgisini geliştirebilme.

1.2.3.2. İkinci Devrenin Özel Amaçları

İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programında ikinci devrenin (4. ve 5. sınıflar) özel amaçları şöyle belirtilmiştir (MEB, 1994, ss. 99-101):

- İlinde ve bölgesinde özel gün ve haftalardaki müzik etkinliklerini fark edebilme.
- Müziğin hayatındaki yerini ve önemini kavrayabilme.
- Çevresindeki müzik kurum ve kuruluşları ile başlıca müzikçilerin etkinliklerini fark edebilme.
- Müziğin çevre sağlığındaki önemini kavrayabilme.
- Sesin oluşumunu ve temel özelliklerini anlayabilme.
- İnsan ve çalgı ses topluluklarını tanıyabilme.

- Ritim kalıplarındaki çeşitli düzenimleri ses sürelerine göre ayırdedebilmek.
- Müzik yazısının temel işaret ve yazılışlarını anlayabilmek.
- Bildiği şarkılardaki ölçü türlerini tanıyabilmek.
- Şarkılarında ve oyun müziklerindeki hız basamaklarını ve çeşitlerini ayırdedebilmek.
- Şarkılarında ve oyun müziklerindeki gürlük basamaklarını ve çeşitlerini ayırdedebilmek.
- Şarkı ve oyun müziklerinin biçimsel yapısını tanıyabilmek.
- Çeşitli müziklerin insan hayatındaki yeri ve önemini kavrayabilmek.
- Atatürk'ün sanata bakışını ve Türk müziğine ilişkin görüşlerini anlayabilmek.
- Atatürk'ün sanata, müzik sanatçılara ve müzik kurumlarına verdiği önemi anlayabilmek.
- Ülkemiz müziği ile diğer Türk devlet, toplum ve topluluklarının müzikleri arasındaki ilişkileri anlayabilmek.
- Çeşitli ülke müziklerinden uygun örnekleri tanıyabilmek.
- Bildiği, öğrendiği müzik hayatında yer alan, şarkı, türkü, marş vb. uygun örnekleri doğru söyleyebilmek ve çalabilmek.
- Müzik hayatında yer alan şarkı, türkü, marş vb. çeşitli müziklerden uygun olanları uygun ortamlarda dinleyebilmek.
- İstiklâl Marşı ve toplumsal hayatımızda yer alan düzeyine uygun başlıca milli marşlarımızı doğru söyleyebilmek.
- Çevresindeki düzeyine uygun müzik etkinliklerine katılabilmek.
- Öğrendiği müziksel sesleri, sesiyle, çalgısıyla doğru verebilmek.
- Müzik seslerini (nota) dizekteki yerlerine doğru yazabilmek.
- Sesiyle, çalgısıyla düzeyine uygun ses düzenlemeleri yapabilmek.
- Düzeyine uygun ses ve söz kümelerindeki ritmik düzenlemeleri doğru okuyabilmek, söyleyebilmek ve çalabilmek.
- Düzeyine uygun ezgi kalıplarını doğru yazabilmek, okuyabilmek ve çalabilmek.
- Öğrendiği şarkılardaki birim vuruşları doğru, düzenli vurabilmek.
- Şarkı, marş ve oyun müziklerini hız ve gürlük terimlerine uygun söyleyebilmek ve çalabilmek.
- Dağarcığındaki müzikleri tür özelliklerine göre söyleyebilmek, çalabilmek ve dinleyebilmek.
- Atatürk'ü anlatan şarkı ve marşları anlamlarına uygun söyleyebilmek, çalabilmek ve dinleyebilmek.
- Diğer Türk devlet, toplum ve topluluklarının müziklerinden uygun örnekleri söyleyebilmek ve çalabilmek.
- Çeşitli ülke müziklerinden uygun örnekleri söyleyebilmek ve çalabilmek.
- Hayatında müziğin önemli bir yeri olduğunun farkında olabilmek.
- Müzik yaparken ve dinlerken müziksel çevre sağlığına ilişkin kurallara uymaya özen gösterebilmek.
- Düzeyine uygun şarkıları notalarıyla okuyup çalmaktan zevk alabilmek.
- Müzik seslerinin temel özelliklerine duyarlı olabilmek.
- Sesini konuşurken ve şarkı söylerken doğru kullanmayı alışkanlık haline getirebilmek.
- Ritim ve ezgi kalıplarıyla ezgi oluşturmaktan hoşlanabilmek.
- Bildiği şarkı ve oyun müziklerinin ölçü özelliklerine dikkat edebilmek.
- Düzeyine uygun ritim düzenlemeleri yapmaya istekli olabilmek.
- Düzeyine uygun ezgi düzenlemeleri yapmaya istekli olabilmek.
- Dağarcığındaki müziklerin gürlük özelliklerine duyarlı olabilmek.
- Dağarcığındaki müziklerin biçimsel yapısına dikkat edebilmek.
- Yurdumuzdaki ana müzik türlerinden uygun örnekleri söylemeye, çalmaya ve dinlemeye istekli olabilmek.

- Dağarcığındaki farklı tür müziklere yer vermekten hoşlanabilme.
- Çeşitli tür müzikler dinlemekten hoşlanabilme.
- Atatürk'ün müzik sanatına katkılarını anlamaya duyarlı olabilme.
- Çeşitli ülke müziklerinden uygun örnekleri söylemeye, çalmaya ne dinlemeye istekli olabilme.
- Diğer Türk devlet, toplum ve topluluklarının müziklerinden uygun örnekler söylemeye, çalmaya ve dinlemeye istekli olabilme.

1.2.3.3. Üçüncü Devrenin Özel Amaçları

İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programında üçüncü devrenin (6., 7., 8. sınıflar) özel amaçları da şöyle sıralanmıştır (MEB, 1994, ss.172-173):

- Kültür, sanat ve müziğin insan ve toplum hayatındaki önemini kavrayabilme
- Müziği oluşturan temel öğeleri kavrayabilme.
- İnsan sesleriyle ve çalgılarla yapılan müzikleri ve müzik topluluklarını tanıyabilme.
- Çeşitli müziklerin hız ve gürlük özelliklerini ayırt edebilme.
- Düzeyine uygun müziklerin biçimsel yapısını çözümleyebilme.
- Düzeyine uygun müzikleri tonal veya makamsal yapılarıyla çözümleyebilme.
- Müzik eserlerini örgü- doku ve üslup özellikleriyle ayırdedebilme.
- Türk müziğinin genel yapısını ve tarihsel gelişimini anlayabilme.
- Türk devlet ve topluluklarının müziklerinden belli başlı örnekleri tanıyabilme.
- Avrupa ve dünya müziklerinden belli başlı örnekleri tanıyabilme.
- Atatürk'ün sanat ve müzik hakkındaki görüşlerini anlayabilme.
- Belli başlı müzik kurumları ve müzik mesleklerini tanıyabilme.
- Müzik ile teknoloji arasındaki temel ilişkiyi kavrayabilme.
- Ses değişim ve gelişim döneminde sesini bilinçli ve sağlıklı kullanabilme.
- Müzik yaparken sesini doğru, temiz ve etkili kullanabilme.
- Düzeyine uygun şarkıları doğru, temiz ve anlamlı söyleyebilme.
- Düzeyine uygun müzikleri çalgısıyla doğru, temiz ve anlamlı çalabilme.
- Sesiyle ve çalgısıyla uygun müzik topluluklarına katılabilme.
- Çeşitli müzikleri hız ve gürlük özelliklerine göre söyleyebilme veya çalabilme.
- Müzik eserlerini biçimsel yapısına uygun söyleyebilme veya çalabilme.
- Düzeyine uygun müzikleri tonal ve makamsal özelliklerine dikkat ederek söyleyebilme veya çalabilme.
- Müzik eserlerini müziksel örgü, doku ve üslup farklarını gözeterek dinleyebilme.
- Çeşitli müzik yapma araçlarını doğru kullanabilme.
- Çevresindeki uygun müzik etkinliklerine katılabilme.
- Sesiyle, çalgısıyla çeşitli yaratıcı çalışmalar yapabilme.
- Çeşitli müzikleri başka anlatım biçimleriyle ifade edebilme.
- Geleneksel ve çağdaş müziklerimizle, uluslararası ve evrensel müziklerden oluşan uygun bir şarkı dağarcığına sahip olabilme.
- İnsan ve toplum hayatında kültür, sanat ve müziği önemseyebilme.
- Müzik yaparken ve dinlerken müziği oluşturan temel öğelere özen gösterebilme.
- İnsan sesleri ve çalgı topluluklarıyla yapılan müziklerden hoşlanabilme.
- Birlikte müzik yapmaya istekli olabilme.
- Sesiyle veya çalgısıyla çeşitli yaratıcı çalışmalar yapmaya istekli olabilme.
- Düzeyine uygun müzikleri tonal ve makamsal yapılarını çözümlemekten hoşlanabilme.

- Hayatında çeşitli müzikleri dinlemeye istekli olabilme.
- Türk müziğinin genel yapısını ve tarihsel gelişimini anlamaya istekli olabilme.
- Belli başlı müzik kurumları ve müzik mesleklerini tanımaya ihtiyaç duyabilme.
- Türk devlet ve toplulukları ile çeşitli ülke müziklerinden belli başlı örnekleri öğrenmeye istekli olabilme.
- Atatürk'ün sanat ve müzik hakkındaki görüşlerini benimseyebilme.
- Müzik teknolojisinin günümüzdeki uygulamalarına ilgi duyabilme.
- Müziği yaşamının ayrılmaz bir parçası haline getirebilme.

1.2.4. İçerik

İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programında (MEB, 1994) belirtilen genel amaçların ve her devrenin özel amaçlarının gerçekleştirilmesi için her devrede yer verilmesi gereken içerik, her sınıf için ayrı ayrı belirlenmiştir. Programın içeriğini oluşturan konuları kapsayan ünitelerin sınıflara göre dağılımı şöyledir:

Birinci devrenin üniteleri:

- Hayatımızda oyun, hareket, ses ve müzik
- Hareketi konuşma, şiir ve müziğimizde hız
- Konuşma, şiir ve müziğimizde gürlük
- Konuşma, şiir ve müziğimizde ritm, ölçü
- Müziğimizde ezgi, biçim
- Müziğimizde tür
- Çevremiz ve müzik
- Atatürk ve müzik

İkinci devrenin üniteleri:

- Hayatımızda müzik ve müziksel çevremiz
- Müziğimizde ses
- Müziğimizde ritim ve ezgi
- Müziğimizde vuruş ölçü
- Müziğimizde hız
- Müziğimizde gürlük
- Müziğimizde biçim
- Müziğimizde tür
- Atatürk sanat ve müzik

Üçüncü devrenin üniteleri:

6.Sınıf

- İnsan ve müzik
- İnsan sesleri ve çalgılar
- Müzikte hız, gürlük ve anlatım
- Müzikte ritim, ezgi ve ölçü
- Müzikte dizi, ton ve makam
- Müzikte örgü, doku, biçim, tür
- Ülkemizde müzik
- Atatürk ve müzik

7.Sınıf

- İnsan sanat ve toplum
- Çalgı ve ses toplulukları
- Müzikte hız, gürlük ve anlatım
- Müzikte ritim ezgi ve ölçü
- Müzikte dizi, ton ve makam
- Müzikte örgü, doku, biçim, tür
- Ülkemizde ve Türk Cumhuriyetlerinde müzik
- Atatürk sanat ve müzik

8.Sınıf

- İnsan kültür, sanat ve müzik
- Müzik teknolojisi ve kullanımı
- Müzikte hız, gürlük ve anlatım
- Müzikte ritim, ezgi ve ölçü
- Müzikte dizi ton ve makam
- Müzikte örgü, doku, biçim,tür
- Ülkemizde, komşu ülkelerde ve dünyada müzik
- Atatürk ve müziksel gelişmemiz

İlköğretim okullarındaki Müzik dersinin öğretim programında belirtilen konulara göre Müzik dersinin içeriği, ses eğitimi, kulak eğitimi, çalgı eğitimi, beğeni eğitimi,

yaratıcılık eğitimi, tartım (ritm) eğitimi, müzik bilgisi (temel müzik kavramları, müzikle ilgili kuramsal bilgiler), müziksel etkinlikler düzenleme başlıkları altında toplanabilir. Bu içeriği öğretmen öğrencilerine verirken, çeşitli ulusal marşlar, türküler ve çocuk şarkılarından yararlanır.

1.2.4.1. Ses Eğitimi

“Ses, kulağın iletmesiyle beyni uyarıcı etkiyi sağlayan fiziksel bir olaydır. Sesin varolabilmesi için bu etkiyi yaratan bir kaynak, uyarıcı etkinin kulağa kadar gelmesini sağlayan ortam ve ayrıca bu etkiyi saptayacak kulak ve beynin bulunması gerekir. Bunlardan birinin olmaması durumunda ses de olmaz” (Çevik,1997, s. 17).

Ses eğitimi; çocuğa iyi ve doğru şarkı söylemesini öğretmektir (Kıvrak, 1981). Ses eğitimi iki türde yapılmaktadır. Birincisi; bireysel (solo) ses eğitimi; ikincisi, toplu (koro) ses eğitimidir. Solo ses eğitimi, müzikal açıdan doğuştan sesi değerli ve eğitime uygun kişilere uygulanır. Uzun süren bu eğitimin sonucunda bu eğitimden geçen kişiler solist olurlar. Solist; tek çalgı, çalgı topluluğu veya ses toplulukları eşliğinde tek ses için yazılmış eserleri yorumlar. Toplu ses eğitiminin genel amacı ise; bulunulan ülkenin konuşulan ana dilin özelliklerini içeren bireysel ve grup çalışmalarıyla yumuşak, etkili kaynaşabilen bir tek sesin elde edilmesidir. Toplu ses eğitimi solo ses eğitimi gibi sınırlı değildir (Egüz, 1991, s. 2).

İlköğretim okullarında bireysel ses eğitiminden daha çok toplu ses eğitimi uygulanmaktadır. İlköğretim çağındaki çocuklarda ses değişimi (mutasyon) oldukça önemlidir. Ses değişimini iklim, çevre gibi etmenler etkileyebilir. Bu nedenle ses değişimi süresi ve ses değişim niteliği değişiklikler gösterebilir. Okullardaki Müzik dersinde öğrencilerin bu ses değişim süreci dikkate alınmalıdır. Özellikle erkek çocuklardaki belirgin ses değişimi süresince hiçbir şekilde ses zorlanmamalıdır. Bu açıdan ilköğretim çağı çocuklarına müzik eğitimi, çocukların seslerini istedikleri gibi kullanamamaları nedeni ile ses eğitiminden çok, çalgı ve kulak eğitimi olarak verilmelidir.

Çocuğun sesi, dikkatli kullanılması gereken nazik ve ince bir alettir. Öğretmen, öğrencilerin seslerini zorlamadan, onların hafif bir sesle şarkı söylemelerine önem vermeli, öğrenim boyunca sesin niteliğine, müzik cümlelerini doğru ifade etmelerine, heceleri açık ve anlaşılır bir şekilde söylenmelerine özen göstermelidir. Çocuklar seslerini her zaman serbest ve doğal bir şekilde kullanmalıdırlar. Müzik derslerinin başında yapılacak olan birkaç dakikalık ses ve nefes çalışmasının, öğrencinin derse hazırlanmasında önemli yeri vardır.

Ses eğitiminde ses sağlığı konusunda öğrencilerin bilgilendirilmesi de oldukça önemlidir. Ses sağlığını olumsuz etkileyen alkol, sigara, aşırı sıcak ya da soğuk yiyecek ve içeceklerin yenilip içilmesi, aşırı konuşma ve bağırmanın zararları konusunda öğrenciler bilgilendirilmelidir (Özgül, 2000).

1.2.4.2. Kulak Eğitimi

Kulak eğitimi; çocuğun müziksel işitme yeteneğini eğitmek, çocuğun müzik anlayışını sistemli bir şekilde geliştirmek, çocuğu müzik yapıp okuyabilecek duruma getirmek, onu müzik bilgisi ve kültürü ile donatmaktır (Kıvrak, 1981).

“Müziksel işitme, dinlenen bir ses ya da müziğin ezgi yapısı ile söz, şiddet, tartım, hareket, armoni (uyum), çok seslilik gibi müzik öğelerini sezme, çözümleme, algılama, belleme, hatırlama, taklit etme, bütünleştirme, düşünme, tekrarlama gibi davranışların tümünü kapsar” (Uçan, 1988, s. 32). Kulak eğitimi ile çocuğun ritm duygusu, müziksel işitme yeteneği, müzik belleği ve müzik yaratma yeteneği geliştirilir.

Kulak eğitiminin en önemli boyutlarından biri ritm duygusudur. Ritm, sesin zaman içinde kesintiye uğramasına denir (Şentürk, 1995). Ritm duygusu insanda çocukluktan itibaren görülür ve sistemli bir şekilde eğitilmesi sonucunda ritmik bilinç ve ritmik kapasite gelişir. Ritm duygusunu geliştirmek için çocuğa ritm çalgıları çaldırılması ve hatta vurmali çalgı toplulukları içinde yer almasının sağlanması oldukça yararlıdır.

Müziksel işitme yeteneği, çocuğun tek ve çok sesleri yükseklikleri bakımından işitme, tanıma, ayırt etme yeteneğini ifade eder. Müziksel işitme yeteneğinin eğitimi sırasında

tonal duygu da eğitilir. Kulak eğitimi ile ses eğitimi birbirine paralel olarak yapılır. Ses değişimi dönemindeki çocuğa ses eğitimi sırasında gösterilen özen ve dikkatlilik kulak eğitimi sırasında da devam eder. Bu nedenle kulak eğitiminde geniş solfej çalışmaları yaptırılmaz (Kıvrak, 1981).

Müzik belleği, ton ve ritm duygusunun gelişmesinde çok önemlidir. Çocuğun herhangi bir ezgiyi gördüğünde ya da işittiğinde o ezgiyi hissedebilmesi oldukça önemlidir. Öğrencinin müzik düzeyine göre müzik belleği geliştirilmelidir. Yapılacak ezgisel ve ritmsel tekrarlarla çocuğun müziksel belleği geliştirilir (Şentürk, 1995).

Kulak eğitiminin son boyutu müzik yaratma yeteneğinin geliştirilmesidir. Müzik dersi aynı zamanda bir üretme dersidir. Öğrenci ritmik, tonal üretiler yapar, müziklere söz yazar, elinde hazır yazılmış olan söze uygun ezgi düzenler, yazdığı eserlerin drammatizasyonunu yapar ve böylece müziksel yaratma yeteneğini geliştirir.

1.2.4.3. Çalgı Eğitimi

Çalgı eğitimi, herhangi bir sınıf çalgısını ya da bireysel bir çalgıyı tekniğine uygun biçimde tek ya da toplu olarak çalmaktır (Uçan, 1988, s. 32). Çalgı eğitimi müziğin tüm boyutlarını içeren etkinliklerdir. Ses eğitimi ile çalgı eğitimi birbirini tamamlayan ve içiçe uygulanan etkinliklerdir.

İlkokulda çocukların ses üretebildiği her araç, genelde, bir çocuk çalgısı olarak görülebilir. Oyuncak çalgılarla tartım ve değişik sesler veren öteki çalgılar çocukların ses ve ezgi üretmelerine, yaratma güçlerine, denemelerine ve oyun oynamalarına yarayan çalgılardır. Bunların yanı sıra, blokflüt, küçük keman ve gitar, mandolin gibi öğrencilerin bireysel ve sınıf çalgısı olarak kullanabilecekleri çalgılar vardır. Çevre müziklerin öğretiminde cura, bağlama, kemençe, ney, tulum, sipsi, kabak kemane, davul, zurna gibi halk çalgılarının tanıtımına da okulda yer verilebilir. Ancak, çocukların tanıyıp çalabilecekleri her çalgının öğretmence tanınıp çalınmasının gerekliliğini unutmamalıyız (Uçan, 1988).

Çalgı eğitiminde izlenen yolları şu şekilde sıralayabiliriz:

- Vurmalı çalgılar ve sabit perdeli çalgılar temel alınarak, Müzik derslerinde çalgılar tutuş, çalma, bakım gibi özelliklerine sadık kalınarak öğretilir.
- Çocukların çalgılara yönelik beceri, bilgi, tutum kazanmalarına fırsat verilir. Böylece çocuk yaratıcılığa ve çalgı öğrenmeye yönlendirilmiş olur.

- Çocukların okul dışında ve içindeki çalgı konserlerine katılımları sağlanabilir.
- Çocuklar bir çalgıyı çalmaya yöneltilerek teknik olarak iyi bir seviyeye ulaşmaları sağlanabilir.

İlkokullarda kurulacak çalgı topluluklarının temeli vurmali çalgılar olmalıdır. Vurmali çalgılar (zil, trampet, tef, zil, tef, zilli tef, kastanyet, çelik üçgen, tahta çubuklar, borular, çingiraklar, metalofon, küçük davullar, vb.) dışında, üflemeli çalgılar (blokflüt, düdük, borular, vb.), telli çalgılar (mandolin, küçük gitarlar, vb.), yaylı çalgılar (küçük keman, vb.), sabit perdeli çalgılar-klavyeli çalgılar (org, piyano, vb.), halk çalgıları (cura, bağlama, ney, sipsi, kabak kemane, vb.) tek ve toplu oluşturulabilecek olan çalgı topluluklarıdır (Uçan, 1988, s. 41).

1.2.4.4. Beğeni Eğitimi

Beğeni eğitimi ile çocukta müziğe karşı ilgi ve sevgiyi uyandırmak, ona iyi bir müzik zevki ve anlayışı kazandırarak müzik dinleme, müzik yapma gereksinmesi duyurmak ve böylece öğrencinin estetik, toplumsal ve millî duygularını geliştirip güçlendirmek amaçlanır (Kıvrak, 1981).

“Beğeni eğitimi ile, çocuğun müziksel duyarlılığı artırılır. Böylece çocuk karşılaştığı müzikler arasında niteliksel ve yapısal karşılaştırmalar yapar ve nitelikli müziklere yönelir” (Uçan, 1988).

Çocuğun beğeni eğitimini geliştirmede okul şarkıları oldukça önemlidir. Okul şarkıları sözleri yönünden eğitici, çocuk zevk ve psikolojisine uygun, ezgileri yönünde özgün, sanat değeri olan, çocuk için sevimli, çekici, kolay söylenebilir olmalıdır. Ayrıca okul şarkılarının sözle ezgi arasındaki uygunluğu (prozodi), şarkıların çocuklar tarafından rahat söylenebilmesi açısından oldukça önemlidir (Kıvrak, 1981).

Öğretmenin çalgısıyla çocuğun seviyesine ve zevkine uygun parçaları çocuklara çalması beğeni eğitiminin önemli bir parçasıdır. Bu nedenle öğretmenin gerek söyleyebildiği gerekse çalabildiği şarkı dağarcığının güçlü olması ve bu dağarcığını geliştirmesi

gerekir. Öte yandan şarkıların dramatize edilmesi çocuğun yaratma gücünü artırdığı gibi beğenisini de artırır.

Beğeni eğitiminde dinleti de çocuk için önemlidir. Öğretmenin çocuğa çeşitli bestecileri, eserleri dinletmesi çocuğun ufkunu geliştirecek, belki de o zamana kadar dinlemediği, duymadığı müzik türlerini, bestecileri, yorumcuları tanınmasını sağlayacaktır. Dinletiler yapılırken öğretmenin çocuklara dinledikleri eserler hakkında yapacağı açıklamalar onların düzeyine uygun olmalıdır. Eserler hakkında yapılan açıklamalarda teknik terim ve sözcüklerin kullanmamasına özen gösterilmelidir. Dinletilerde çocukların çeşitli yerlerde (radyo, tv, film, vb.) duyabilecekleri eserlerin seçimine özen gösterilmeli, onları sıkacak ve düzeylerine ağır gelecek eserler seçilmemelidir.

Okullarda koro ve çalgı toplulukları çalışmaları yapılmalıdır. Çocuğun bu çalışmalara katılması ve müziksel çalışmalar yapmasının sağlanması, çocuğun beğeni eğitimi gelişiminde oldukça önemlidir.

1.2.4.5. Yaratıcılık Eğitimi

Müzik eğitiminde yaratıcılık, çocuğun müziksel gelişiminin anahtarıdır. Yaratıcılıkta en önemli öge özgür düşünme ve özgür hareket etmektir. Bu özgürlük belli ilkeler doğrultusunda olmalıdır (Şentürk, 1995). Uçan (1988)'de müziksel yaratıcılığı şöyle açıklamıştır:

Müziksel yaratma, çalgı ya da ses veren başka araçlarla sesler ve müzikler üretme, sesleri ve tartımları ile ezgileri başka anlatım türlerine dönüştürme, müzik öğeleri yoluyla yeni yapılara ulaşabilme ve yaratma gücünü geliştirerek kendini geliştirmektir.

Yaratıcılık eğitimi sırasında çocuğun yaratıcılığını geliştirmek için yapılabilecek etkinliklerden bazıları şunlardır (Şentürk, 1995):

- Ezginin yarıda bırakılıp öğrenci tarafından tamamlanması
- Belli ses aralığında (örn.mi- la) ezgi oluşturulması
- Yazılan bu ezgiye uygun söz yazılması
- Herhangibir söze uygun ezgi yazılması

- Verilen belli bir ezgiyi geliştirmesi
- Bir ezgiye ritm araçlarıyla eşlik yaptırılması
- Verilen bir konuyu şarkı- oyun haline getirilmesi

1.2.4.6. Tartım Eğitimi

Tartım (ritm) eğitimi “Müzikte, seslerle zamanın düzenli aralıklara bölünmesidir” (Öztürk, 2001).

Tartım eğitiminin amacı, çocuğun tartım duygusunu, bedensel yetenekleri (el, kol, ayak, beden gibi) ile, denge, tepki gibi duyguları geliştirmektir (Öztürk, 2001).

Kulak eğitiminde de önemli yer tutan tartım eğitiminde ritm çubukları, kaşık, öğrencinin el çırpma, ayak vurma, bedeni ile salınımlar yapma, vb. gibi çeşitli ritm çalgılarından ve vücut hareketlerinden yararlanır (Öztürk, 2001).

Tartım eğitiminde şu konular göz önünde tutulmalıdır (Öztürk, 2001):

- Tartım çalışmalarında öykünme ve oyun biçiminde sunulmalıdır.
- Tartım çalışmaları şarkı öğretimi ile birlikte de yapılabilir.
- Tartım çalışmaları şarkı öğretiminden bağımsız olarak sözle tartım eğitimi olarak uygulanabilir.
- Tartım çalışmaları kolaydan zora doğru düzenlenmelidir.
- Tartım çalışmaları, müzik eşliğinde, tartımlı jimnastik uygulaması biçiminde yapılabilir.
- Tartım çalışmaları müzik eşliğinde, çocukların beden devinimleriyle, öykünmelerle müziğe uymaları istenerek yapılabilir.
- Tartım eğitimi sadece yetenekli çocuklarla değil, sınıf içindeki tüm çocuklarla uygulanmalıdır.

1.2.4.7. Müzik Bilgisi

Müzik bir dildir ve tüm insanları birleştiren bir ögedir (Uçan, 1996, s 28). Müzik eğitiminin temel öğelerini oluşturan temel müzik kavramları ve kuramsal bilgiler ilköğretimin ikinci devresinden itibaren öğrencilere verilmeye başlanmaktadır. Müzik

eğitiminin başlangıcında verilen temel müzik bilgileri şöyle başlıklandırılmaktadır (Özgül, 2000):

- Nota
- Dizek
- Anahtar
- Hız Terimleri
- Gürlük Terimleri
- Aralıklar, değıştirici işaretler
- Ölçü ve vuruş

1.2.4.8. Müziksel Etkinlikler Düzenleme

Öğrencilerin ders içi ve ders dışı çalışmalarda öğrendiklerini çeşitli etkinliklerde sergilemeleri, onların üretkenliğini ve verimliliğini okuldaki diğer öğrencilere yansıtmaları, öğrencilerin özgüvenlerini geliştireceği gibi diğer öğrencilere de örnek olacaktır. Bir öğretim yılı süresince kutlanmakta olan Milli bayramlar ve anma günlerinin yanısıra düzenlenecek olan konser programları öğrencilerin çalışmalarını sergilemelerine olanak veren günlerdir.

1.2.5. Öğretim Süreçleri

Müzik Dersi Öğretim Programının öğretim süreçleri, ilköğretim çağı çocuklarının müziksel gelişimi, müzik dersinde çalışma ortamı, sınıf öğretmeninin Müzik dersinde etkili bir öğretim için sahip olması gereken nitelikler ve öğretim sırasında uygulanacak yöntem ve teknikler başlıkları altında incelenmiştir.

1.2.5.1. İlköğretim Çağı Çocuklarının Müziksel Gelişimi

Çocukların müziksel becerileri yaşları doğrultusunda gelişir. Çocuğun müziksel gelişimi doğumu ile başlar. Sürekli öğrenen çocuğun konuşmaya başlamadan duyduğu ezgiyi tekrar edebilmesi, insanın müzikle olan bağlantısını açıklamaya yetmektedir. İlköğretim okullarında etkili bir müzik eğitimi için çocukların bir bütün olarak müziksel becerileri gelişmelerinin bilinmesi gereklidir. 1973 yılında çıkartılan Milli Eğitim Temel Yasasında okulöncesi eğitim ilköğretimin parçası olarak kabul edilmiştir. Bu nedenle çocukların müziksel gelişimleri 1-14 yaşları arasında şu şekilde incelenmiştir:

Özgül (2000), 1-6 yaş arasındaki çocukların müziksel becerilerini şu şekilde sıralamaktadır:

1-2 Yaş: Çocuk, konuşmaya başlamasıyla kendini ifade etmeye başlar. Bu yaş grubundaki çocukların tümü müziğe ilgi duyarlar ve tepki gösterirler. Bu yaşta çocuk müziğin uyarıcılığını fark eder ve buna karşılık vermeye başlar. Çocukların hareketleriyle müziğin bağlantısı da dikkat çekicidir. Duyduğu müziğe göre çocuk çeşitli hareketlerde bulunabilir. Bu dönem çocuğunun konuşmayı yeni öğrenmesi onun şarkıların sözlerini anlayamaması gibi bir sorunu doğurabilir. Bu yüzden bu çağ çocuğuna enstrümantal müzikler dinletilmelidir.

2-3 Yaş: Bu yaş grubu çocuklarda müzik dinlerken, dönme, zıplama, öne, arkaya, yana, aşağı, yukarı sallanma hareketleri görülür. Genelde hareketleri dans niteliğindedir. Müziğe konsantre olduklarında oturarak da müzik dinleyebilirler. Bu dönem çocuklarının öğrenmeleri hızlıdır. Kendi ürettikleri ezgileri söylemekten zevk alırlar. Bildikleri sözcükleri hayallerindeki melodilere uyarlarlar.

3-4 Yaş: Bu yaştaki çocuklar gelişigüzel sesler çıkartabilirler. Belli bir ses tonunu yakalamaya çalışırlar. Basit melodileri tekrarlayabilirler ve kendilerine eşlik edilmesine izin verirler. Vurmalı çalgıları kullanmaya başlayabilir, klavyeli çalgılarda sesler çıkartabilirler. Alçak ve yüksek sesleri ayırt edebilir ve uyum sağlayabilirler.

4-5 Yaş: Sessiz, gürültülü, alçak, yüksek, kısa ve uzun sesleri ayırt edebilir. Duyduğu ritimleri taklit edebilir. Vücudunun çeşitli kısımlarını ses çıkartma için kullanabilir. Basit melodileri tekrar edebilir.

5-6 Yaş: Müzik aletlerini hayali olarak kullanabilir. Ritm vuruşlarını daha düzgün ve hatasız yapmaya başlar. Kazandığı müziksel becerileri göstermekten mutlu olur. Kasları henüz gelişme aşamasında olduğu için şarkı söylemede daha etkindirler.

Mertoğlu (1991, s. 30), Okan'a (1990, s. 14) dayanarak 6-12 yaş arasındaki çocukların müziksel becerilerini şöyle sıralamaktadır:

6-7 Yaş: Bu yaş grubunda tekerleme ve oyun çağında olan bu yaş döneminde çocuk, okuma, yazma, matematiksel kavramları yeni algılamaktadır. Bu nedenle tekerleme ve sayıma türündeki çocuk şarkılarına yer verilmelidir.

7-9 Yaş: Bu yaş grubundaki çocuklar basit donanımlı çalgıları çalabilir. Nota değerlerini, nota adlarını kavrayabilir. Öğrendiği bu nota bilgilerini çalgısına taşıyabilir ve çalgısı ile küçük ezgiler çalabilir. Müzikle ilgili kuramsal bilgiler çocuklara bu dönemde verilmeye başlanmalıdır.

9-12 Yaş: Bu yaş grubundaki çocuklarda müziksel ifadeler biçimlenmeye başlamıştır. Çocuk çaldığı ya da söylediği şarkıları, şarkıların anlatmak istediği anlama göre ifadelendirir.

13-14 Yaş: Bu yaş grubundaki çocukların sesleri artık değişim sürecinin sonuna gelmiştir. Çocuk artık ifadelendirme ve yorumlamada kendisini göstermeye başlamıştır.

İlköğretim çağındaki çocuğa müzik eğitimi verilirken çocukların yaşlarına göre müzik yeteneklerini tanımak dikkat edilmesi gereken en önemli noktadır. Müzik yeteneği tanınmadan çocuğa müzik eğitimi vermek çocuğu zorlayacak hatta müzik sanatından soğumasına neden olacaktır. Aynı zamanda bu durum öğretmeni zorlayacak ve yanılığlara sürükleyecektir (Mertoğlu, 1991).

1.2.5.2. Müzik Dersinde Çalışma Ortamı

İlköğretim okullarında etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilebilmesi için, Müzik dersi için ayrı bir dersliğin olması gerekir. Nitekim bu durum ilköğretim okullarının müzik öğretim programında da belirtilmiştir.

İlköğretim okullarında Müzik dersleri, esas olarak, bu amaçla düzenlenmiş müzik dersliklerinde yapılmalıdır. Bu mümkün olmadığı takdirde yeterli araç ve gereç sağlanarak normal derslikler ve diğer uygun mekanlarda yapılabilir (MEB, 1994, s. 8).

Öğrenci, Müzik dersi için ayrılmış bu mekanda özgür, müzikle iç içe etkinliklerde bulunabilecektir. Bu dersliklerde ses ve tartım çalışmaları yapabilecek, şarkılar

söyleyebilecek, müzik aletlerini kullanabilecek ve diğer tüm etkinliklerini rahat uygulayabilecektir. Eğer ayrı bir müzik dersliği oluşturulamıyorsa sınıf içinde de bir müzik köşesi oluşturulabilir. Bu köşe oluşturulurken müzik odası gibi hazırlanmasına özen gösterilmeli, bu köşe müziksel araç- gereçlerle donatılmalıdır (Öztürk, 2001).

Müzik odası ya da sınıf içinde oluşturulan müzik köşesi çocukların ilgilerini çekebilecek onları eğitebilecek resimler, yazılar, fotoğraflarla süslenebilir. Okulda eğer bir müzik odası veya dersliği varsa, bu sınıfın ses yalıtımının yapılması gerekir. Böylece diğer sınıfların sestten etkilenmeleri önlenecektir. Müzik odasında çocukların rahatlıkla kullanabilecekleri dolap ve raflar bulunmalı, tv, teyp, cd, org vb. elektronik araçlar dolap içinde toz almayacak şekilde korunmalıdır. Sınıf içinde klasik tahta sıralar yerine oturumu rahat, hafif, kullanışlı sandalyelerin olması sınıfa rahat bir görünüm kazandıracaktır. Ayrıca bu sandalyelerin rahat yer değiştirmeleri çocukların ses ve canlandırma çalışmalarında onlara gerekli ortamı sağlamalarına yardımcı olacaktır (Öztürk, 2001).

Müzik odasında bulunması gereken araç- gereçler şu şekilde sıralanabilir:

- Elektronik Araçlar: Televizyon, video, vcd, dvd, cd çalar, teyp, radyo
- Müzik Çalgı ve Araçları: Tartım çalgıları (kastanyet, çelik üçgen, marakas, çan, minik ziller, tartım çubukları, tartım kutusu, zil, vb.), ezgisel çalgılar (Xylophone, metallophone, glockenspiel vb.), derili çalgılar (bogo, tef, davul büyük trampet vb.)
- Dolaplar

Müzikle ilgili kitap, cd, video kaseti, vcd, dvd kasetleri, ses kasetleri (Öztürk, 2001).

1.2.5.3. Sınıf Öğretmeninin Müzik Dersinde Etkili Bir Öğretim İçin Sahip Olması Gereken Nitelikler

Sanatla ilgili derslerde, özellikle Müzik dersinde sınıf öğretmenine oldukça büyük sorumluluklar düşmektedir. Sınıf öğretmenin Müzik dersinde etkili bir öğretim için sahip olması gereken nitelikler Müzik dersinin öğretim programında (MEB, 1994) da belirtildiği gibi şu şekilde sıralanabilir:

- Yeterli derecede Müzik alan bilgisine sahip olmalıdır.

- Öğrencide Müzik dersinin amaçları doğrultusunda davranış değişiklikleri oluşturmalıdır.
- Müzik dersi için gerekli olan sınıf ortamını oluşturmalıdır.
- “Her öğrenci yeteneklidir” düşüncesinden hareket ederek öğrencilerin öğrenme farklılıklarını gözönüne almalı, öğrenciler arasında yetenekli-yeteneksiz, başarılı-başarısız ayrımı yapmamalıdır.
- Şarkı dağırcığı geniş olmalı; belirli gün, hafta, kutlama ve anma günleri ile özellikle ulusal bayramlara yönelik şarkı, marş, türkü vb. müzik ürünlerini öğretebilmelidir.
- Müzik dersinde araç-gereç kullanımına özen göstermeli, olabildiğince öğrencilerine bu araç-gereçleri kullanma olanağı vermelidir.
- Öğrencinin yaratıcılık yönünü ortaya çıkaracak çalışmalar yapmaya özen göstermelidir.
- Sınıf içinde pasif durumdaki öğrencilerin özellikle Müzik dersinde kendi özgüvenlerini kazanabilmeleri için onlara çeşitli fırsatlar verilmelidir.
- Konuya göre etkili öğretim yöntem ve teknikleri kullanabilmeli, gelenekselliğin dışına çıkılabilmelidir.
- Öğrencilere toplu çalma ve söyleme etkinlikleri yapma olanağı vermelidir.
- Öğrencilere hafif ve rahat bir sesle şarkı söyletebilmeli, onların seslerini zorlamadan doğru kullanmalarına özen göstermeli; sınıf içi etkinliklerde öğrencilerin ses genişliklerini gözönünde tutulmalıdır.

1.2.5.4. Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Müzik dersinin öğretme-öğrenme sürecinin bir diğer önemli ögesi de öğretim yöntem ve teknikleridir. Müzik dersinin etkili yürütülebilmesi için değişik öğretim yöntem ve teknikleri uygulanmalıdır. Sınıf öğretmenlerinin Müzik dersinde uygulayabilecekleri başlıca yöntem ve teknikler aşağıda verilmiştir.

Anlatma yöntemi, öğretmenin bilgiyi öğrenenlere aktarması sürecini içeren, öğretmen merkezli geleneksel bir öğretme yöntemidir. Sözlü anlatıma ağırlık verdiği için anlatmayı gerektiren her türlü derste kullanılır. Bu yöntemin en belirgin özellikleri,

“yorumlayıcı”, “açımlayıcı”, “belirtici” ve “aydınlatici” olmasıdır (Oğuzkan, 1985, s.78).

Anlatma yöntemi, Müzik dersinde genellikle dersin başında, öğrencinin derse güdülenmesinde ve müzikle ilgili kuramsal bilgilerin verilmesi sırasında etkili olarak kullanılabilir.

Soru-yanıt yöntemi, eğitim etkinliklerinde anlatma yönteminden sonra en sık kullanılan bir yöntemdir. Soru-yanıt yöntemi, anlatım yöntemine göre öğrencinin öğrenmeye daha etkin katılımını sağlar. Bu yöntemin etkili kullanılmasıyla öğrencilerin öğrenme konusuna ilgi duymaları, dikkatlerini bu konuda yoğunlaştırmaları, konu hakkında düşünmeleri ve kendi görüş ve düşüncelerini aktarmaları sağlanır. Bu yöntemin etkili kullanımı için öğretmenin öğrenme konusuyla ilgili soruları önceden titizlikle belirlemesi ve tüm öğrencilerin anlayabileceği şekilde ifade etmesi, öğrencilere düşünme fırsatı vermesi ve öğrencilerin yanıtlarına mutlaka bir dönüt vermesi gerekir (Tan, Erdoğan, 2001).

Soru-yanıt yöntemi Müzik dersinde daha çok öğrencilerin derse dikkatlerini çekmek, onları derse hazırlamak ve öğrenilen bilgileri pekiştirmek amacı ile kullanılır.

Kulaktan öğretme yöntemi, öğrencinin bir ezgiyi, şarkıyı öğretmenden dinlediği, duyduğu gibi tekrar edebilmesi, söyleyebilmesi ve çalabilmesidir (Kıvrak,1981). Bu yöntemde öğretmen, öğreteceği ezgi ya da şarkının tamamını bir kez söyler veya çalar, tartımını tartım çubukları ya da elleri ile vurur. Aynı işlemi sınıf ile tekrar eder. Çalışılan şarkı ya da ezginin uzunluğuna göre şarkı ya da ezgi bölümlere ayrılarak da çalışma yapılabilir (Öztürk, 2001).

Canlandırma yöntemi, çocukların bir olayı, yaşamın bir anını, bir öyküyü, oynayarak müzikle canlandırmalarıdır. Şarkılı oyunlar, müzik eşliğinde canlandırma ve şarkıya öykünme yolu ile gerçekleştirilir (Öztürk, 2001).

Şarkılı oyunlar, anonim oyunlar ya da sonradan düzenlenmiş oyunlar olabilir. Şarkılarda anlatılanlar oyun içinde canlandırılır. Şarkıya öykünmede, şarkının öyküsü ya da sözleri tartım, beden dili ile canlandırılır. Şarkıların canlandırmaya uygun olması oldukça önemlidir. Müzik eşliğinde canlandırmada ise çocuklar dinledikleri sözsüz ezgileri (enstrümantal) kendilerince öyküleştirerek canlandırırlar (Öztürk, 2001).

Yeniden buluş tekniği, Önceden öğrenilen bilgilerin yeni bir konuda yinelenmesi, öğrendiği bilgiyi yeninin üstüne koyabilmesidir. Bu teknik Müzik dersinde teorik bilgilerin birbiri ile bağlantısını sağlamaktadır.

Çözümleme (deşifre) tekniği, bir ezgiyi oluşturan motifleri, parçalarına ayırmak yoluyla tanınması, ortaya konmasıdır. Genellikle Müzik dersinde yeni bir ezgiyi tanıyımada kullanılan bu teknik öğrencinin solfej ve bona yapma yeteneğini güçlendirir.

Örneklendirme tekniği, bilgiyi örneklerle göstermek, örneklerle açıklamaktır. Bu teknik müzik dersinde anlatılan bilgi ile ilgili örnek parçaların, ezgilerin verilmesinde kullanılmaktadır.

Öykülendirme tekniği, öğrenciye öğretilecek bir şarkının onun düzeyine uygun olarak öyküleştirilerek verilmesidir. Müzik dersinde özellikle 1. devrede parça öğretimide kullanılan bu teknik ile öğrencilerin derse güdülenmeleri sağlanmaktadır.

Oyunlaştırma tekniği, oyunlaştırma, tiyatro türünden olmayan herhangi bir eseri teknik yönden oynanabilir duruma getirmektir. Müzik dersinde öğretilen herhangi bir parçayı oyun yoluyla öğretmekde kullanılır.

Yansıtma tekniği, öğretmen tarafından öğretilen bilgilerin sınıfa aktarımından sonra sınıf tarafından bu bilgilerin uygulanması, tekrarlanmasıdır. Bu teknik genellikle ritm çalışmalarında ve şarkı öğretiminde kullanılmaktadır.

Pandomim tekniği, vücutu, vücut dilini kullanarak, duygu ve düşünceleri sözsüz anlatma biçimidir. Müzik eğitiminde öykülendirme, canlandırma, oyunlaştırma gibi tekniklerle birlikte kullanılan bu teknik ile çocuğun yaratıcılık yönü geliştirilmiş olur.

Tartışma yöntemi, öğrenciyi düşünmeye yönlendirme, bilgileri pekiştirme amacıyla kullanılan bir yöntemdir (Demirel, 1994). Müzik eğitiminde bir konunun kavranması aşamasında görüşler belirtilirken kullanılan bu yöntem ile öğrencinin analiz ve değerlendirme yapma güçleri artırılır. Tartışma yöntemi öğrencinin kendi düşüncelerini söylemesine imkan tanırken aynı zamanda yorum yapmasını da sağlar.

Uygulama tekniği, yukarıda açıklanmış olan tüm yöntem ve teknikleri içine alan bir tekniktir. Öğrencilere öğretilecek bilgilerin, uygun olan öğretim yöntem ve teknikler yardımı ile verilmesinde kullanılan uygulama tekniğinden Müzik dersinde öğrenilen şarkı, ezgi , tartım vb.lerinin kullanımında yararlanır.

1.2.6. Değerlendirme

İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programında, öğrenci başarılarının değerlendirilmesiyle ilgili olarak şu açıklamalara yer verilmiştir (MEB, 1994):

Sınama- ölçme durumları ve değerlendirme işlemleri, dersin genel akışı ve işlenişi çerçevesinde uzun zaman almayacak biçimde gerçekleştirilmelidir. Her öğrencinin tek tek sınanması ve değerlendirilmesinden çok, küçük ve büyük grupların gözlenmesi şeklindeki bir yaklaşıma ağırlık verilmelidir.

Öğrenci davranışlarının gözlenmesinde ve değerlendirilmesinde gereksiz ikileme düşölmekten kaçınılarak, çok sečenekli sorularla çocukların düşünme basamaklarının artırılmasına, geliştirilmesine ve olumlu davranış değişiklerinin ödöllandirilmesine özen gösterilmelidir (MEB, 1994, s.9).

Bu açıklamalardan da anlaşıldığı gibi, Müzik dersinde öğretmen öğrencilerin başarılarını değerlendirirken, öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alması ve değerlendirmeyi her öğrencinin öngörölen düzeye erişme ölçüsünden çok, her öğrencinin konuya dönük dikkati, çabası ve ilgisi de dikkate alınarak erişebildiği düzeye göre yapması gereklidir. Öğretmen öğrencilerin derse ilgisini azaltacak, onların kendine güvenlerini sarsacak ve derse bazı olumsuz tutumlar geliştirmelerine neden olacak değerlendirmelerden kaçınmalıdır.

1.3. Sınıf Öğretmenlerinin Eğitimi

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan günümüze kadar ilkokul öğretmenlerinin yetiştirilmesinde çeşitli eğitim modelleri denenmiştir. Bu bölümde 1923 yılından bu yana sınıf öğretmenlerinin yetiştirilmesi açıklanacaktır.

3 Mart 1924 tarihli 430 sayılı Öğretimin Birleştirilmesi Yasası (Tevhid-i Tedrisat Kanunu) ve 20 Nisan 1924 tarihli Anayasa (Teşkilat-ı Esasiye Kanunu), Türkiye Cumhuriyetinin eğitim sistemi ile ilgili ilk temel yasalarıdır. Bu yasalarla ilköğretim çağındaki çocukların eğitimi devletin temel görevleri arasında sayılmıştır. Bu nedenle bu çocukların eğitiminde görev alacak öğretmenlerin yetiştirilmesi görevini de devlet üstlenmiştir. Bu görevin gereği olarak daha nitelikli ve yeterli sayıda sınıf öğretmeni yetiştirmek için, 1924 yılında yapılan İkinci Heyet-i İlmiye toplantısında Cumhuriyet öncesinde kurulu olan öğretmen okullarının öğretim süresi beş yıla çıkartılmıştır (Küçükahmet, 1993, s. 4).

1926 yılında yayımlanan 789 sayılı Maarif Teşkilatına Dair Kanunu ile ilkokullar, şehir ve köy ilkokulu diye ikiye ayrılmış ve şehir-kasaba ilkokulları ile köy ilkokulları için ayrı öğretmen yetiştirme yaklaşımı benimsenmiştir. Bu yaklaşım gereği, köy ilkokullarına öğretmen yetiştirmek için 1926 yılında Denizli'de, 1927 yılında da Kayseri'de üç yıl süreli öğretmen okulları açılmıştır (Küçükahmet, 1999, s.33). Ancak bu okullardan beklenen sonuçlar alınamayınca 1930 yılında kapatılmıştır (Özer, 2001).

Öğretmen okullarının süreleri 1932-1933 yılında altı yıla çıkartılmış ve ilk üç yıla "ilk devre", son üç yıla "mesleki devre" adı verilmiştir. İlk devrede ortaokul programı uygulanmıştır. Öğretmenlik mesleki bilgisiyle ilgili dersler ve öğretmenlik uygulamaları ise mesleki devrede verilmiştir. Bu okullara bir süre sonra ortaokul bitiren öğrenciler alınmaya başlanmış ve süreleri üç yıla indirilmiştir (Küçükahmet, 1999, s. 33).

1937 yılında köy ilkokullarına öğretmen yetiştirmeyi amaçlayan "Köy Öğretmen Okulları" Eskişehir-Mahmudiye ve İzmir-Kızılcıllu'da açılan iki eğitim yurdu ile tekrar gündeme gelmiştir (Özer, 2001). 1940 yılında çıkarılan 3803 sayılı yasa ile köy öğretmen okulları köy enstitülerine dönüştürülmüştür (Küçükahmet, 1999, s. 33). İlki

1942 yılında kurulan ve her yıl yenileri açılarak sayıları 21'e yükselen köy enstitülerinde, çevreye uygunluk, öğrencinin doğasına uygunluk, kendi kendini yönetim, iş içinde ve kendi kendine çalışma gibi eğitim yöntem ve ilkeleri, köy yaşamının yaşamın gereğine, doğal koşullara uygun olarak düzenlenip uygulanmıştır. Bu ilkeler gereğince bu okullara öncelikle köy yaşamını bilen köy çocukları alınmıştır. Eğitimden geçen köy çocukları daha sonra tekrar köye öğretmen olarak gönderilmişlerdir. 1954 yılı 6234 sayılı yasa ile bu uygulamadan vazgeçilmiş, böylece ilköğretmen okulları ilkokul öğretmeni yetiştiren tek kurum olmuştur (Kaya, 2001, ss. 241-242).

İlköğretmen okullarının süreleri 1970 yılında yedi yıla çıkartılmıştır. Bu tip okullarda öğrenim süresi ilkokul üzerine yedi yıl, ortaokul üzerine de dört yıl olarak belirlenmiştir (Küçükahmet, 1976, s. 13).

Öğretmenlik, 1973 yılında çıkarılan ve eğitim sistemini yeniden düzenleyen 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Yasasında "devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği" olarak tanımlanmıştır ve tüm öğretmenlik alanları için yükseköğrenim görme zorunluluğu getirilmiştir. Bu yasal düzenleme gereğince, ilkokul öğretmenlerinin eğitimi yükseköğretim düzeyine alınarak 1974-1975 öğretim yılından başlayarak ilkokul öğretmeni yetiştirmek üzere iki yıllık eğitim enstitüleri açılmıştır (Kaya, 1984, s. 202).

4 Kasım 1981 tarih 2547 sayılı Yükseköğretim Yasası ile tüm yükseköğretim kurumları üniversite çatısı altında toplandığından öğretmen yetiştiren yüksekokullar da üniversitelere bağlanarak, öğretmen eğitimi görevini üniversiteler üstlenmiştir. Bu yeni düzenleme gereğince iki yıllık eğitim enstitüleri iki yıllık eğitim yüksekokullarına, üç yıllık alan öğretmeni yetiştiren eğitim enstitüleri ise dört yıllık eğitim fakültelerine dönüştürülmüştür (Özer, 2001). Yükseköğretim Kurulunun 23 Mayıs 1989 tarihi 89.22.876 sayılı kararıyla, 1989-1990 yılından itibaren tüm öğretmenlerin lisans eğitimi almaları zorunlu hale getirilmiştir. Bu nedenle iki yıllık eğitim yüksekokullarının süreleri dört yıla çıkarılmıştır. 3 Temmuz 1992 yılında yayımlanan bir kanun ile de dört

yıllık eğitim yüksekokulları, eğitim fakültelerinin bünyesinde sınıf öğretmenliği bölümüne dönüştürülmüştür (Küçükahmet, 2000, ss. 37-39).

1997-1998 öğretim yılından itibaren zorunlu eğitim süresinin sekiz yıla çıkartılması ve bu eğitimin kesintisiz olarak sekiz yıllık ilköğretim okullarında verilmesi uygulaması başlatılmıştır. Bu yeni düzenlemenin gerektirdiği ilköğretim okullarının ilk beş sınıfı için sınıf öğretmeni, son üç sınıfı için de alan öğretmeni yetiştirmek amacıyla Dünya Bankası ve YÖK işbirliği ile yeni bir öğretmen yetiştirme projesi başlatılmıştır. Bu proje gereğince eğitim fakültelerinin öğretmen eğitimi programları yeniden düzenlenerek okulöncesi ve ilköğretim okullarına öğretmen yetiştirmek üzere ilköğretim bölümü açılmıştır. Sınıf öğretmenleri de bu bölüm içinde anabilim dalı olarak düzenlenmiştir. Yeni öğretmen eğitimi programları 1997-1998 öğretim yılından itibaren tüm eğitim fakültelerinde uygulanmaya konulmuştur. Yeni sınıf öğretmenliği programında yer alan derslerin ve içeriklerinin düzenlenmesinde ilköğretim okullarının birinci basamağını oluşturan ilk beş sınıfın eğitim programında yer alan dersler ve içerikleri dikkate alınmıştır (Özer, 2001).

Sınıf öğretmenlerinin eğitimine dönük bir başka uygulama da uzaktan eğitim yoluyla öğretmen eğitimidir. Bu uygulamanın gerekçesi, 1973 yılında çıkarılan Milli Eğitim Temel Yasasında öğretmen eğitimine getirilen yeni düzenlemeler ile 1989 yılındaki yasal düzenlemelerle öğretmen eğitiminde yapılan değişikliklere dayanmaktadır.

Milli Eğitim Temel Yasası ile ilkokul öğretmenleri için yükseköğrenim zorunluluğu getirildiğinden ve 1974-1975 öğretim yılından itibaren ilkokul öğretmenleri iki yıllık eğitim enstitülerinde öğrenim gördüklerinden, bu tarihten sonra ilkokullarda bir kesimi ortaöğrenimli, bir kesimi de yükseköğrenimli olmak üzere iki ayrı öğretmen tipi oluşmuştur. Öğretmenler arasındaki bu farklılığı gidermek için, 1986 yılından itibaren öğretmen okulu mezunu ilkokul öğretmenleri için, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi tarafından iki yıllık Eğitim Önlisans Programı uygulamaya konulmuştur (Özer, 1989). 130.000 ilkokul öğretmeni bu programdan yararlanarak yüksek öğrenim diploması almışlardır.

1989 yılından öğretmen eğitiminde yapılan yeni bir düzenleme ile ilkökul öğretmenliğinin süresi dört yıla çıkartılmıştır. Bu tarihten itibaren ilkökullarda görev yapan öğretmenler arasında iki yıllık yükseköğrenimli öğretmenler ile dört yıllık yükseköğrenimli öğretmenler farkı oluşmuştur. Bu farkı ortadan kaldırmak için Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi tarafından 1998 yılından itibaren iki yıllık yükseköğrenim mezunu öğretmenler için, uzaktan eğitim yoluyla iki yıllık lisans tamamlama programı uygulamaya konulmuş olup, bu uygulama sürmektedir (Hakan, 1998).

1.3.1. Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanındaki Eğitimleri

Türkiye’de Cumhuriyetten günümüze kadar sınıf öğretmeni yetiştiren çeşitli eğitim kurumlarının programlarında Müzik alanı farklı ad ve sürelerle sahip dersler olarak yer almıştır. Bu bilgiler Çizelge 1’de verilmiştir.

Çizelge 1’de görüldüğü gibi, sınıf öğretmeni yetiştiren ilk eğitim kurumları olan ilköğretmen okullarında 1924-1925 öğretim yılından başlayarak beş yıllık öğretmenlik eğitimi programı uygulanmıştır. Bu okullarda öğretmen adaylarına “Musiki” adı altında beş yıl süresince haftada bir saat Müzik dersi verilmiştir. 1937-1938 öğretim yılında ilköğretmen okullarının beş yıllık eğitim süresi üç yıla indirilmiş fakat haftalık ders saatinde değişiklik yapılmamıştır.

1973 Milli Eğitim Temel Yasasından sonra ilkökul öğretmenlerinin eğitimini üstlenen iki yıllık eğitim enstitülerinin eğitim programında üç yarıyıl haftada iki saat Müzik Öğretimi dersine yer verilmiştir. Bu programda, seçmeli olarak okutulan Müzik dersi ise haftada üç saat üç yarıyıl süreli olarak yer almıştır.

1981 Yükseköğretim Yasası gereğince öğretmen eğitiminin üniversitelere verilmesi sonucunda sınıf öğretmenlerinin eğitimini üstlenen iki yıllık eğitim yüksekokullarının eğitim programında müzik öğretime üç yarıyıl haftada iki saatlik zaman dilimi ayrılmıştır.

Çizelge 1

Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programlarında Müzik Eğitimine Dönük Dersler

Okulun Adı	Dersin Adı	Süre
İlköğretmen Okulu (1924)	Musiki	5 yıl, haftada 1 saat
İlköğretmen Okulu (1937)	Müzik	3 yıl, haftada 1 saat
İki Yıllık Eğitim Enstitüsü (1974)	Müzik ve Öğretimi	3 yarıyıl, haftada 2 saat
	Müzik (Seçmelei Ders)	3 yarıyıl, haftada 3 saat
İki yıllık Eğitim Yüksekokulu (1981)	Müzik Öğretimi 1	1 yarıyıl, haftada 2 saat
	Müzik Öğretimi 2	1 yarıyıl, haftada 2 saat
	Müzik Öğretimi 3	1 yarıyıl, haftada 2 saat
Eğitim Önlisans Programı (1986)	Özel Öğretim Yöntemleri	1 yıl
Dört Yıllık Eğitim Yüksekokulu (1989-1990)	Müzik	1 yarıyıl, haftada 2 saat
	Müzik 1	1 yarıyıl, haftada 2 saat
	Müzik 2	1 yarıyıl, haftada 2 saat
	Müzik Öğretimi	1 yarıyıl, haftada 2 saat
Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü (Uludağ Üniversitesi, 1997)	Müzik 1	1 yarıyıl, haftada 2 saat
	Müzik 2	1 yarıyıl, haftada 2 saat
	Müzik 3	1 yarıyıl, haftada 2 saat
	Müzik Öğretimi	1 yarıyıl, haftada 2 saat
Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği (1998)	Müzik 1	1 yarıyıl, haftada 2 saat
	Müzik 2	1 yarıyıl, haftada 2 saat
	Müzik Öğretimi	1 yarıyıl, haftada 3 saat

1981 Yükseköğretim Yasası gereğince öğretmen eğitiminin üniversitelere verilmesi sonucunda sınıf öğretmenlerinin eğitimini üstlenen iki yıllık eğitim yüksekokullarının eğitim programında müzik öğretimine üç yarıyıl, haftada iki saatlik zaman dilimi ayrılmıştır.

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesince uzaktan eğitim yoluyla uygulanan Eğitim Önlisans Programında ise müzik öğretimine Özel Öğretim Yöntemleri dersi içerisinde yer verilmiştir.

Dört yıllık eğitim yüksekokullarının programında, ilköğretim okullarındaki Müzik eğitimi için, sınıf öğretmeni adaylarına, bir yarıyıl haftada iki saat Müzik 1 dersi, bir yarıyıl haftada iki saat Müzik 2 dersi ve bir yarıyıl da haftada iki saat müzik öğretimi dersi verilmesi öngörülmüştür.

1990-1998 yılları arasında eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği bölümlerinde sahip olunan öğretim elemanları olanaklarına göre, Müzik eğitimine dönük farklı uygulamalara yer verilmiştir. Örnek olarak, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümünün eğitim programında birer yarıyıl haftada ikişer saat Müzik 1, Müzik 2, Müzik 3 ve bir yarıyıl da haftada iki saat Müzik Öğretimi derslerine yer verilmiştir.

1998-1999 öğretim yılından itibaren eğitim fakültelerinde uygulanmaya başlanan yeni öğretmen eğitim programında sınıf öğretmenliği programında, Müzik 1, Müzik 2 ve Müzik Öğretimi olmak üzere üç derse yer verilmiştir. Müzik 1 ve Müzik 2 derslerine birer yarıyıl haftada iki saat, Müzik Öğretimi dersine ise bir yarıyıl haftada üç saatlik zaman dilimi ayrılmıştır.

Görüldüğü gibi, sınıf öğretmenlerinin eğitimine dönük farklı eğitim programlarında müzik eğitimi için çeşitli derslere yer verilmiş olmasına karşın kurumlarda bu dersleri verecek yeterli nitelikte öğretim elemanı olmaması nedeniyle, bu dersler etkili biçimde verilememiş, dolayısıyla öğretmen adayları ilköğretim okullarındaki müzik eğitimi için yeterli bilgi ve becerileri kazanamamışlardır. Bu durum da ilköğretim okullarında çocuklara etkili bir müzik eğitimi verilememesine neden olmuştur.

1.4. Sorun

Bireyleri ve toplumları biçimlendirme, yönlendirme, değiştirme ve geliştirmede en etkili süreçlerin başında kuşkusuz eğitim gelmektedir. Bilim, teknoloji ve sanattaki gelişmeleri yakından izleyerek onlardan yararlanabilmek, çağdaş toplum olmanın ön koşuludur ve toplumun bütününe ilgilendirir. Bu bağlamda, eğitimin oldukça önemli bir görevi vardır.

Eğitim sözcüğü farklı görüşteki eğitimcilerce değişik biçimlerde tanımlanmıştır. Eğitimin en benimsenen tanımı "bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istedik değişme meydana getirme sürecidir" (Ertürk, 1972). Bu tanımda da belirtildiği gibi, eğitim temelde bir davranış değiştirme sürecidir. Bu sürece giren kişinin davranışlarında istenilen yönde bir değişme olması beklenir.

Toplumsal yaşamda bireylerin bireysel ve toplumsal yönden yeterli ve yararlı olabilmelerinin sağlanması için onlara eğitim sürecinde bilişsel, duyuşsal ve devinimsel davranış biçimlerini kazandırılması amaçlanır. Bu amaçlara da okullarda uygulanan bilim eğitimi, teknoloji eğitimi ve sanat eğitimi ile ulaşılır.

"Bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli sanatsal davranışlar kazandırma süreci" (Uçan,1994) olan sanat eğitiminin önemli dallarından biri müzik eğitimidir. "Müzik eğitimi, bireye kendi yaşantıları yoluyla belirli müziksel alışkanlıklar kazandırma sürecidir" (Uçan, 1994). Müzik eğitimi bireyin toplumsallaşmasında, kültürlenmesinde, dengeli, doyumlu, sağlıklı, başarılı, mutlu olmasında ve estetik yönünün gelişmesinde etkilidir. Müzik eğitimi yoluyla birey ile toplumsal ve kültürel çevresi, özellikle birey ile müziksel çevresi arasındaki iletişim ve etkileşimin daha düzenli ve daha verimli olmasının sağlanması amaçlanır (Uçan, 1994). Bu amaca ulaşılması için okulların eğitim programında Müzik derslerine yer verilir.

İlk ve ortaöğretim okullarının eğitim programından yer alan Müzik dersinde yeni yetişmekte olan çocuk ve gencin kulağını, sesini, zevkini eğitmek ve ona genel bir müzik kültürü kazandırmak amaçlanır.

13.06.1994 tarihinden itibaren yeniden düzenlenen İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı ilköğretim okullarında 1995-1996 öğretim yılında uygulanmaya başlanmıştır (MEB, 1994). Bu programa göre, ilköğretim okullarındaki Müzik eğitimi 8 yıllık bir bütün olarak ele alınır ve birinci devre (1., 2., 3. sınıf), ikinci devre (4., 5. sınıf) ve üçüncü devre (6., 7., 8. sınıf) olmak üzere üç devreden oluşur. Birinci devrede, Müzik dersine haftada iki saat, ikinci ve üçüncü devrede ise birer saat ayrılmıştır. Programda birinci devrede Müzik dersinin sınıf öğretmenleri, ikinci devrede sınıf

öğretmenleri veya müzik öğretmenleri, üçüncü devrede ise müzik öğretmenleri tarafından yürütülmesi esas alınmıştır (MEB, 1994, s.7). Program, ilköğretim çağı çocuklarının tümünü genel müzik eğitimi almak için gerekli müzik yeteneğine sahip görmekte ve bu bakımdan bütün ilköğretim öğrencilerini kapsamaktadır.

İlköğretim okullarının birinci ve ikinci devresinde uygulanmakta olan Müzik dersinin programında öngörülen amaçlarının gerçekleştirilmesinde sınıf öğretmenlerine önemli sorumluluk düşmektedir. Ancak çeşitli araştırmalarda da (Turan, 1997; Görgünay, 1994) vurgulandığı gibi ilköğretimde etkili bir müzik eğitimi gerçekleştirilememektedir.

İlköğretim okullarında etkili bir müzik eğitiminin gerçekleştirilememesinin temel nedenlerinden birisi, bu dersi genellikle beş sınıfta da vermek durumunda olan sınıf öğretmenlerinin müzik ve müzik öğretimi konusundaki yeterli bilgi ve becerilere sahip olmamalarıdır. Bu eksiklikleri nedeniyle, sınıf öğretmenleri Müzik dersine farklı yaklaşmakta ve müzik öğretiminde özellikle içeriğin verilmesinin, öğretme-öğrenme süreçlerinin uygulanmasının ve öğrenci başarılarının değerlendirilmesinin bu dersin öğretim programında öngörüldüğü biçimde gerçekleştirilmesinde kimi güçlüklerle karşılaşmaktadırlar. Bu açıdan ilköğretim okullarında etkili bir müzik öğretiminin yapılabilmesi için, sınıf öğretmenlerinin bu derste karşılaştıkları eğitsel güçlüklerinin ve bu güçlüklerden kaynaklanan eğitim gereksinmelerinin bilinmesi gereklidir. Bu araştırma, bu gereklilikten kaynaklanmıştır.

1.5. Amaç

Bu araştırmanın temel amacı, ilköğretim okullarında sınıf öğretmenlerinin Müzik dersinde karşılaştıkları güçlüklerin ve bunlara dayalı olarak Müzik dersiyle ilgili eğitim gereksinmelerinin belirlenmesidir.

Araştırmada bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. İlköğretim okullarında Müzik dersini yürüten sınıf öğretmenlerinin bu dersle ilgili genel görüşleri nelerdir?

2. Sınıf öğretmenlerinin Müzik dersinin içeriği ile karşılaştıkları güçlükler nelerdir?
3. Sınıf öğretmenleri Müzik öğretimine dönük olarak
 - öğretim yöntem ve tekniklerini kullanma,
 - öğretim hizmetini etkili biçimde gerçekleştirme,
 - öğretim ortamları düzenleme ve araç- gereçlerden yararlanma konularında ne ölçüde güçlük çekmektedirler?
4. Sınıf öğretmenleri, Müzik dersinde öğrenci başarılarını değerlendirmede karşılaştıkları güçlükler nelerdir?
5. Sınıf öğretmenlerinin Müzik dersi ile ilgili eğitim gereksinimleri nelerdir?

1.6. Önem

Bu araştırma ile ilköğretim okullarında Müzik derslerini yürüten sınıf öğretmenlerinin Müzik dersinde hangi güçlüklerle karşılaştıklarının ve bu güçlüklerle dayalı olarak eğitim gereksinimlerinin neler olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda bu araştırma, ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri için öğretmenlerin müzik eğitiminde karşılaştıkları güçlükleri ve bunlara dayalı eğitim gereksinimlerini gidermeye dönük hizmetiçi eğitim programlarının hazırlanmasına kaynaklık edebilecektir. Ayrıca bu araştırmanın, ilköğretim okullarında daha etkili bir müzik eğitimi için sınıf öğretmenlerinin sahip olmaları gereken bilgi ve becerilerin onlara öğretmenlik eğitimleri sırasında kazandırılması amacıyla, eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği eğitim programlarının geliştirilmesine de katkıda bulunabileceği umulmaktadır.

1.7. Sayılılar

Bu araştırmanın sayılıları şunlardır:

- Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri anket sorularına yansız olarak cevap vermişlerdir.
- Cinsiyet, hizmet yılı gibi kişisel özellikler sınıf öğretmenlerinin Müzik dersinde karşılaştıkları güçlükleri ve bunlara dayalı eğitim gereksinmelerini etkilememektedir.

1.8. Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sınırlılıkları şunlardır:

- Araştırma, 2000-2001 öğretim yılında Eskişehir il merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenleriyle sınırlıdır.
- Bu araştırma ilköğretim okullarında 1.-5. sınıflarda Müzik dersine giren sınıf öğretmenleri ile sınırlıdır.
- Araştırma idareci konumundaki sınıf öğretmenlerini kapsamamaktadır.

1.9. Tanımlar

Müzik: “Duygu, düşünce, tasarım ve izlenimleri, belirli bir güzellik anlayışına göre birleştirilmiş seslerle anlatan bir bütündür” (Uçan, 1988, s. 16).

Müzik Eğitimi: “Bireye kendi yaşantıları yoluyla belirli müziksel alışkanlıklar kazandırma ve/veya bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla belirli müziksel değişiklikler oluşturma sürecidir. Bireyin müziksel davranışını kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak değiştirme ve geliştirme sürecidir” (Uçan, 1994).

Tartım : “Edebiyat ve müzikte bir dizede ya da notada vurgu uzunluk veya ses özelliklerinin, durakları düzenli bir biçimde tekrarlanmasından doğan ses uygunluğu, ritm” (TDK, 1994).

İkinci Bölüm

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

İlköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin Müzik dersinde karşılaştıkları güçlükleri ve bunlara dayalı olarak Müzik dersiyle ilgili eğitim gereksinmelerinin belirlenmesinin amaçlandığı bu araştırmanın konusuyla ilgili olan araştırmaların taraması yapılmıştır. Tarama sonucunda bu araştırmaların sayıca az olduğu ve hepsinin yüksek lisans tez çalışması niteliğinde olduğu saptanmıştır. Aşağıda incelenen araştırmalara ve sonuçlarına yer verilmiştir:

İncelenen araştırmalardan biri Görgünay'ın (1994) "İlköğretim Okullarında Müzik Eğitiminin Etkililiği" adlı araştırmasıdır. İlköğretim okullarındaki müzik eğitiminin başarısızlığının nedenlerinin belirlenmesinin amaçlandığı bu araştırma üç ilkokul ve beş ilköğretim okulunda öğrenim gören 295 öğrenci ile bu okullarda Müzik derslerini veren sınıf öğretmenleri ve müzik öğretmenlerinden oluşan toplam 63 öğretmenin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri öğrenci ve öğretmenlere uygulanan anketlerle toplanmıştır. Araştırmada elde edilen verilere dayalı şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretmenlerin çoğunluğu kendilerini mesleklerinde yeterli görmemektedirler.
- Öğretmenlerin, mesleklerini sevdikleri ancak alternatif sunulduğunda başka mesleklere geçebilecekleri belirlenmiştir.
- Öğretmenlerin mesleki yayınları takip etmedikleri görülmüştür.
- Öğretmenlerin yaklaşık üçte birinin herhangi bir enstürüman çalamadıkları belirlenmiştir.
- Öğretmenlerin müzik bilgilerinde yeterli olmadıkları, birçok temel kavramı bilmedikleri saptanmıştır.
- Öğretmenlerin Müzik dersinin temeli oluşturan nefes ve ses çalışmalarına yeterli önemi vermedikleri, bu durumun da Müzik dersinin veriminin olumsuz yönde etkilediği belirlenmiştir.

- Öğrencilerin Müzik dersinde en çok şarkı söylemekten hoşlandıkları fakat yaşları büyüdükçe ses gelişiminden kaynaklanan zorlanmaların olduğu belirlenmiştir.

Araştırmanın konusuyla ilgili bir diğer çalışma da, Töreyn (1995), “İlköğretim Kurumlarının Müzik Eğitimi Sorunu” adlı araştırmasıdır. Bu çalışmada, okullarda müzik eğitimi ve müzik öğretmenliği sorunları ile eğitim fakültelerinin müzik eğitimi bölümlerinin müzik eğitimine bakış açıları, müzik eğitimi sorunlarının çözümüne yönelik öneri ve çalışmalarını saptanması amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Trabzon ili ilköğretim okullarında görev yapan 60 sınıf öğretmeni ve müzik öğretmeni ile çeşitli üniversitelerin Eğitim Fakültelerinin Müzik Eğitimi bölümlerinde görevli 70 öğretim elemanı oluşturmuştur. Araştırmanın verileri öğretmenlere ve öğretim elemanlarına uygulanan iki ayrı anket ile toplanmıştır. Araştırmada şu sonuçlar elde edilmiştir:

- İlköğretim çağındaki çocukların duyuşsal eğitiminin, çocuğun kişilik gelişiminde vazgeçilmez bir gerekliliktir.
- Sınıf öğretmenlerinin Müzik dersinin programını aynen uygulayamadıkları görülmüştür.
- 1994 yılı Müzik Dersi Öğretim Programını uygulayabilmek için sınıf öğretmenlerinin hizmetiçi eğitimine gereksinimleri olduğu belirlenmiştir.
- İlköğretim okullarında çocuk korolarının ve çalgı topluluklarının kurulmasının müzik eğitiminin etkililiği için gerekli olduğu saptanmıştır.
- Müzik dersinin amacına uygun ve verimli işlenebilmesi için okullarda müzik dersliğinin olması gerektiği belirlenmiştir.
- İlköğretim kurumlarının üçüncü devresinde Müzik ders saatlerinin yeterli olmadığı saptanmıştır.

Müzik eğitimi ile ilgili yapılan bir başka araştırma da Turan’ın (1997), “Temel Eğitim Birinci Devre Müzik Öğretiminde Karşılaşılan Sorunların Belirlenmesine Yönelik Bir Envanter Çalışması” adlı araştırmasıdır. İlköğretim birinci devresinde görev yapmakta olan sınıf öğretmenleri ve müzik alan öğretmenlerinin, müzik öğretiminde karşılaştıkları

sorunları ortaya koymak ve bu bulgular ışığında ilköğretim birinci devre müzik öğretimi programlarının geliştirilmesine yönelik önerilerinin belirlenmesinin amaçlandığı bu araştırma, Denizli ili merkez ilçede bulunan 46 ilköğretim okulundaki 602 sınıf öğretmeni ve müzik öğretmeninin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri öğretmenlerin müzik öğretimi sırasında karşılaştıkları sorunları hangi problem alanlarıyla ilgili olarak algıladıklarını ortaya çıkarmak üzere geliştirilen “Müzik Öğretimi Sorun Envanteri” ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin ilköğretim birinci devre müzik öğretiminde karşılaştıkları sorunların nedenlerini 10 temel faktörde yoğunlaştırdıkları saptanmıştır. Bu faktörler şöyle sıralanabilir:

- Okul atmosferinden kaynaklanan problemler,
- Öğretmenin akademik beceri noksanlığı,
- Öğretmenin psikolojik problemleri,
- Öğretmenin motivasyon eksikliği,
- Programın yetersizliği,
- Okul dışı faktörler,
- Öğretmenin “Müzik”e ilgisizliği,
- Öğrencilerin müzik temeli eksikliği,
- Öğretmenin yöntem ve teknik eksikliği,
- Araç-gereç eksikliği.

Nurikadioğlu (2000) da, “İlköğretim Kurumlarında Müzik Dersinde Karşılaşılan Sorunlar” adlı araştırmasında ilköğretim kurumlarında Müzik dersinde karşılaşılan sorunların saptanmasını amaçlamıştır. Araştırma Trabzon ili Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı ilköğretim okullarında Müzik derslerine giren 52 sınıf öğretmeni ve 13 müzik öğretmeni olmak üzere toplam 65 öğretmenin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri öğretmenlere uygulanan anketlerle toplanmıştır. Araştırmada elde edilen verilere dayalı şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Sınıf öğretmenlerinin yaklaşık tümünün (%96.1) Müzik dersi ile ilgili bir hizmetiçi eğitime katılmadıkları görülmüştür.

- Sınıf öğretmenlerinin yarısının (% 50) herhangi bir müzik aletini eşlik düzeyinde çalabildikleri saptanmıştır.
- Sınıf öğretmenlerinin yarısından oldukça çoğunun (%64.70) en rahat ve en yaygın olarak blokflüt çalabildikleri belirlenmiştir.
- Sınıf öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%70.58) çalabildikleri müzik aletlerini mezun oldukları okullarda öğrendikleri saptanmıştır.
- Müzik dersi uygulamalarında sınıf öğretmenlerinin yarısından oldukça çoğunun (%67.74) bir müzik aleti kullanmadıkları belirlenmiştir.
- Sınıf öğretmenlerinin yarıdan oldukça çoğunun (%63.63) Müzik dersinde öğrencilerine toplu çalgı öğretimi yapmadıkları saptanmıştır.
- Sınıf öğretmenlerinin yarıdan biraz çoğunun (%53.84) yeterli düzeyde şarkı, türkü, tekerleme dağarcığına sahip olmadığı belirlenmiştir.
- Sınıf öğretmenlerinin yarıdan biraz çoğunun (%57.69) Müzik dersi uygulamalarında koro çalışmaları yaptığı saptanmıştır.
- Sınıf öğretmenlerinin çok büyük bir bölümünün (%88.46) Müzik dersinde kendilerini yeterli ve yetkin görmedikleri belirlenmiştir.
- Sınıf öğretmenlerinin çok büyük bir bölümünün (%86.54) ilköğretim okullarında okutulan müzik ders kitaplarının gerek dağarcık gerekse içerik olarak yetersiz olduğu görüşünde oldukları saptanmıştır.

Üçüncü Bölüm

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama aracı ile verilerin toplanması ve toplanan verilerin çözümlenmesinde yararlanılan istatistiksel teknikler açıklanmıştır.

3.1. Araştırma Modeli

İlköğretim okullarında sınıf öğretmenlerinin Müzik dersine ilişkin eğitim gereksinmelerinin belirlenmesinin amaçlandığı bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Bu model çerçevesinde, önce sınıf öğretmenlerinin müzik öğretiminde karşılaştıkları güçlükler araştırma anketi ile toplanan bilgilere dayalı olarak belirlenmiş, sonra da belirlenen güçlüklerle dayalı olarak sınıf öğretmenlerinin Müzik dersine ilişkin eğitim gereksinimleri saptanmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, 2000-2001 öğretim yılında Eskişehir il merkezindeki 81 ilköğretim okulunda görev yapan 1034 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. İlköğretim okullarında yönetici olarak görev yapan sınıf öğretmenleri araştırma kapsamına alınmamıştır.

Araştırmada gerek duyulan bilgilerin toplanması için tüm evrene ulaşma gücü göz önüne alınarak, küme örnekleme yaklaşımı (Karasar, 1995, s.114) ile örneklem alma yoluna gidilmiştir. Bu yaklaşım gereğince, araştırmanın evrenini oluşturan Eskişehir il merkezindeki ilköğretim okullarının %50'sinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin araştırmanın örneklem kümesini oluşturması benimsenmiştir. Bu nedenle, önce Eskişehir İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan il merkezindeki ilköğretim okullarını gösteren listede yer alan 81 ilköğretim okulunun %50'sine denk düşen 40 okul adı kura

çekme yoluyla belirlenmiştir. Böylece bu okullarda görev yapan toplam 547 öğretmen araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Örnekleme alınan sınıf öğretmenleri ile ilgili sayısal bilgiler Çizelge 2’de verilmiştir.

Çizelge 2
Araştırmanın Örneklemi

Küme	Örnekleme Seçilen	Araştırmaya Katılan	Değerlendirme Dışı Bırakılan	Değerlendirmeye Alınan
Sınıf Öğretmenleri	547	526	7	519

Çizelge 2’de görüldüğü gibi, araştırmanın örneklemini oluşturan 547 sınıf öğretmeninden 526’sı araştırma anketini yanıtlamışlardır. Geri dönen anketlerden yanlış ve eksik doldurulmuş olan 7 anket değerlendirme dışı bırakılmıştır. Böylece araştırma için 519 öğretmenden toplanan bilgiler değerlendirmeye alınmıştır.

Araştırmanın örneklemini oluşturan 519 sınıf öğretmenin kişisel özellikleri ile ilgili bilgiler Çizelge 3’de verilmiştir.

Çizelge 3’te görüldüğü gibi, örnekleme giren sınıf öğretmenlerinin %53.2’si kadın, %46.8’i erkektir.

Sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğindeki çalışma süreleri incelendiğinde, öğretmenlerin %43.2’sinin 21 yıl ve üstü, %11.2’sinin 16-20 yıl, %17.3’ünün 11-16 yıl, %15.4’ünün 6-10 yıl, %12.9’unun 1-5 yıl arasında değişen hizmet sürelerine sahip oldukları görülmektedir. Bu dağılıma göre, araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük bir bölümünün (%71.7) meslekteki çalışma süreleri 10 yılın üzerindedir.

Araştırmanın örneklemini oluşturan sınıf öğretmenlerinin %21.8’i 1. sınıf, %21.2’si 2. sınıf, %18.7’si 3. sınıf, %19.7’si 4. sınıf, %18.7’si 5. sınıfta öğretim yapmaktadır. Buna

Çizelge 3
Örneklemdaki Sınıf Öğretmenlerinin Kişisel Özellikleri

Özellikler	S	%
Cinsiyet		
Kadın	276	53.2
Erkek	243	46.8
Hizmet Süresi		
1-5 yıl	67	12.9
6-10 yıl	80	15.4
11-15 yıl	90	17.3
16-20 yıl	58	11.2
21 yıl ve üstü	224	43.2
Öğretimi Yapılan Sınıf		
1. Sınıf	113	21.8
2. Sınıf	110	21.2
3. Sınıf	97	18.7
4. Sınıf	102	19.7
5. Sınıf	97	18.7
Müzik Dersine Girme Durumu		
Girenler	491	94.6
Girmeyenler	28	5.4
En Son Bitirilen Okul		
İlköğretmen Okulu	42	8.1
2 yıllık Eğitim Enstitüsü/ Eğitim Yüksek Okulu	135	26.0
A.Ü. Açıköğretim Fakültesi EÖP / LTP	194	37.4
Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Programı	42	8.1
Başka	106	20.4
Müzik Öğretimi İle İlgili Görülen Eğitim		
Öğretmen yetiştirme programında müzik öğretim ile ilgili dersler alanlar	297	57.2
Müzik öğretimi ile ilgili hizmet içi eğitime katılanlar	13	2.5
Müzik öğretimi ile ilgili hiçbir eğitimden geçmeyenler	193	37.2
Başka	16	3.1

göre, sınıf öğretmenlerinin 2000-2001 öğretim yılında öğretim yaptıkları sınıflara göre dağılımları yaklaşık olarak beş sınıfta da denktir.

Müzik dersine girme bakımından, örneklemdaki öğretmenlerin %94.6'sının 2000-2001 öğretim yılında okuttukları sınıflarda müzik dersine girdiği, %5.4'ünün ise Müzik dersine girmediği anlaşılmaktadır. Buna göre, sınıf öğretmenlerinin çok büyük bir bölümü öğretimi yaptıkları sınıflarda aynı zamanda Müzik dersini de yürütmektedirler.

En son bitirdikleri okul bakımından, örnekleme oluşturan öğretmenlerin %8.1'i İlköğretmen Okulunu, %26'sı 2 yıllık Eğitim Enstitüsünü veya Eğitim Yüksekokulunu, %37.4'ü Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Eğitim Önlisans Programını ya da Lisans Tamamlama Programını, %8.1'i Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümünü bitirmişlerdir. Öğretmenlerin %20.4'ü ise öğretmen eğitimi dışında bir yükseköğretim programını bitirmiş ve ilköğretim öğretmenliği sertifikası almış kişilerdir.

Son olarak örnekleme oluşturan öğretmenlerin müzik öğretimine dönük bir eğitim alıp almadıklarıyla ilgili yanıtlarının dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin %57.2'sinin öğretmenlik eğitimleri sırasında müzik öğretimiyle ilgili dersler aldıkları, buna karşılık %37.2'sinin ise müzik öğretimine dönük bir eğitim görmedikleri anlaşılmaktadır. Geri kalan öğretmenlerin %2.5'i müzik öğretimiyle ilgili bir hizmetiçi eğitim programına katıldığı, %3.1'i de başka yollarla (örn. kendi ilgileri doğrultusunda özel ders olarak) müzik eğitimi aldıklarını belirtmişlerdir.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırma için gerekli olan verilerin toplanmasında sınıf öğretmenlerine yönelik "İlköğretim Okullarında Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersine İlişkin Eğitim Gereksinmelerini Belirleme Anketi" kullanılmıştır (EK 1).

Anketin geliştirilmesinde ilk olarak, ilköğretim okullarında uygulanan Müzik dersi Öğretim Programı doğrultusunda sınıf öğretmenlerinin Müzik dersi için sahip olmaları gereken nitelikler belirlenmiştir. Bu nitelikler, Müzik Dersi Öğretim Programının amaç ve içeriğine göre gruplanarak sınıf öğretmenlerinin Müzik dersiyile ilgili genel görüşlerini ve müzik öğretimi sırasında karşılaştıkları güçlükleri belirlemeye yönelik

önermelere dönüştürülmüştür. Bu önerme maddeleri temel alınarak tez danışmanı ile birlikte taslak anket hazırlanmıştır. Hazırlanan anket, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesinde Eğitim Programları ve Öğretim alanında çalışan iki öğretim üyesi ve Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinde aynı alanda çalışan bir öğretim üyesi ile farklı ilköğretim okullarında çalışan beş Müzik öğretmeni ve iki sınıf öğretmenin incelemesine sunulmuştur. Bu incelemeler sonucunda uzman öğretim üyelerinin ve öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda taslak ankette bazı değişiklikler yapılarak anket yeniden düzenlenmiştir. Yeniden düzenlenen bu anket güvenilirlik çalışması yapmak üzere araştırma örneğine girmeyen bir ilköğretim okulunda görev yapan yirmi iki sınıf öğretmenine 2 ay ara ile uygulanmıştır. Her iki uygulamadan elde edilen veriler bilgisayar ortamına işlenmiştir. Güvenirlik çalışmasına esas olmak üzere ankette kişisel bilgiler çıkarıldıktan sonra kalan elli sekiz maddeye olumlu maddelerde 4-3-2-1, olumsuz maddelerde 1-2-3-4 puanları verilmiştir. İki uygulamadan elde edilen toplam puanlar üzerinde bilgisayar ortamında Alfa Crombach güvenirlilik katsayısına (Tezbaşaran, 1996) bakılmıştır. Yapılan işlemler sonucunda güvenirlilik katsayısı 0.95 olarak bulunmuştur.

Hazırlanan araştırma anketi beş bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde, sınıf öğretmenlerinin kişisel özellikleriyle ilgili bilgilere dönük yedi soru yer almaktadır. İkinci bölüm, öğretmenlerin Müzik dersiyle ilgili genel görüşlerini belirlemeyi amaçlayan on dört maddeyi içermektedir. Üçüncü bölümde, öğretmenlerin Müzik Dersi Öğretim Programının içeriği ile ilgili güçlüklerini belirlemeye dönük on bir madde bulunmaktadır. Dördüncü bölümde, öğretmenlerin Müzik dersinin öğretimiyle ilgili karşılaştıkları güçlüklerle yönelik yirmi sekiz ve son bölümde de, öğretmenlerin öğrenci çalışmalarının değerlendirmede karşılaştıkları güçlükleri belirlemeye yönelik beş madde yer almaktadır. Toplam 65 maddeden oluşan anketin 2., 3., ve 4. bölümleri dörtlü likert tipi ölçek şeklinde düzenlenmiştir.

3.4. Verilerin Çözümlemesi

“İlköğretim Okullarında Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersine İlişkin Eğitim Gereksinmelerini Belirleme Anketi ” yardımıyla toplanan verilerin çözümlemesi için önce sınıf öğretmenlerince doldurulan anket formları tek tek incelenmiş, yanlış ve eksik

doldurulan anketler elenerek değerlendirme dışı bırakılmıştır. İstenilen şekilde doldurulan anketler numaralandırılmış ve tüm bilgiler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Toplanan verilerin çözümlenmesi SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) bilgisayar programı kullanılarak yapılmıştır. Çözümlemelerde istatistiksel teknik olarak sayı ve yüzde dağılımından yararlanılmıştır. Bulguların yorumlanmasında ölçüt olarak aşağıdaki oranlar alınmıştır:

- %1-10 arasındaki sayısal veriler - “çok küçük bir kesimi”
- %10-19 arasındaki sayısal veriler- “çok az bir bölümü”
- %20-29 arasındaki sayısal veriler- “az bir bölümü”
- %30-40 arasındaki sayısal veriler- “yarıdan oldukça azı”
- %41-46 arasındaki sayısal veriler- “yarıdan biraz azı”
- %47-53 arasındaki sayısal veriler- “yaklaşık yarısı”
- %54-59 arasındaki sayısal veriler- “yarıdan biraz çoğu”
- %60-69 arasındaki sayısal veriler-“ yarıdan oldukça çoğu”
- %70-80 arasındaki sayısal veriler-“ büyük bir bölümü”
- %81-94 arasındaki sayısal veriler- “çok büyük bir bölümü”
- %95-99 arasındaki sayısal veriler- “yaklaşık tümü” olarak adlandırılmıştır.

Sınıf öğretmenlerinin Müzik dersi ile ilgili eğitim gereksinmelerinin belirlenmesi ve yorumlanmasında ise, “oldukça çok” ve “pek çok” yanıtlarının toplam değerlerinin %50’den fazla olması durumunda “öncelikli”, “biraz”, “oldukça çok” ve “pek çok” yanıtlarının toplam değerlerinin %50’den fazla olması durumunda ise “öteki” eğitim gereksinmeleri olarak adlandırılması benimsenmiştir.

Dördüncü Bölüm

BULGULAR VE YORUMLARI

İlköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin Müzik dersinde karşılaştıkları güçlükleri ve bunlara dayalı olarak Müzik dersiyle ilgili eğitim gereksinmelerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu araştırmanın bu bölümünde, araştırma sorununun çözümü için veri toplama aracı ile toplanan verilerin çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgulara ve bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

Bulgular ve yorumlarının ele alınışında araştırmanın amacıyla ilgili soruların sırası izlenmiştir. Buna göre, bulgular ve yorumları şu ana başlıklar altında toplanmıştır:

- Sınıf öğretmenlerinin Müzik dersine ilişkin genel görüşleri
- Sınıf öğretmenlerinin Müzik dersinin içeriği ile ilgili güçlükleri
- Sınıf öğretmenlerinin Müzik öğretimine dönük olarak,
 - öğretim yöntem ve tekniklerini kullanmadaki güçlükleri
 - öğretim hizmetini etkili biçimde gerçekleştirmedeki güçlükleri
 - öğretim ortamları düzenleme ve araç-gereçlerden yararlanmadaki güçlükleri
- Sınıf öğretmenlerinin Müzik dersinde öğrencileri değerlendirmedeki güçlükleri
- Sınıf öğretmenlerinin Müzik dersi ile ilgili eğitim gereksinmeleri

4.1. Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersine İlişkin Genel Görüşleri

Sınıf öğretmenlerinin Müzik dersinde karşılaştıkları güçlükleri ve bunlara dayalı eğitim gereksinmelerini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada yanıtı aranan ilk soru, ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin Müzik dersine ilişkin genel görüşlerinin neler olduğudur. Bu amaçla, veri toplama aracında sınıf öğretmenlerinin

Müzik dersiyle ilgili görüş ve düşüncelerini belirlemeye yönelik 14 önermeye verdikleri yanıtlar çözümlenerek elde edilen sayısal değerler Çizelge 4’de verilmiştir.

Çizelge 4’de görüldüğü gibi, sınıf öğretmenlerinin ilköğretim okullarındaki Müzik dersine ilişkin genel görüşlerini belirlemeye yönelik ilk önerme, “İlköğretimde çocuğun bilişsel (*zihinsel*) ve devinimsel (*bedensel*) eğitiminin yanında, duyuşsal (*ruhsal*) eğitimi de çok önemlidir.” şeklindedir. Bu önermeye verilen yanıtlara göre, öğretmenlerin % 80.2’si bu önermeye “pek çok”, %17.1’i “oldukça çok”, %1.9’u da “biraz” katılmaktadırlar. Buna karşılık öğretmenlerin %0.8’lik gibi çok küçük bir kesimi, bu önermeye “hiç” katılmadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin yanıtlarının bu dağılımı, sınıf öğretmenlerinin çok büyük bir bölümünün (%99.2), ilköğretim çağındaki çocukların bedensel ve zihinsel gelişimlerinin yanısıra duyuşsal yönden de gelişimlerinin çok önemli olduğuna inandıklarını göstermektedir.

Öğretmenlerin Müzik dersine ilişkin görüşlerinin sorulduğu ikinci önerme, “Çocuğun duyuşsal eğitiminde Müzik dersinin önemi büyüktür.” önermesidir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %78’i bu önermeye “pek çok”, %18,5’i de “oldukça çok” katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu önermeye “biraz katılıyorum” ve “hiç katılmıyorum” şeklinde yanıt veren öğretmenlerin oranı ise sırasıyla %2.5 ve %1.0’dır. Buna göre, sınıf öğretmenlerinin yaklaşık tümü (%99.0), ilköğretim basamağında Müzik dersini çocuğun duyuşsal eğitiminde önemli bir ders olarak görmektedirler.

Öğretmenlere görüşü sorulan üçüncü önerme olan “İlköğretimde Müzik dersi çocuğa kendini ifade etmesinde yardımcı olan bir derstir.” önermesine ise öğretmenlerin %60.9’u “pek çok”, %29.3’ü “oldukça çok” %7.9’u da “biraz” katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu önermeye hiç katılmadıklarını belirten öğretmenlerin oranı %1.9’dur. Buna göre, öğretmenlerin çok büyük bir bölümünün (%98.1), Müzik dersini öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine yardımcı olan bir ders olarak gördükleri anlaşılmaktadır.

Çizelge 4
Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersi ile İlgili Genel Görüşleri

	Hiç Katılmıyorum		Biraz Katılıyorum		Oldukça Çok Katılıyorum		Pek Çok Katılıyorum	
	s	%	s	%	s	%	s	%
(1) İlköğretimde çocuğun bilişsel (zihinsel) ve devinimsel (bedensel) eğitiminin yanında, duyuşsal (ruhsal) eğitimi de çok önemlidir.	4	0.8	10	1.9	89	17.1	416	80.2
(2) Çocuğun duyuşsal eğitiminde Müzik dersinin önemi büyüktür.	5	1.0	13	2.5	96	18.5	405	78.0
(3) İlköğretimde Müzik dersi çocuğa kendini ifade etmesinde yardımcı olan bir derstir.	10	1.9	41	7.9	152	29.3	316	60.9
(4) İlköğretim okullarında Müzik dersi öğrencilerin ilgisi doğrultusunda seçmeli olmalıdır.	153	29.5	100	19.3	105	20.2	161	31.0
(5) Müzik dersi yetenek dersidir. Bu nedenle ilköğretim okullarında Müzik dersi sadece yetenekli öğrencilerle yapılmalıdır.	290	55.9	115	22.2	55	10.6	59	11.4
(6) Müzik dersi öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirmeye yönelik etkinlikleri amaçlar.	191	36.0	131	25.2	113	21.8	84	16.2
(7) Müzik dersi için kendimi yetersiz buluyorum.	81	15.6	144	27.7	122	23.5	172	33.1
(8) Müzik dersinde sınıf içi disiplini sağlamakta zorlanıyorum.	268	51.6	116	22.4	70	13.5	65	12.5
(9) Genellikle Müzik dersini, diğer derslerde eksik kalan konuların işlenmesi veya önemli konuların tekrar edilmesi amacıyla kullanıyorum.	248	47.8	138	26.6	83	16.0	50	9.6
(10) Ailelerin Müzik dersini daha çok bir eğlence dersi gibi görmeleri öğrencileri bu derse karşı olumsuz yönde etkilemektedir.	122	23.5	158	30.4	115	22.2	124	23.9
(11) Müzik dersi genellikle öğrenciler için sıkıcı bir derstir.	354	66.2	90	17.3	41	7.9	34	6.6
(12) İlköğretim okullarında Müzik dersi alan öğretmenleri tarafından verilmelidir.	28	5.4	27	5.2	65	12.5	399	76.9
(13) Müzik dersi için gerekli olan yeteneğe sahip değilim, bu yüzden Müzik derslerinde etkili olamadığımı düşünüyorum.	99	19.1	169	32.6	119	22.9	132	25.4
(14) Müzik dersleri ilköğretim okullarının programından çıkartılarak ailelerin kendi girişimlerine bırakılmalıdır.	372	71.7	70	13.5	44	8.5	33	6.4

Öğretmenlere görüşü sorulan dördüncü önerme, “İlköğretim okullarında Müzik dersi öğrencilerin ilgisi doğrultusunda seçmeli olmalıdır.” önermesidir. Bu önermeye araştırmaya katılan öğretmenlerin % 31’i “pek çok”, %20.2’si “oldukça çok”, %19.3’ü “biraz” katıldıklarını, buna karşılık öğretmenlerin %29.5’i de “hiç” katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu verilerden öğretmenlerin büyük bir bölümünün (%70.5) ilköğretim okullarında Müzik dersinin seçmeli bir ders olması gerektiği düşüncesini taşıdıkları anlaşılmaktadır.

Öğretmenlerin ilköğretim okullarındaki Müzik dersiyle ilgili genel görüşlerini belirlemeye dönük önermelerden beşincisi olan “Müzik dersi yetenek dersidir. Bu nedenle ilköğretim okullarında Müzik dersi sadece yetenekli öğrencilerle yapılmalıdır.” önermesine araştırmaya katılan öğretmenlerin %55.9’u “hiç katılmıyorum” yanıtı verirken, %22.2’si “biraz katılıyorum”, %10.6’sı “oldukça çok katılıyorum” ve % 11.4’ü de “pek çok katılıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Buna göre, öğretmenlerin yarıdan biraz çoğunun (%55.9), Müzik dersinin bir yetenek dersi olmadığını, bu yüzden de Müzik dersinin sadece yetenekli öğrencilerle yapılmasına katılmadıkları, buna karşılık öğretmenlerin yarıdan biraz azının da (%44.2), Müzik dersinin bir yetenek dersi olduğu, bu nedenle ilköğretim okullarında Müzik dersinin sadece yetenekli öğrencilerle yapılmasından yana oldukları anlaşılmaktadır.

Öğretmenlerin görüşlerinin sorulduğu altıncı önerme “Müzik dersi öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirmeye yönelik etkinlikleri amaçlar.” önermesidir. Bu önermeye öğretmenlerin %36.8’i “hiç” katılmadıklarını belirtmişlerdir. Buna karşılık bu önermeye öğretmenlerin %25.2’si “biraz” katıldıklarını, %21.8’i “oldukça çok” katıldıklarını ve %16.2’si de “pek çok” katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu veriler, öğretmenlerin yarıdan oldukça çoğunun (%63.2), ilköğretim okullarındaki Müzik dersinin amacının yalnız öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme olduğu görüşüne sahip oldukları izlenimini vermektedir.

Öğretmenlere görüşleri sorulan bir başka önerme, “Müzik dersi için kendimi yetersiz buluyorum.” önermesidir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin %33.1’i bu önermeye “pek çok” katıldıklarını, %23.5’i “oldukça çok” katıldıklarını, %27.7’si de “biraz”

katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu önermeye “hiç” katılmayan öğretmenlerin oranı ise %15.6'dır. Bu dağılıma göre, sınıf öğretmenlerinin çok büyük bir bölümünün (%84.3) Müzik dersi için kendilerini yeterli bulmadıkları görülmektedir.

Sınıf öğretmenlerine, Müzik dersiyle ilgili genel görüşlerini belirlemek amacıyla yöneltilen bir başka önerme olan “Müzik dersinde sınıf içi disiplini sağlamakta zorlanıyorum.” önermesine, araştırmaya katılan öğretmenlerin %51.6'sı “hiç” katılmamaktadır. Buna karşılık, öğretmenlerin %22.4'ü bu önermeye “biraz”, %13.5'i “oldukça çok”, %12.5'i de “pek çok” katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu yanıtlara göre, öğretmenlerin yaklaşık yarısının (%51.6) Müzik dersinde sınıf içi disiplini sağlamada güçlükler yaşadıkları söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin görüşüne başvurulmuş bir başka önerme, “Genellikle Müzik dersini, diğer derslerde eksik kalan konuların işlenmesi veya önemli konuların tekrar edilmesi amacıyla kullanıyorum.” önermesine sınıf öğretmenlerinin %47.8'i “hiç katılmıyorum” yanıtı verirken, %26.6'sı “biraz katılıyorum”, %16.0'ı “oldukça çok katılıyorum” ve %9.6'sı “pek çok katılıyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Bu değerler, sınıf öğretmenlerin yaklaşık yarısının (%47.8) Müzik dersini, dersin amacı doğrultusunda kullandıkları, yaklaşık diğer yarısının (%52.2) ise bu dersi, başka derslerle ilgili etkinlikler yapma amacıyla kullandıklarını göstermektedir.

Sınıf öğretmenlerine Müzik dersiyle ilgili verilen bir başka önerme de, “Ailelerin Müzik dersini daha çok bir eğlence dersi gibi görmeleri öğrencileri bu derse karşı olumsuz yönde etkilemektedir” önermesidir. Çizelge 4'deki bu önermeye verilen yanıtların dağılımını gösteren sayısal değerlere bakıldığında, öğretmenlerin sadece %23.5'inin bu görüşe “hiç” katılmadıkları, ancak %30.4'nün “biraz”, %22.2'sinin “oldukça çok” ve %23.9'unun da “pek çok” katıldıkları görülmektedir. Buna göre, öğretmenlerin büyük bir bölümü (%76.5), ailelerin Müzik dersiyle ilgili olumsuz tutumlarının olduğu ve bunun da öğrencilerin bu derse dönük tutumlarını olumsuz yönde etkilediği görüşündedirler.

Sınıf öğretmenlerinin ilköğretim okullarındaki Müzik dersiyle ilgili genel görüşlerinin belirlenmesine dönük onbirinci önerme, “Müzik dersi genellikle öğrenciler için sıkıcı bir derstir.” önermesidir. Bu görüşe “hiç” katılmadıklarını belirten öğretmenlerin oranı %66.2'dir. Buna karşılık öğretmenlerin %17.3'ü bu önermeye “biraz”, %7.9'u “oldukça çok” ve %6.6'sı da “pek çok” katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu değerlere göre, öğretmenlerin yarıdan oldukça çoğunun (%66.2), ilköğretim okullarındaki Müzik dersinin öğrenciler için sıkıcı bir ders olmadığı görüşünü taşıdıkları söylenebilir.

Öğretmenlerin görüşlerinin sorulduğu bir başka önerme de, “İlköğretim okullarında Müzik dersi alan öğretmenleri tarafından verilmelidir.” önermesidir. Öğretmenlerin %76.9'u bu önermeye “pek çok”, %12.5'i “oldukça çok” ve %5.2'si de “biraz” katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu önermeye “hiç” katılmayan öğretmenlerin oranı ise sadece %5.4'dür. Öğretmenlerin yanıtlarının bu dağılımına dayanılarak, öğretmenlerin yaklaşık tümünün (%94.6) ilköğretim okullarında Müzik dersinin alan öğretmenlerince okutulmasının uygun olacağı görüşünde oldukları söylenebilir.

Öğretmenlere görüşleri sorulan onüçüncü önerme, “Müzik dersi için gerekli olan yeteneğe sahip değilim, bu yüzden müzik derslerinde etkili olamadığımı düşünüyorum.” önermesidir. Öğretmenlerin %19.1'i bu önermeye “hiç” katılmadıklarını belirtirken, %32.6'sı “biraz”, %22.9'u “oldukça çok” ve %25.4'ü de “pek çok” katıldıklarını belirtmişlerdir. Buna göre, öğretmenlerin çok büyük bir bölümü (%80.9) Müzik dersi için gerekli yeteneğe sahip olmadıklarını, dolayısıyla bu derste etkili olamadıklarını düşünmektedirler.

Öğretmenlere Müzik dersine yönelik görüşlerinin sorulduğu son önerme, “Müzik dersleri ilköğretim okullarının programından çıkartılarak, ailelerin kendi girişimlerine bırakılmalıdır.” önermesidir. Bu önermeye, öğretmenlerin yalnız %6.4'ü “pek çok” katıldıklarını, %8.5'i “oldukça çok” katıldıklarını, %13.5'i de “biraz” katıldıklarını belirtmişlerdir. Buna karşılık, öğretmenlerin %71.7'si ise, bu önermeye “hiç” katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu verilerden öğretmenlerin oldukça büyük bir bölümünün (%71.7), Müzik dersinin ilköğretim okullarının eğitim programında yer alması gereken derslerden birisi olarak gördükleri anlaşılmaktadır.

4.2. Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersinin İçeriği ile İlgili Güçlükleri

Araştırmada yanıtı aranan ikinci soru, sınıf öğretmenlerinin ilköğretim okullarının I. devresinde Müzik Dersinin içeriğini oluşturan konularda ne ölçüde güçlük çektikleridir. Bunu saptamak için, öğretmenlerin araştırma anketinde yer alan Müzik dersinin içeriğini oluşturan konularda çektikleri güçlüklerin derecelerini gösteren yanıtlarının çözümlemesi yapılmıştır. Çözümleme sonucunda elde edilen sayısal değerler Çizelge 5'de verilmiştir.

Çizelge 5'de görüldüğü gibi, öğretmenlere ilk olarak, işitme ve müziksel okumayı kapsayan “Kulak eğitimi” konusunda ne ölçüde güçlük çektikleri sorulmuştur. Öğretmenlerin %25.0'ı bu konuda “hiç” güçlük çekmediklerini belirtmişlerdir.

Çizelge 5
Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersinin İçeriği ile İlgili Güçlükleri

	Hiç Güçlük Çekmiyorum		Biraz Güçlük Çekiyorum		Oldukça Çok Güçlük Çekiyorum		Pek Çok Güçlük Çekiyorum	
	s	%	s	%	s	%	s	%
(1) Kulak eğitimi (<i>işitme, müziksel okuma</i>)	130	25.0	173	33.3	134	25.8	82	15.8
(2) Ses eğitimi (<i>solfej, bona, koro</i>)	58	11.2	170	32.8	168	32.4	123	23.7
(3) Çalgı eğitimi ve kullanımı (<i>öğretmen Çalgısını kullanma</i>)	48	9.2	84	16.2	126	24.3	261	50.3
(4) Tartım eğitimi (<i>ritim</i>)	63	12.1	156	30.1	143	27.6	157	30.3
(5) Müzik bilgisi (<i>temel müzik terimleri</i>)	82	15.8	166	32.0	158	30.4	113	21.8
(6) Yaratıcılık eğitimi (<i>ezgi, ritm üretme ve bunları kullanma</i>)	54	10.4	133	25.6	155	29.9	177	34.1
(7) Beğeni eğitimi (<i>iyi ve kaliteli müziği ayırtetme alışkanlığının kazandırılması</i>)	94	18.1	182	35.1	139	26.8	104	20.0
(8) Müziksel etkinlikler düzenleme (<i>konserler, bayramlar, anma günleri</i>)	81	15.6	164	31.6	148	28.5	126	24.3
(9) Müziği kullanma ve yararlanma (<i>diğer dersleri ve günlük yaşantısı ile öğrendiklerini bağdaştırma</i>)	118	22.7	180	34.7	134	25.8	87	16.8
(10) Müzikle ilgili kuramsal bilgiler verme (<i>örn: sanat ve sanatçıya verilen önem.</i>)	117	22.5	148	28.5	145	27.9	109	21.0
(11) Çeşitli marş, şarkı ve türküleri öğrencilere öğretme.	209	40.3	179	34.5	75	14.5	56	10.8

Buna karşılık, öğretmenlerin %33.3'ü bu konuda “biraz”, %25.8'i “oldukça çok” ve %15.8'i de “pek çok” güçlüklerinin olduğunu belirtmişlerdir. Bu verilerden, sınıf öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%74.9) kulak eğitimi konusunda güçlüklerinin olduğu anlaşılmaktadır.

Sınıf öğretmenlerine ne ölçüde güçlük çektikleri sorulan ikinci konu, “Ses eğitimi”dir. Öğretmenlerin %11.2'si bu konuda “hiç” güçlük çekmediklerini belirtirken, %32.8'i “biraz”, %32.4'ü “oldukça çok” ve %23.2'si de “pek çok” güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu değerler, öğretmenlerin çok büyük bir bölümünün (%88.9) Müzik dersinin önemli bir içerik boyutunu olan solfej, bona ve koro çalışmalarını kapsayan ses eğitimi konusunda güçlüklerinin olduğunu göstermektedir.

Öğretmenlere Müzik dersinin bir başka içerik alanı olan, “Çalgı eğitimi ve kullanımı” konusunda ne ölçüde güçlük çektikleri sorulmuştur. Bu soruya verilen yanıtların dağılımı incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin sadece %9.2'sinin bu konuda “hiç” güçlük çekmedikleri görülmektedir. Buna karşılık, öğretmenlerin %16.2'si bu konuda “biraz”, %24.3'ü “oldukça çok” ve %50.3'ü de “pek çok” güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin yanıtlarının bu dağılımına göre, öğretmenlerin çok büyük bir bölümünün (%90.8) Müzik dersinde çeşitli çalgı kullanımı ve bunların eğitimi konusunda güçlüklerinin olduğu anlaşılmaktadır.

Öğretmenlere ne ölçüde güçlük çektikleri sorulan beşinci konu ise “Tartım eğitimi”dir. Öğretmenlerinin %30.3'ü bu konuda “pek çok”, %27.6'sı “oldukça çok” ve %30.1'i “biraz” güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %12.1'i ise bu konuda “hiç” güçlük çekmediklerini belirtmişlerdir. Bu dağılım, öğretmenlerin çok büyük bir bölümünün (%87.9) tartım eğitiminde güçlüklerle karşılaştıklarını göstermektedir.

Öğretmenlere Müzik dersinin içeriğine ilişkin olarak “Müzik bilgisi” konusunda ne ölçüde güçlük çektikleri sorulmuştur. Sınıf öğretmenlerinin %32.0'ı bu konuda “biraz”, %30.4'ü “oldukça çok”, %21.8'i “pek çok” güçlük çektiklerini, buna karşılık öğretmenlerin %15.8'i bu konuda “hiç” güçlük çekmediklerini belirtmişlerdir. Bu

yanıtlar, sınıf öğretmenlerinin çok büyük bir bölümünün (%84.2) temel müziksel terimleri kapsayan müzik bilgisi konusunda güçlüklerle karşılaştıklarını göstermektedir.

Öğretmenlerin, “Yaratıcılık eğitimi” konusunda ne ölçüde güçlük çektiklerine ilişkin soruya verdikleri yanıtlar ise; %34.1’i “pek çok güçlük çekiyorum”, %29.9’u “oldukça çok güçlük çekiyorum” ve %25.6’sı “biraz güçlük çekiyorum” şeklindedir. Öğretmenlerin %10.4’ü ise, Müzik dersinin bu içerik boyutunda “hiç” güçlük çekmediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin verdikleri bu yanıtlardan çok büyük bir bölümünün (%89.6) Müzik dersinde, ezgi ve ritm üretme ve bunları kullanmaya dönük yaratıcılık eğitimi verme konusunda güçlüklerinin olduğu anlaşılmaktadır.

Sınıf öğretmenlerine ne ölçüde güçlük çektikleri sorulan yedinci konu da “Beğeni eğitimi” konusudur. Bu soruya öğretmenlerin %18.1’i “hiç güçlük çekmiyorum” yanıtını verirken %20.0’i “pek çok”, %35.1’i “biraz” ve %26.8’i “oldukça çok” güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu oranlar, sınıf öğretmenlerinin çok büyük bir bölümünün (%81.9) öğrencilere iyi ve nitelikli müziği ayırt etme alışkanlığını kazandırma amaçlı beğeni eğitimi konusunda güçlüklerinin olduğunu göstermektedir.

Öğretmenlerin “Müziksel etkinlikler düzenleme” konusunda ne ölçüde güçlük çektiklerine ilişkin soruya verdikleri yanıtlar; %24.3’ü “pek çok güçlük çekiyorum”, %28.5’i “oldukça çok güçlük çekiyorum” ve %31.6’sı “biraz güçlük çekiyorum” şeklindedir. “Hiç güçlük çekmiyorum” yanıtını veren öğretmenlerin oranı ise %15.6’dır. Bu yüzdeler, sınıf öğretmenlerin çok büyük bir bölümünün (%84.4), konserler, bayramlar ve anma günleri gibi müziksel etkinlikleri düzenlemede güçlük çektiklerini göstermektedir.

Sınıf öğretmenlerine Müzik dersinin içeriğine ilişkin olarak güçlük çekip çekmedikleri sorulan bir diğer konu da “Müziği kullanma ve yararlanma” konusudur. Bu soruya verilen yanıtların dağılımına göre, sınıf öğretmenlerinin %22.7 “hiç” güçlük çekmediklerini, %34.7’si “biraz”, %25.8’i “oldukça çok” ve %16.8’i de bu konuda “pek çok” güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu değerler, sınıf öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%77.3) müziği kullanma ve yararlanma, örneğin öğrenciye öğrendiklerini

diğer dersleri ve günlük yaşantısı ile bağdaştırma becerileri kazandırma konusunda güçlüklerinin olduğunu göstermektedir.

Öğretmenlere ne ölçüde güçlük çektikleri sorulan diğer bir konu da “Müzikle ilgili kuramsal bilgiler verme”dir. Öğretmenlerin %22.5'i bu konuda “hiç” güçlük çekmediklerini belirtirken, %28.5'i “biraz”, % 27.9'u “oldukça çok” ve %21.0'ı “pek çok” güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu değerler, sınıf öğretmenlerin büyük bir bölümünün (%77.4) müzikle ilgili kuramsal bilgiler vermede, örneğin sanat ve sanatçılara verilen önemi açıklama gibi konularda güçlüklerin olduğunu göstermektedir.

Sınıf öğretmenlerine son olarak, müzik dersinin içeriğinde yer alan, “Çeşitli marş, şarkı ve türküleri öğrencilere öğretme” konusunda ne ölçüde güçlük çektikleri sorulmuştur. Öğretmenlerin %40.3'ü bu konuda “hiç” güçlük çekmedikleri belirtmiştir. Buna karşılık, öğretmenlerin %10.8'i bu konuda “pek çok”, %14.5'i “oldukça çok”, %34.5'i “biraz” güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu yüzdeler, öğretmenlerin yarısından biraz fazlasının (%59.8) Müzik dersinde çeşitli marş, şarkı ve türküleri öğrencilere öğretmede güçlüklerinin olduğunu göstermektedir.

4.3. Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersinin Öğretim Süreci ile İlgili Güçlükleri

Araştırmada yanıtı aranan üçüncü soru, ilköğretim okullarındaki sınıf öğretmenlerinin müzik öğretimi sürecinde hangi konularda ne ölçüde güçlük çektikleridir. Bunu belirlemek amacıyla, öğretmenlerin veri toplama aracında yer alan, “Müzik dersine özgü öğretim yöntem ve tekniklerini kullanma”, “Öğretim hizmetini etkili biçimde gerçekleştirme” ve “Öğretim ortamlarını düzenleme” konularındaki sorulara verdikleri yanıtları çözümlenmiştir. Çözümleme sonucunda her bir konu alanı için elde edilen değerler ayrı çizelgelerde (Çizelge 6, Çizelge 7 ve Çizelge 8) verilmiştir.

4.3.1. Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersine Özgü Öğretim Yöntem ve Tekniklerini Kullanmadaki Güçlükleri

Sınıf öğretmenlerinin, Müzik dersine özgü öğretim yöntem ve tekniklerini kullanmada karşılaştıkları güçlükleri belirlemek amacıyla, onlara Müzik dersinde en çok kullanılan

öğretim yöntem ve tekniklerini uygulamada ne ölçüde güçlük çektikleri sorulmuştur. Öğretmenlerin bu sorulara verdikleri yanıtların dağılımı Çizelge 6’da verilmiştir.

Çizelge 6’da görüldüğü gibi, Müzik dersinde “Kulaktan öğretme yöntemi” ni kullanmada öğretmenlerin %53.0’ı “hiç” güçlük çekmediklerini belirtirken, %28.5’i “biraz”, %12.3’ü “oldukça çok” ve %6.2’si de “pek çok” güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu yanıtlar, öğretmenlerin yaklaşık yarısının (%53.0) Müzik dersinde

Çizelge 6

Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersine Özgü Öğretim Yöntem ve Tekniklerini Kullanmadaki Güçlükleri

	Hiç Güçlük Çekmiyorum		Biraz Güçlük Çekiyorum		Oldukça Çok Güçlük Çekiyorum		Pek Çok Güçlük Çekiyorum	
	s	%	s	%	s	%	s	%
(1) Kulaktan öğretme yöntemi	275	53.0	148	28.5	64	12.3	32	6.2
(2) Soru- yanıt yöntemi	207	39.9	178	34.3	94	18.1	40	7.7
(3) Çözümleme (deşifre) tekniği	81	15.6	205	39.5	155	29.9	78	15.0
(4) Yeniden buluş tekniği	57	11.0	166	32.0	151	29.1	145	27.9
(5) Oyunlaştırma tekniği	170	32.8	167	32.2	131	25.2	51	9.8
(6) Düz anlatım yöntemi	212	40.8	168	32.4	92	17.7	47	9.1
(7) Tartışma yöntemi	152	29.3	177	34.1	124	23.9	66	12.7
(8) Yansıtma tekniği	95	18.3	160	30.8	158	30.4	106	20.4
(9) Pantomim tekniği	116	22.4	163	31.4	147	28.3	93	17.9
(10) Örneklendirme tekniği	131	25.2	166	32.0	144	27.7	78	15.0
(11) Öykülendirme tekniği	156	30.1	187	36.0	125	24.1	51	9.8
(12) Uygulama yöntemi	122	23.5	171	32.9	158	30.4	68	13.1
(13) Canlandırma yöntemi	143	27.6	152	29.3	140	27.0	84	16.2
(14) Öğrencilerin sanata ve sanatçılara karşı ilgilerini geliştirmeleri için uygun etkinliklerden yararlanma (sanatçıların yaşamlarıyla ilgili bilgi verme, sanatçıların eserlerinden örnekler verme, konserlere gitme vb.)	85	16.4	139	26.8	137	26.4	158	30.4

kulaktan öğretme yöntemi uygulamada herhangi bir güçlüğü olmadığını, buna karşılık gene yaklaşık yarısının (%47.0) da bu yöntemi kullanmada güçlük çektiklerini göstermektedir.

“Soru-yanıt” yöntemini kullanmada öğretmenlerin %39.9’u “hiç” güçlük çekmediklerini belirtirken, %34.3’ü “biraz”, %18.1’i “oldukça çok” ve %7.7’si “pek çok” güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu dağılıma göre, sınıf öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%74.2), Müzik dersinde soru-yanıt yöntemini kullanmada güçlüklerle karşılaştıkları anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %15.6’sı Müzik dersinde “Çözümleme tekniği”ni kullanmada “hiç” güçlük çekmediklerini belirtirken, %39.5’i “biraz”, %29.9’u “oldukça çok” ve %15.0’ı “pek çok” güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu değerler, sınıf öğretmenlerinin çok büyük bir bölümünün (%84.4) Müzik dersinde çözümleme tekniğini kullanmada güçlüklerinin olduğunu göstermektedir.

Müzik dersinde “Yeniden buluş tekniği”ni kullanmada öğretmenlerin %32.0’ı “biraz” güçlük çektiklerini belirtirken, %29.1’i “oldukça çok” ve %27.9’u “pek çok” güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Buna karşılık öğretmenlerin %11.0’ı Müzik dersinde bu tekniği kullanmada “hiç” güçlüklerinin olmadığını belirtmişlerdir. Bu değerlerden sınıf öğretmenlerinin çok büyük bir bölümünün (%89.0) yeniden buluş tekniğini kullanmada güçlüklerinin olduğu anlaşılmaktadır.

“Oyunlaştırma tekniği”ni kullanmada öğretmenlerin, %32.8’i “hiç” güçlük çekmediklerini belirtmişlerdir. Buna karşılık, öğretmenlerin %32.2’si “biraz”, %25.2’i “oldukça çok” ve %9.8’i “pek çok” güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu yanıtlar, öğretmenlerin yarıdan oldukça fazlasının (%67.2) oyunlaştırma tekniğini uygulamada güçlüklerinin olduğunu göstermektedir.

Müzik dersinde “Düz anlatım yöntemi”ni kullanmada, sınıf öğretmenlerinin %40.8’i “hiç” güçlük çekmediklerini belirtirken, öğretmenlerin %32.4’ü “biraz”, %17.7’si “oldukça çok” ve %9.1’i “pek çok” güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu veriler,

öğretmenlerin yarısından biraz çoğunun (%59.2) Müzik dersinde düz anlatım yöntemini kullanırken güçlüklerle karşılaştığını göstermektedir.

“Tartışma yöntemi”ni kullanma ile ilgili olarak, araştırmaya katılan öğretmenlerin %12.7’si “pek çok”, %23.9’u “oldukça çok”, %34.1’i “biraz” güçlük çektiklerini belirtirken, öğretmenlerin %29.3’ü ise “hiç” güçlük çekmediklerini belirtmişlerdir. Bu yanıtlar, öğretmenlerin büyük bir bölümünün (%70.3) tartışma yöntemini kullanma ile ilgili güçlükler yaşadıklarını göstermektedir.

Müzik dersinde “Yansıtma tekniği”ni kullanmada öğretmenlerin %18.3’ü “hiç” güçlük çekmediklerini belirtirken, %30.8’i “biraz”, %30.4’ü “oldukça çok” ve %20.4’ü de “pek çok” güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu yanıtlardan öğretmenlerin çok büyük bir bölümünün (%81.7) yansıtma tekniğini kullanmada güçlük çektikleri anlaşılmaktadır.

“Pantomim tekniği”nde ise öğretmenlerin %22.4’ü “hiç” güçlük çekmediklerini belirtirken, %31.4’ü “biraz”, %28.3’ü “oldukça çok” ve %17.9’u “pek çok” güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu yanıtlar, öğretmenlerin büyük bir bölümünün (%77.6) Müzik dersinde pantomim tekniğini kullanmada güçlüklerinin olduğunu göstermektedir.

Sınıf öğretmenlerinin ne ölçüde güçlük çektikleri sorulan bir diğer konu “Öykülendirme tekniği”dir. Bu tekniği kullanmada öğretmenlerin %30.1’i “hiç” güçlük çekmediklerini belirtirken, %36.0’ı “biraz”, %24.1’i “oldukça çok” ve %9.8 “pek çok” güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bu yanıtları, büyük bir bölümünün (%69.9) Müzik dersinde öykülendirme tekniğini kullanmada güçlüklerinin olduğunu göstermektedir.

“Uygulama yöntemi”ni kullanmada öğretmenlerin, %23.5’i “hiç” güçlük çekmediklerini belirtirken, %32.9’u “biraz”, %30.4’ü “oldukça çok”, %13.1’i “pek çok” güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu yanıtlar, öğretmenlerin büyük bir bölümünün (%76.5) Müzik dersinde uygulama yöntemini kullanmada güçlüklerinin olduğunu göstermektedir.

“Canlandırma yöntemi”ni kullanma ile ilgili olarak ise öğretmenlerin %16.2’si “pek çok güçlük çekiyorum”, %27.0’ı “oldukça çok güçlük çekiyorum”, %29.3’ü “biraz güçlük çekiyorum”, %27.6’sı “hiç güçlük çekmiyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Bu yanıtlar, araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%72.4) Müzik dersinde canlandırma yöntemini kullanmada güçlüklerle karşılaştıklarını göstermektedir.

Sınıf öğretmenlerine ne ölçüde güçlük çektikleri sorulan bir diğer konu “Öğrencilerin sanata ve sanatçılara karşı ilgilerini geliştirmeleri için uygun etkinliklerden yararlanma”dır. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin, %30.4’ü bu konuda “pek çok”, %26.4’ü “oldukça çok”, %26.8 ‘i “biraz” güçlük çektiklerini belirtirken, öğretmenlerin %16.4’ü “hiç” güçlük çekmediklerini belirtmişlerdir. Bu değerler, öğretmenlerin çok büyük bir bölümünün (%83.6) öğrencilerin sanata ve sanatçılara karşı ilgilerini geliştirmeleri için sanatçıların yaşamlarıyla ilgili bilgi verme, sanatçıların eserlerinden örnekler verme, konserlere gitme gibi uygun etkinliklerden yararlanma konusunda güçlüklerinin olduğunu göstermektedir.

4.3.2. Sınıf Öğretmenlerinin Öğretim Hizmetini Etkili Biçimde Gerçekleştirmedeki Güçlükleri

Sınıf öğretmenlerinin Müzik dersinin öğretme- öğrenme süreçlerinde öğretim hizmetini etkili biçimde gerçekleştirme ile ilgili güçlüklerini belirlemek amacıyla, öğretmenlere, etkili öğretme-öğrenme süresi için uyulması gereken ilkeler ve alınması gereken önlemlere uyma konusunda ne ölçüde güçlük çektikleri sorulmuştur. Öğretmenlerin bu sorulara verdikleri yanıtların dağılımı Çizelge 7’de verilmiştir.

Çizelge 7’de görüldüğü gibi, sınıf öğretmenlerine öğretim hizmetlerini uygulamada ne ölçüde güçlük çektikleri sorulan ilk ilke “Öğrencilere derste işlenecek konuyla ilgili gerekli ön açıklamaları yapma” ilkesidir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin %38.7’si bu ilkeyi uygulama konusunda “hiç” güçlük çekmediklerini belirtirken, %29.1 “biraz”, %20.0’si “oldukça çok” ve %12.1 “pek çok” güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu veriler, öğretmenlerin yarıdan oldukça çoğunun (%61.3) Müzik dersinde öğrencilere derste işlenecek konuyla ilgili gerekli ön açıklamaları yapma konusunda güçlüklerinin olduğunu göstermektedir.

Sınıf öğretmenlerine Müzik dersinin öğretme-öğrenme süreçlerinde uygulamada ne ölçüde güçlük çektikleri sorulan ilkelerden ikincisi “Öğrencilere çalışmalarını ile ilgili dönütler verme”dir. Bu ilkeyi uygulamada “hiç” güçlük çekmedikler yanıtını veren

Çizelge 7

Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersinin Öğretim Hizmetini Etkili Biçimde Gerçekleştirmedeki Güçlükleri

	Hiç Güçlük Çekmiyorum		Biraz Güçlük Çekiyorum		Oldukça Çok Güçlük Çekiyorum		Pek Çok Güçlük Çekiyorum	
	s	%	s	%	s	%	s	%
(1) Öğrencilere derste işlenecek konuyla ilgili gerekli ön açıklamaları yapma.	201	38.7	151	29.1	104	20.0	63	12.1
(2) Öğrencilere çalışmalarını ile ilgili dönütler verme.	127	24.5	211	40.7	139	26.8	42	8.1
(3) Öğrencileri Müzik dersine güdüleyerek derse katılımlarını sağlama.	197	38.0	164	31.6	114	22.0	44	8.5
(4) Müzik dersinde anlatılan konuları dinletme yoluyla pekiştirme.	161	31.0	175	33.7	116	22.4	67	12.9
(5) Öğrencileri olanaklar ölçüsünde, dersin amacına uygun etkinliklere götürerek yaşantı geçirmelerini sağlama.	91	17.5	173	33.3	142	27.4	113	21.8
(6) Öğrencileri anma, kutlama, bayram törenleri gibi günlerde müzikal etkinliklerde bulunmaya heveslendirme.	211	40.7	157	30.3	103	19.8	48	9.2
(7) Müzik dersinde öğrencinin diğer müziksel yeteneklerinden (örn: başka çalgıları çalabilme ya da başka parçaları söyleyebilme) yararlanma.	98	18.9	121	23.3	163	31.4	137	26.4
(8) Öğrencilere ders konularıyla ilgili video gösterileri yaparak öğretilen bilgileri pekiştirme.	109	21.0	125	24.1	147	28.3	138	26.6
(9) Çeşitli nedenlere dayalı olarak çekingen davranışlarda bulunan öğrencileri ders içi ve ders dışı etkinliklere katılmalarını sağlama.	194	37.4	171	32.9	112	21.6	42	8.1
(10) Öğrencileri uygun pekiştiricilerle ödüllendirme.	199	38.3	167	32.2	109	21.0	44	8.5

öğretmenlerin oranı %24.5'dir. Buna karşılık, bu ilkeyi uygulamada öğretmenlerin %40.7'si "biraz", %26.8'i "oldukça çok" ve %8.1'i "pek çok" güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu değerlere göre, sınıf öğretmenlerinin büyük bir bölümünün (%75.5) Müzik dersinde öğrencilere çalışmalarını ile ilgili dönüt verme konusunda güçlüklerinin olduğu anlaşılmaktadır.

Öğretmenlere uygulamada ne ölçüde güçlük çektikleri sorulan bir diğer ilke de, "Öğrencileri Müzik dersine güdüleyerek derse katılımlarını sağlama"dır. Bu ilkenin uygulanmasında öğretmenlerin %38.0'ı "hiç" güçlük çekmediklerini belirtirken, %31.6'sı "biraz", %22.0'ı "oldukça çok" ve %8.5'i "pek çok" güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu yanıtlar bize öğretmenlerin yarıdan oldukça çoğunun (%62.0), Müzik dersinde öğrencileri güdüleyerek derse katılımlarını sağlamada güçlük çektiklerini göstermektedir.

Sınıf öğretmenlerine öğretim hizmetleri sırasında uygulamada ne ölçüde güçlük çektikleri sorulan diğer bir ilke "Müzik dersinde anlatılan konuları dinleti yoluyla pekiştirme"dır. Sınıf öğretmenlerinin %31.0'ı bu ilkeyi uygularken "hiç" güçlük çekmediklerini belirtirken, %33.7'si "biraz", %22.4'ü "oldukça çok" ve %12.9'u "pek çok" güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu yanıtlar öğretmenlerin yarıdan oldukça çoğunun (%69.0) Müzik dersinde öğrenilenlerin dinleti yoluyla pekiştirmede güçlüklerle karşılaştıklarını göstermektedir.

Öğretmenlere uygulamada ne ölçüde güçlük çektikleri sorulan ilk önlem, "Öğrencileri olanaklar ölçüsünde, dersin amacına uygun etkinliklere götürerek yaşantı geçirmelerini sağlama"dır. Öğretmenlerin, %17.5'i bu önlemi almada "hiç" güçlük çekmediklerini belirtirken, %33.'ü "biraz", %27.4'ü "oldukça" ve %21.8'i "pek çok" güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu değerler, öğretmenlerin çok büyük bir bölümünün (%82.5), öğrencileri olanaklar ölçüsünde, dersin amacına uygun etkinliklere götürerek yaşantı geçirmelerini sağlama etkinliklerini uygulamada güçlüklerle karşılaştıklarını göstermektedir.

Öğretmenlere uygulamada ne ölçüde güçlük çektikleri sorulan ikinci önlem de, "Öğrencileri anma, kutlama, bayram törenleri gibi günlerde müzikal etkinliklerde

bulunmaya heveslendirme”dir. Bu konuda öğretmenlerin %40.7’si “hiç” güçlük çekmediklerini, buna karşılık %30.3’ü “biraz”, %19.8’i “oldukça çok” ve %9.2’si “pek çok” güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu yanıtlara göre, öğretmenlerin yarıdan biraz çoğunun (%59.3) anma, kutlama, bayram törenleri gibi günlerde öğrencileri müzikal etkinliklerde bulunmaya heveslendirmede güçlüklerle karşılaştıklarını söyleyebiliriz.

Öğretmenlere öğretim hizmeti sırasında uygulamada ne ölçüde güçlük çektikleri sorulan bir diğer önlem de “Müzik dersinde öğrencinin diğer müziksel yeteneklerinden yararlanma”dır. Öğretmenlerin, %18.9’u bu konuda “hiç” güçlük çekmediklerini belirtirken, %23.3’ü “biraz”, %31.4’ü “oldukça çok” ve %26.4’ü “pek çok” güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu dağılım öğretmenlerin çok büyük bir bölümünün (%81.1) Müzik dersinde öğrencilerin bir başka müzik aleti çalabilme ya da başka bir müzik parçasını söyleyebilme gibi çeşitli müziksel yeteneklerinden yararlanma konusunda güçlüklerinin olduğunu göstermektedir.

Sınıf öğretmenlerine uygulamada ne ölçüde güçlük çektikleri sorulan dördüncü önlem, “Öğrencilere ders konularıyla ilgili video gösterileri yaparak öğretilen bilgileri pekiştirme”dir. Sınıf öğretmenlerinin; %21.0 bu konuda “hiç” güçlük çekmediklerini belirtirken, %24.1’i “biraz”, %28.3’ü “oldukça çok” ve %26.6’sı “pek çok” güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu yanıtlar, öğretmenlerin büyük bir bölümünün (% 79.0) öğrencilere ders konularıyla ilgili video gösterileri yaparak öğretilen bilgileri pekiştirmeyi uygularken güçlüklerle karşılaştıklarını göstermektedir.

Sınıf öğretmenlerine uygulamada ne ölçüde güçlük çektikleri sorulan bir diğer ilke “Çeşitli nedenlere dayalı olarak çekingen davranışlarda bulunan öğrencilerin ders içi ve ders dışı etkinliklere katılmalarını sağlama”dır. Öğretmenlerin %37.4’ü “hiç” güçlük çekmediklerini belirtirken, %32.9’u “biraz”, %21.6’sı “oldukça çok” ve %8.1’i “pek çok” güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu yanıtlara göre, öğretmenlerin yarıdan oldukça çoğunun (%62.6) bu ilkeyi uygulamada güçlüklerinin olduğunu söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin Müzik dersinde öğretim hizmeti sırasında uygulamada ne ölçüde güçlük çektikleri sorulan sonuncu ilke “Öğrencileri uygun pekiştirme araçlarıyla ödüllendirme”dir. Öğretmenlerin %38.3’ü bu ilkeyi uygulama sırasında “hiç” güçlük çekmediklerini

belirtirken, %32.2'si "biraz", %21.0'ı "oldukça çok", %8.5'i "pek çok" güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu yanıtlar, öğretmenlerin yarıdan oldukça çoğunun (%61.7) öğrencileri uygun pekiştiricilerle ödüllendirmede güçlüklerle karşılaştığını göstermektedir.

4.3.3. Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Öğretim Ortamları Düzenleme İle İlgili Güçlükleri

Araştırmada sınıf öğretmenlerinin Müzik dersinin öğretme- öğrenme süreçlerinin bir boyutu olan öğretim ortamlarını düzenlemede güçlüklerinin olup olmadığının belirlenmesi de amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında öğretmenlere, Müzik dersine özgü öğretim ortamlarını düzenleme konusundaki güçlüklerini belirlemek için dört önerme yöneltilmiştir. Öğretmenlerin bu önermelere verdikleri yanıtların dağılımı Çizelge 8'de verilmiştir.

Müzik dersinin öğretim ortamlarını düzenlemeyle ilgili ne ölçüde güçlük çektikleri sorulan ilk konu, "Öğrencilerin müzik dinleme ve yapmada kullanılan teknolojik araç-gereçleri tanımalarına ve kullanmalarına olanak verme"dir. Sınıf öğretmenlerinin, %17.5'i bu konuda "hiç" güçlük çekmediklerini belirtirken, %24.1'i "biraz", %28.5'i "oldukça çok", %29.9 "pek çok" güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu yanıtlar, öğretmenlerin çok büyük bir bölümünün (%82.5) öğrencilerin müzik dinleme ve yapmada kullanılan teknolojik araç-gereçleri tanımalarına ve kullanmalarına olanak vermede güçlüklerle karşılaştıklarını göstermektedir.

Sınıf öğretmenlerine ne ölçüde güçlük çektikleri sorulan ortam düzenlemeyle ilgili ikinci soru "Sınıf içinde öğrencilerin rahat, düzenli ve özgün çalışabilecekleri fiziki ortamları düzenleme"dir. Bu konuda öğretmenlerin %18.3'ü "hiç" güçlük çekmediklerini belirtirken, %29.1'i "biraz", %30.6'sı "oldukça çok" ve %22.0'ı "pek çok" güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu yanıtlar bize, öğretmenlerin çok büyük bir bölümünün (%81.7) sınıf içinde öğrencilerin rahat, düzenli ve özgün çalışabilecekleri fiziki ortamları düzenleme konusunda güçlüklerinin olduğunu göstermektedir.

Çizelge 8

Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Öğretim Ortamları Düzenleme İle İlgili Güçlükleri

	Hiç Güçlük Çekmiyorum		Biraz Güçlük Çekiyorum		Oldukça Çok Güçlük Çekiyorum		Pek Çok Güçlük Çekiyorum	
	s	%	s	%	s	%	s	%
	(1) Öğrencilerin müzik dinleme ve yapmada kullanılan teknolojik araç-gereçleri tanımalarına ve kullanmalarına olanak verme.	91	17.5	125	24.1	148	28.5	155
(2) Sınıf içinde öğrencilerin rahat, düzenli ve özgün çalışabilecekleri fiziki ortamları düzenleme.	95	18.3	151	29.1	159	30.6	114	22.0
(3) Müzik dersinin yapıldığı ortamda kullanacakları araç-gereçleri bulundurma.	51	9.8	113	21.8	155	29.9	200	38.5
(4) Öğrencileri yapılan çalışmalara uygun araç-gereçleri kullanmaya yönlendirme.	61	11.8	163	31.4	151	29.1	144	27.7

“Müzik dersinin yapıldığı ortamda kullanacakları araç-gereçleri bulundurma” konusunda ise öğretmenlerin %9.8’i “hiç” güçlük çekmediklerini belirtirken, %21.8’i “biraz”, %29.9’u “oldukça çok” ve %38.5’i “pek çok” güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu yanıtlar bize, Müzik dersi için gerekli olan araç ve gereçlerin bulundurulmasında öğretmenlerin çok büyük bir bölümünün (%90.2) güçlüklerle karşılaştıklarını göstermektedir.

Son olarak sınıf öğretmenlerine Müzik dersine özgü ortam düzenlemeyle ilgili olarak “Öğrencileri yapılan çalışmalara uygun araç-gereçleri kullanmaya yönlendirme”de ne ölçüde güçlük çektikleri sorulmuştur. Sınıf öğretmenlerinin %11.8’i bu konuda “hiç” güçlük çekmediklerini belirtirken, %31.4’ü “biraz” %29.1’i “oldukça çok” ve %27.7’si “pek çok” güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu yanıtlar, öğretmenlerin çok büyük bir bölümünün (%88.2) Müzik dersinde öğrencileri yapılan çalışmalarda uygun araç-gereçleri kullanmaya yönlendirmede güçlüklerle karşılaştığını göstermektedir.

4.4. Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersinde Öğrencileri Değerlendirmedeki Güçlükleri

Araştırmada yanıtı aranan dördüncü soru, sınıf öğretmenlerinin Müzik dersinde öğrencilerin başarılarını değerlendirmede ne ölçüde güçlük çektikleridir. Bunu belirlemek için, öğretmenlerin bu konuyla ilgili beş soruya verdikleri yanıtların çözümlenmesi yapılarak elde edilen değerler Çizelge 9’da verilmiştir.

Çizelge 9’da görüldüğü gibi öğretmenlere ilk olarak, “Her öğrenciyi derste öğrenilen becerilerin yanısıra kendi yetenek, yeterlik ve becerileri doğrultusunda değerlendirme” konusunda ne ölçüde güçlük çektikleri sorulmuştur. Sınıf öğretmenlerinin %39.5’i bu konuda “hiç” güçlük çekmediklerini belirtirken, %31.8’i “biraz güçlük çekiyorum”, %17.9’u “oldukça çok güçlük çekiyorum” ve %10.8’i “pek çok güçlük çekiyorum” yanıtlarını vermişlerdir. Bu yanıtlardan sınıf öğretmenlerinin yarından oldukça çoğunun (%60.5) her öğrenciyi derste öğrenilen becerilerin yanısıra kendi yetenek, yeterlik ve becerileri doğrultusunda değerlendirmede güçlük çektikleri anlaşılmaktadır.

Öğretmenlere ikinci olarak, “Öğrenci etkinliklerini değerlendirmede eğitsel değerler taşıyan yaklaşımlar izleme” konusunda ne ölçüde güçlük çektikleri sorulmuştur. Sınıf

Çizelge 9

Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersinde Öğrencileri Değerlendirmedeki Güçlükleri

	Hiç Güçlük Çekmiyorum		Biraz Güçlük Çekiyorum		Oldukça Çok Güçlük Çekiyorum		Pek Çok Güçlük Çekiyorum	
	s	%	s	%	s	%	s	%
(1) Her öğrenciyi derste öğrenilen becerilerinin yanı sıra kendi yetenek, yeterlik ve becerileri doğrultusunda değerlendirme.	205	39.5	165	31.8	93	17.9	56	10.8
(2) Öğrenci etkinliklerini değerlendirme de eğitsel değerler taşıyan yaklaşımlar izleme (<i>yapıcı olma, cesaretlendirme</i>)	245	47.2	154	29.7	83	16.0	37	7.1
(3) Müzik dersiyle ilgili değerlendirme süreçlerinde öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alma.	262	50.5	136	26.2	77	14.8	44	8.5
(4) Müzik dersiyle ilgili değerlendirmeleri sınıf içinde yapılan belli sınav sonuçlarına göre yapma.	181	34.9	152	29.3	106	20.4	80	15.4
(5) Değerlendirme sonuçlarını notla ifade etme.	179	34.5	155	29.9	111	21.4	74	14.3

öğretmenlerinin yaklaşık yarısı (%47.2) bu konuda “hiç” güçlük çekmediklerini belirtirken, %29.7’si “biraz”, %16.0’ı “oldukça çok” ve %7.1’i de, “pek çok” güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu veriler, öğretmenlerin yaklaşık yarısının (%52.8) öğrenci etkinliklerini değerlendirmede yapıcı olma, cesaretlendirme gibi eğitsel değerler taşıyan yaklaşımları izlemede güçlüklerinin olduğunu göstermektedir.

Öğretmenlere Müzik dersinin değerlendirme sürecinde ne ölçüde güçlük çektikleri sorulan bir diğer konu da “Müzik dersiyle ilgili değerlendirme süreçlerinde öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alma” dır. Bu konuda “biraz” güçlük çeken öğretmenlerin oranı %26.2, “oldukça çok” güçlük çekenlerin %14.8 ve “pek çok” %8.5’dir. Bu konuda “hiç” güçlük çekmediğini belirten öğretmenlerin oranı ise %50.5’dir. Bu yanıtlar sınıf öğretmenlerinin yarısının (%49.5) Müzik dersiyle ilgili değerlendirme süreçlerinde öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate almada güçlüklerle karşılaştığını, yarısının da (%50.5) bu konuda güçlük çekmediklerini göstermektedir.

Sınıf öğretmenlerine Müzik dersinin değerlendirme süreçleriyle ilgili güçlüklerini belirlemek amacıyla dördüncü olarak, “Müzik dersiyle ilgili değerlendirmeleri sınıf içinde yapılan belli sınav sonuçlarına göre yapma” konusunda ne ölçüde güçlük çektikleri sorulmuştur. Öğretmenlerin %34.9’u bu konuda “hiç” güçlük çekmediklerini belirtirken, %29.3’ü “biraz”, %20.4’ü “oldukça çok” ve %15.4’ü “pek çok” güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu yanıtlar, sınıf öğretmenlerinin yarıdan oldukça çoğunun (%65.1) Müzik dersiyle ilgili değerlendirmeleri sınıf içinde yapılan belli sınav sonuçlarına göre yapmada güçlüklerle karşılaştığını göstermektedir.

Öğretmenlere son olarak “Değerlendirme sonuçlarını notla ifade etme” konusunda ne ölçüde güçlük çektikleri sorulmuştur. Öğretmenlerin %34.5’i bu konuda “hiç” güçlük çekmediklerini belirtirken, %29.9’u “biraz”, %21.4’ü “oldukça çok” ve %14.3’ü “pek çok” güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Bu yanıtlar, sınıf öğretmenlerinin yarıdan oldukça çoğunun (%65.5) Müzik dersinde değerlendirme sonuçlarını notla ifade etmede güçlüklerinin olduğunu göstermektedir.

4.5. Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersi İle İlgili Eğitim Gereksinimleri

Araştırmanın amacı kapsamında yanıtı aranan beşinci ve son soru, ilköğretim okullarında sınıf öğretmenlerinin Müzik dersiyle ilgili eğitim gereksinimlerinin neler olduğudur. Bu sorunun yanıtını belirlemek için, bu araştırma ile ortaya çıkarılmış olan sınıf öğretmenlerinin Müzik dersine ilişkin genel görüşleri ve bu derste karşılaştıkları güçlüklerle ilişkin bulgular incelenmiştir. Bu bulgularda genel olarak öğretmenlerin en az yarısı için “biraz”, “oldukça çok” ve “pek çok” derecelerinde güçlük çekilen konular eğitim gereksinmesi duyulan konular olarak tanımlanmıştır. Eğitim gereksinmesi duyulan konular olarak daha sonra iki güçlük derecesine göre iki grupta toplanmışlardır. Birinci grubu, öğretmenlerin yarısının ve yarıdan çoğunun “oldukça çok” ve “pek çok” derecelerinde güçlük çektikleri konular oluşturmuştur. Bunlar, “öncelikli eğitim gereksinimleri” olarak tanımlanmıştır. İkinci grubu ise, öğretmenlerin “biraz”, “oldukça çok” ve “pek çok” derecesinde güçlük çektikleri konular oluşturmuş ve bu konular da “öteki eğitim gereksinimleri” olarak adlandırılmıştır.

Sınıf öğretmenlerinin Müzik dersiyle ilgili eğitim gereksinimleri, araştırmanın amacı ile ilgili sorular temel alınarak ayrı ayrı ortaya konulmuştur.

4.5.1. Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersine Yönelik Genel Eğitim Gereksinimleri

Sınıf öğretmenlerinin Müzik dersine yönelik genel görüşleriyle ilgili elde edilen araştırma bulguları incelendiğinde, öğretmenlerin sorunları şu şekilde sıralanabilir:

- Öğretmenlerin çok büyük bir bölümünün (%84.3) etkili bir Müzik dersi için kendilerini yetersiz buldukları görülmektedir.
- Öğretmenlerin büyük bir bölümünün (%80.9) yeterli müzik yeteneğine sahip olmadıkları ve bu yetersizliğe dayalı olarak öğretmenlerin çok büyük bir bölümünün(%80.9) ilköğretim okullarında Müzik dersinin alan öğretmenlerince verilmesinden yana oldukları görülmektedir.
- Öğretmenlerin büyük bir bölümünün (%70.5) ilköğretim okullarında Müzik dersinin öğrencileri ilgisi doğrultusunda seçmeli bir ders olması gerektiğini düşünmektedirler.

- Öğretmenlerin yarısından oldukça çoğunun (%63.2), Müzik dersini öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirmeye dönük bir etkinlik olarak görmektedirler.
- Öğretmenlerin yaklaşık yarısı (%48.4) Müzik derslerinde sınıf içi disiplini sağlamakta güçlüklerinin olduğunu belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin bu sorunlu görüşleri, onların ilköğretim okullarında Müzik dersinin niteliği ve amaçları konusunda doğru ve yeterli bilgi ve anlayışa sahip olmadıklarını göstermektedir. Bu durum, öğretmenlerin Müzik dersindeki uygulamalarını olumsuz yönde etkileyebilecek niteliktedir. Bu açıdan, sınıf öğretmenlerinin ilköğretimde Müzik dersinin amaçları, öğrenciler yönünden önemi ve amacına uygun olarak kullanılması yönünden bilgilendirme ve anlayış geliştirme konusunda eğitime gereksinimleri olduğu söylenebilir.

4.5.2. Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersi Öğretim Programının İçeriğine Yönelik Eğitim Gereksinimleri

Sınıf öğretmenlerinin Müzik Dersi Öğretim Programının içeriğine yönelik güçlükleriyle ilgili araştırma bulguları incelendiğinde, içeriği oluşturan konuların hemen tümünde öğretmenlerin bilgi ve becerileri eksikliğinden kaynaklanan çeşitli derecelerde güçlüklerle karşılaştıkları görülmektedir.

Öğretmenlerin karşılaştıkları güçlüklerle dayalı olarak Müzik dersinin içeriği ile ilgili olarak öncelikli eğitim gereksinimi duyulan alanlar şunlardır:

- Ses eğitimi (*solfej, bona, koro*)
- Çalgı eğitimi (*öğretmen çalgısını kullanma*)
- Tartım eğitimi (*ritm*)
- Müzik bilgisi (*temel müzik terimleri*)
- Yaratıcılık eğitimi (*ezgi, ritim üretme ve bunları kullanma*)
- Müziksel etkinlikler düzenleme (*konserler, bayram, anma günleri*)

Öğretmenlerin Müzik dersinin içeriği ile ilgili öteki eğitim gereksinimleri ise şunlardır:

- Kulak eğitimi (*işitme, müziksel okuma*)
- Beğeni eğitimi (*iyi ve kaliteli müziği ayırt etme alışkanlığının kazandırılması*)
- Müziği kullanma ve yararlanma (*diğer dersleri ve günlük yaşantısı ile öğrendiklerini bağdaştırma*)
- Müzikle ilgili kuramsal bilgiler verme (*örn:sanat ve sanatçıya verilen önem*)
- Çeşitli marş, şarkı ve türküleri öğrencilere öğretme

4.5.3. Sınıf Öğretmenlerinin Öğretme-Öğrenme Süreçlerine Yönelik Eğitim Gereksinimleri

Sınıf öğretmenlerinin Müzik dersinin öğretim sürecinde “Öğretim yöntem ve tekniklerini kullanma”, “Öğretim hizmetini etkili biçimde gerçekleştirme” ve “Öğretim ortamlarını düzenleme” konularında karşılaştıkları güçlüklerle ilgili araştırma bulguları, öğretmenlerin Müzik dersinin öğretim süreçlerini oluşturan birçok konuda eğitim gereksinmelerinin olduğunu göstermektedir.

Sınıf öğretmenlerinin Müzik dersinin öğretim süreçlerinde karşılaştıkları güçlüklerle dayanılarak öncelikli eğitim gereksinmelerinin olduğu konular şöyle belirtilebilir:

- Müzik dersine özgü öğretim tekniklerinden “yeniden buluş tekniği” ve “yansıtma tekniği”ni bilme ve uygulama.
- Öğrencilerin sanata ve sanatçılara karşı ilgilerini geliştirmeleri için uygun etkinliklerden yararlanma (*sanatçıların yaşamlarıyla ilgili bilgi verme, sanatçıların eserlerinden örnekler verme, konserlere gitme v.b.*)
- Müzik dersinde öğrencilerin diğer müziksel yeteneklerinden yararlanma (*örn: başka çalgıları çalabilme ya da başka parçaları söyleyebilme*) gibi.
- Öğrencilere ders konularıyla ilgili video gösterileri yaparak öğretilen bilgileri pekiştirme.
- Öğrencilerin müzik dinleme ve yapmada kullanılan teknolojik araç-gereçleri tanımalarına ve kullanmalarına olanak verme.
- Sınıf içinde öğrencilerin rahat, düzenli ve özgün çalışabilecekleri fiziki ortamları düzenleme.
- Müzik dersinin yapıldığı ortamda kullanacakları araç-gereçleri bulundurma.

- Öğrencileri yapılan çalışmalara uygun araç-gereçleri kullanmaya yönlendirme.

Öğretmenlerin Müzik dersinin öğretim sürecinin öğeleriyle ilgili konulardaki öteki eğitim gereksinimleri şunlardır:

- Müzik dersinde çeşitli öğretim yöntem ve teknikleri (*soru- cevap tekniği, çözümlene tekniği, oyunlaştırma tekniği, düz anlatım yöntemi, tartışma yöntemi, pantomim tekniği, örneklendirme tekniği, öykülendirme tekniği, uygulama yöntemi, canlandırma yöntemi*) bilme ve uygulama.
- Öğrencilere derste işlenecek konuyla ilgili gerekli ön açıklamaları yapma.
- Öğrencilere çalışmalarını ile ilgili dönütler verme.
- Öğrencileri Müzik dersine güdüleyerek derse katılımlarını sağlama.
- Müzik dersinde anlatılan konuları dinleti yoluyla pekiştirme .
- Öğrencileri olanaklar ölçüsünde, dersin amacına uygun etkinliklere götürerek yaşantı geçirmelerini sağlama.
- Öğrencileri anma, kutlama, bayram törenleri gibi günlerde müzikal etkinliklerde bulunmaya heveslendirme.
- Çeşitli nedenlere dayalı olarak çekingen davranışlarda bulunan öğrencileri ders içi ve ders dışı etkinliklere katılmalarını sağlama.
- Öğrencileri uygun pekiştiricilerle ödüllendirme.

4.5.4. Sınıf Öğretmenlerinin Öğrenci Çalışmalarını Değerlendirmeye Yönelik Eğitim Gereksinimleri

Sınıf öğretmenlerinin Müzik dersinde öğrenci çalışmalarını değerlendirmeye yönelik güçlükleriyle ilgili araştırma bulguları incelendiğinde, öğretmenlerin Müzik dersiyle ilgili değerlendirme süreçlerinde, sadece “öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alma”da güçlüklerle karşılaşmadıklarını görüyoruz. Bunun dışındaki diğer tüm konularda öğretmenlerin güçlüklerinin olduğu belirlenmiştir. Bu güçlüklerin öğretmenlerin bu konularda bilgi ve beceri eksikliğinden kaynaklandığı söylenebilir. Öğretmenlerin bu güçlüklerin tümü eğitim yoluyla giderilebilir niteliktedir.

Öğretmenlerin “Müzik dersinde öğrenci çalışmalarını değerlendirme” konusunda karşılaştıkları güçlüklerle ilgili bulgulara göre, öğretmenlerin bu konuda öncelikli eğitim gereksinimleri yoktur. Ancak bu konuda öğretmenlerin öteki eğitim gereksinimleri şunlardır:

- Her öğrenciyi derste öğrenilen becerilerinin yanısıra kendi yetenek, yeterlik ve becerileri doğrultusunda değerlendirme.
- Öğrenci etkinliklerini değerlendirmede eğitsel değerler taşıyan yaklaşımlar izleme (yapıcı olma, cesaretlendirme).
- Müzik dersiyle ilgili değerlendirmeleri sınıf içinde yapılan belli sınav sonuçlarına göre yapma.
- Değerlendirme sonuçlarını notla ifade etme.

Beşinci Bölüm

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın sorunu, yöntemi ve bulguları özetlenerek, bu bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuca ve sorunun çözümüne yönelik önerilere yer verilmiştir.

5.1.Sonuç

İlköğretim okullarının eğitim programında Müzik dersinin genel amacı; öğrencinin içinde yaşadığı müziksel çevresiyle sağlıklı etkileşimde bulunabilmesini; müziğin yaratma, uygulama, yorumlamasına dolaylı veya doğrudan, bilinçli veya bilinçsiz olarak katılabilmesini ve müziksel yaşamının gelişimine katkıda bulunabilmesi için gerekli olan davranışları kazanmasını sağlamaktır. Ancak, ilköğretimde Müzik eğitimiyle ilgili yapılan araştırmalarda, özellikle ilköğretimin birinci ve ikinci devrelerinde (1.- 3 ve 4-5.sınıflar) müzik öğretimi konusunda, bu dersin öğretim programından ve sınıf öğretmenlerinin Müzik dersinin önemi, işlevi, kapsamı, öğretme-öğrenme süreçlerinin düzenlenmesi ve uygulaması ve öğrenci başarılarının değerlendirilmesi konularında bilgi, beceri ve tutum eksikliklerinden kaynaklanan önemli sorunların olduğunu, dolayısıyla dersin amaçlarının yeterli düzeyde gerçekleştirilemediği ortaya konulmuştur. İlköğretim okullarında Müzik dersinin amaçlarının gerçekleştirilmesi için sınıf öğretmenlerinin bu dersin yürütülmesinde karşılaştıkları güçlüklerinin, bu güçlüklerden kaynaklanan eğitim gereksinmelerinin saptanması ve bu gereksinmelerin karşılanmasına dönük eğitim önlemlerinin alınması gerekir.

Bu araştırmada ilköğretim okullarındaki sınıf öğretmenlerinin Müzik dersine ilişkin eğitim gereksinmelerinin saptanması amaçlanmıştır. Tarama modelinde gerçekleştirilen araştırmanın evrenini, 2000-2001 öğretim yılında Eskişehir ili merkezindeki 81 ilköğretim okulunda görev yapan 1034 sınıf öğretmeni, örneklemini ise, bu okullar arasında küme örnekleme yoluyla kura ile belirlenen 40 ilköğretim okulunda görev yapan 547 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Araştırma verileri, bu araştırma için

geliştirilen bir anket aracılığıyla toplanmıştır. Likert tipi ölçek olarak hazırlanmış anketle, sınıf öğretmenlerinin Müzik dersiyle ilgili genel görüşleri ve Müzik Dersi Öğretim Programının içeriği, öğretme-öğrenme süreci ve öğrenci başarılarının değerlendirilmesiyle ilgili güçlükleri saptanmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde “SPSS” (Statistical Package for the Social Sciences) bilgisayar programından yararlanılmış ve istatistiksel teknik olarak da sayı ve yüzdeler kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulardan şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Sınıf öğretmenlerinin Müzik dersine yönelik genel görüşleriyle ilgili bulgular incelendiğinde, genel olarak öğretmenlerin ilköğretimde çocuğun bilişsel (zihinsel) ve devinimsel (bedensel) eğitiminin yanında duyuşsal (ruhsal) eğitiminin de çok önemli olduğunu ve bu eğitimde Müzik dersinin önemli işlevlerinin olduğunu düşünmektedirler. Ancak öğretmenlerin bir kesimi Müzik dersini bir yetenek dersi olarak görmekte ve bu nedenle ilköğretim okullarında Müzik dersinin sadece yetenekli öğrencilerle yapılması gerektiğini düşünmektedirler. Ayrıca öğretmenlerin çok büyük bir bölümü ilköğretim okullarında Müzik dersinin alan öğretmenleri tarafından verilmesi görüşünü savunmaktadır.
- Sınıf öğretmenlerinin Müzik dersinin içeriğini oluşturan konulara yönelik çektikleri güçlüklerle ilgili bulgular, öğretmenlerin kulak eğitimi, ses eğitimi, çalgı eğitimi ve kullanımı, tartım eğitimi, müzik bilgisi, yaratıcılık eğitimi, beğeni eğitimi, müziksel etkinlikler düzenleme, müziği kullanma ve yararlanma, müzikle ilgili kuramsal bilgiler verme ile ilgili konularda ciddi güçlüklerinin olduğunu, buna karşılık Müzik dersinin bir diğer içerik boyutu olan çeşitli marş, şarkı ve türküleri öğretme konularında ise sınıf öğretmenlerinin daha az güçlüklerinin olduğunu göstermektedir.
- Sınıf öğretmenlerinin Müzik dersinin öğretme-öğrenme sürecine yönelik çektikleri güçlüklerle ilgili bulgulara dayanılarak, öğretmenlerin Müzik dersine özgü öğretim yöntem ve tekniklerini kullanma, öğretim hizmetini etkili biçimde gerçekleştirme ve öğretim ortamları düzenleme konularında değişik düzeylerde güçlüklerinin olduğu sonucuna varılmıştır. Öğretmenlerin, müzik dersine özgü öğretim yöntem ve

tekniklerini kullanmada kulaktan öğretim yöntemi dışındaki tüm yöntem ve tekniklerde güçlüklerinin olduğu söylenebilir. Öğretim hizmetini etkili biçimde gerçekleştirmede ise öğretmenlerin öğrencileri olanaklar ölçüsünde, dersin amacına uygun etkinliklere götürerek yaşantı geçirmelerini sağlama konusunda güçlüklerinin olduğu görülmektedir. Öğretim ortamlarını düzenleme konusunda da öğretmenlerin tüm konularda çeşitli düzeylerde güçlüklerinin olduğu, ancak Müzik dersinin yapıldığı ortamda kullanacakları araç-gereçleri bulundurma konusunda ise yoğun güçlük yaşadıkları söylenebilir.

- Sınıf öğretmenlerinin Müzik dersinin değerlendirme süreçlerinde çektikleri güçlüklerle ilgili bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin değerlendirme sonuçlarını notla ifade etme konusunda güçlüklerinin olduğu görülmektedir. Ancak öğretmenleri Müzik dersiyle ilgili değerlendirme süreçlerinde öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alma konusunda güçlüklerinin olmadığı söylenebilir.
- Sınıf öğretmenlerinin Müzik dersinde karşılaştıkları güçlüklerin yoğunluğuna dayandırılarak ortaya konulan bu derse yönelik eğitim gereksinimleriyle ilgili bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin Müzik dersinin amaçları, öğrenciler yönünden önemi ve amaca uygun olarak kullanılması yönünden bilgilendirme konusunda eğitime gereksinimleri olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin Müzik Dersi Öğretim Programının içeriğini oluşturan konulardan, “ses eğitimi (bona, solfej, koro)”, “çalgı eğitimi (öğretmen çalgısını kullanma)”, “tartım eğitimi (ritm)”, “müzik bilgisi (temel müzik terimleri)”, “yaratıcılık eğitimi (ezgi, ritm üretme ve bunları kullanma)”, “müziksel etkinlikler düzenleme (konserler, bayramlar, anma günleri)” konuları öğretmenlerin öncelikli eğitim gereksinimleri olan konulardır. Müzik dersinin öğretim-öğrenme süreçlerine yönelik olarak, müzik dersine özgü öğretim tekniklerinden “yeniden buluş” ve “yansıtma” tekniklerini bilme ve uygulama, “öğrencilerin sanata ve sanatçılara karşı ilgilerini geliştirmeleri için uygun etkinliklerden yararlanma (sanatçıların yaşamlarıyla ilgili bilgi verme, sanatçıların eserlerinden örnekler verme, konserlere gitme v.b.)” ile “Müzik dersinde öğrencilerin diğer müziksel yeteneklerinden (örn: başka çalgıları çalabilme ya da başka parçaları söyleyebilme) yararlanma”, “öğrencilere ders konularıyla ilgili

video gösterileri yaparak öğretilen bilgileri pekiştirme”, “öğrencilerin müzik dinleme ve yapmada kullanılan teknolojik araç-gereçleri tanımalarına ve kullanmalarına olanak verme”, “sınıf içinde öğrencilerin rahat, düzenli ve özgün çalışabilecekleri fiziki ortamları düzenleme”, “Müzik dersinin yapıldığı ortamda kullanacakları araç-gereçleri bulundurma”, “öğrencileri yapılan çalışmalara uygun araç-gereçleri kullanmaya yönlendirme” gibi konularda öncelikli/öteki eğitim gereksinmelerinin olduğu belirlenmiştir. Öğrenci çalışmalarını değerlendirmeye yönelik olarak da sınıf öğretmenlerinin “öğrenci etkinliklerini değerlendirmede eğitsel değerler taşıyan yaklaşımlar izleme (yapıcı olma, cesaretlendirme)”, “Müzik dersiyle ilgili değerlendirmeleri sınıf içinde yapılan belli sınav sonuçlarına göre yapma,” “değerlendirme sonuçlarını notla ifade etme”, “her öğrenciyi derste öğrenilen becerilerinin yanı sıra kendi yetenek, yeterlik ve becerileri doğrultusunda değerlendirme” konularında öncelikli olmamakla birlikte eğitim gereksinmelerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak, ilköğretim okullarında Müzik dersine giren sınıf öğretmenlerinin Müzik dersinin önemi, işlevi, kapsamı, öğretme-öğrenme süreçlerinin düzenlenmesi ve uygulaması ve öğrenci başarılarının değerlendirilmesine yönelik birçok konuda güçlüklerle karşılaştıkları, bu güçlüklerin giderilmesine yönelik olarak da eğitim gereksinmelerinin olduğu söylenebilir.

5.3. Öneriler

Araştırmanın amacı doğrultusunda elde edilen bulgulara dayanarak şu öneriler geliştirilmiştir:

- Sınıf öğretmenlerinin Müzik dersine ilişkin eğitim gereksinmelerini karşılamak amacıyla hizmetiçi eğitim programları hazırlanmalı ve uygulamaya konulmalıdır.

Bu kapsamda, öncelikle okullarda eğitim fakültelerinde görevli alan uzmanı öğretim üyeleri tarafından sınıf öğretmenlerine, ilköğretim okullarında müzik eğitiminin amaçlarını ve gerekliliğini kavratmaya yönelik seminerler düzenlenebilir

Sınıf öğretmenlerinin Müzik dersi alan bilgisiyle ilgili eğitim gereksinmelerini karşılamak amacıyla Milli Eğitim Bakanlığınca iller bünyesinde yıl boyunca çeşitli kurslar düzenlenebilir. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığınca Müzik dersi alan bilgisi konularına yönelik kaset, cd, video kasetleri, vcd, yardımcı kitaplar gibi öğretim gereçleri hazır edilerek sınıf öğretmenlerinin kullanımına sunulabilir.

Sınıf öğretmenlerinin Müzik dersi öğretme-öğrenme sürecine yönelik, öğretim yöntem ve tekniklerini kullanma, öğretim hizmetini etkili biçimde gerçekleştirme ve öğretim ortamlarını düzenleme ile araç-gereçlerden yararlanma ile ilgili konularda eğitim fakültelerindeki alan uzmanı öğretim üeleri tarafından seminerler, kurslar düzenlenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin Müzik dersinde öğrenci çalışmalarını değerlendirmedeki eğitim gereksinmelerini karşılamaya yönelik olarak da, alan uzmanları tarafından okullarda bu konuyla ilgili seminerler düzenlenebilir.

- Eğitim Fakültelerinde ikinci ve dördüncü sınıflarda uygulanmakta olan okul deneyimi derslerinde öğretmen adayı öğrencilerin sınıf öğretmenlerinin yanısıra özellikle Resim, Müzik gibi beceri derslerinin alan öğretmenlerini de izlemeleri onları mesleki yetişmeleri yönünden yararlı olacaktır.

EKLER

EK 1**"İLKÖĞRETİM OKULLARINDA SINIF ÖĞRETMENLERİNİN MÜZİK DERSİNE İLİŞKİN EĞİTİM GEREKSİNİMLERİ"****ARAŞTIRMA ANKETİ**

Sayın Sınıf Öğretmeni,

İlköğretim okullarında müzik öğretimi ile ilgili bazı sorunlar bulunmaktadır. Bu sorunların belirlenmesi, giderilmesi için bilimsel araştırmaların yapılmasına ve bunlara bağlı olarak birtakım önlemlerin alınmasına gerek vardır. Bu anket, sınıf öğretmenlerinin müzik dersinde karşılaştıkları güçlükleri ve bunlara dayalı eğitim gereksinimlerini belirlemek amacıyla yapılan bilimsel bir çalışmada gerek duyulan verileri sağlamak için hazırlanmıştır. Ankette, kişisel bilgilere dönük sorulardan sonra, müzik dersiyle ilgili genel görüşleriniz ile müzik dersinin içeriği, öğrenme-öğretme süreçleri ve değerlendirme süreçleri ile ilgili güçlüklerinizin belirlenmesine dönük sorular yer almaktadır.

Araştırma sonuçlarının geçerliliği bakımından, ankette yer alan sorulara gerçek durumunuzu yansıtan yanıtlar vermeniz son derece önemlidir. Soruları içtenlikle yanıtlamanız dileğiyle katkılarınız için teşekkür ederim

Figen YÜNLÜ
Porsuk İlköğretim Okulu Müzik Öğretmeni

I. Kişisel Bilgiler

Aşağıdaki sorularda kendinize uygun seçeneği işaretleyiniz.

1. Görev yaptığınız okul:.....
2. Cinsiyetiniz : () Kadın () Erkek
3. Hizmet süreniz : () 1-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl
() 16-20 yıl () 21 yıl ve üstü
4. 2000-2001 yılında okuttuğunuz sınıf:
() 1.sınıf () 2.sınıf () 3.sınıf () 4.sınıf () 5.sınıf
5. 2000-2001 öğretim yılında okuttuğunuz sınıfta müzik derslerine giriyor musunuz?
() Evet () Hayır.
6. En son bitirdiğiniz okul:
() İlköğretmen okulu
() 2 yıllık Eğitim Enstitüsü / Eğitim Yüksek Okulu
() A.Ü. Açıköğretim Fakültesi Eğitim Önlisans Programı
() A.Ü. Açıköğretim Fakültesi Lisans Tamamlama Programı
() Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü
() Yükseköğretim (Lütfen bitirdiğiniz yüksek öğrenim programınızı yazınız)
() Yükseköğretim+İlköğretim sertifikası programı (Lütfen bitirdiğiniz yüksek öğrenim programınızı yazınız)
() Başka:.....
7. Müzik öğretimi ile ilgili aldığımız eğitim:
() Öğretmen yetiştirme programında müzik öğretim ile ilgili dersler aldım.
() Müzik öğretimi ile ilgili hizmet içi eğitim programlarına katıldım.
() Hiçbir eğitimden geçemedim
() Başka:.....

2. Müzik Dersleriyle İlgili Genel Görüşleriniz

Aşağıdaki görüşlere katılma durumunuzu belirtiniz.

1= Hiç katılmıyorum 2= Biraz katılıyorum
3= Oldukça çok katılıyorum 4= Tamamen katılıyorum

	1	2	3	4
8. İlköğretimde çocuğun bilişsel(zihinsel) ve devinimsel (bedensel) eğitiminin yanında, duyuşsal (ruhsal) eğitimi de çok önemlidir.	()	()	()	()
9. Çocuğun duyuşsal eğitiminde müzik dersinin önemi büyüktür.	()	()	()	()
10. İlköğretimde müzik dersi çocuğa kendini ifade etmesinde yardımcı olan bir dersdir.	()	()	()	()
11. İlköğretim okullarında müzik dersi öğrencilerin ilgisi doğrultusunda seçmeli olmalıdır.	()	()	()	()
12. Müzik dersi yetenek dersidir. Bu nedenle ilköğretim okullarında müzik dersi sadece yetenekli öğrencilerle yapılmalıdır.	()	()	()	()
13. Müzik dersi öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirmeye yönelik etkinlikleri amaçlar.	()	()	()	()
14. Müzik dersi için kendimi yetersiz buluyorum.	()	()	()	()
15. Müzik dersinde sınıf içi disiplini sağlamakta zorlanıyorum.	()	()	()	()
16. Genellikle müzik dersini, diğer derslerde eksik kalan konuların işlenmesi veya önemli konuların tekrar edilmesi amacıyla kullanıyorum.	()	()	()	()
17. Ailelerin Müzik dersinidaha çok bir eğlence dersi gibi görmeleri öğrencileri bu derse karşı olumsuz yönde etkilemektedir.	()	()	()	()
18. Müzik dersi genellikle öğrenciler için sıkıcı bir derstir.	()	()	()	()
19. İlköğretim okullarında müzik dersi alan öğretmenleri tarafından verilmelidir.	()	()	()	()

20. Müzik dersi için gerekli olan yeteneğe sahip değilim, bu yüzden müzik derslerinde etkili olamadığımı düşünüyorum. () () () ()
21. Müzik dersleri ilköğretim okullarının programlarından çıkartılarak, ailelerin kendi girişimlerine bırakılmalıdır. () () () ()

3. Müzik Dersinin İçeriği ile İlgili Güçlükler

Müzik dersinin içeriği ile ilgili aşağıda sıralanan konularda ne ölçüde güçlük çektiğinizi belirtiniz.

- 1= Hiç güçlük çekmiyorum 2= Biraz güçlük çekiyorum
3= Oldukça güçlük çekiyorum 4= Pek çok güçlük çekiyorum

	1	2	3	4
22. Kulak eğitimi (<i>işitme, müziksel okuma</i>)	()	()	()	()
23. Ses eğitimi (<i>solfej, bona, koro</i>)	()	()	()	()
24. Çalgı eğitimi ve kullanımı (<i>öğretmen çalgısını kullanma</i>)	()	()	()	()
25. Tartım eğitimi (<i>ritm</i>)	()	()	()	()
26. Müzik bilgisi (<i>temel müzik terimleri</i>)	()	()	()	()
27. Yaratıcılık eğitimi (<i>ezgi, ritm üretme ve bunları kullanma</i>)	()	()	()	()
28. Beğeni eğitimi (<i>iyi ve kaliteli müziği ayırt etme alışkanlığının kazandırılması</i>).	()	()	()	()
29. Müziksel etkinlikler düzenleme (<i>Konserler, bayramlar, anma günleri</i>)	()	()	()	()
30. Müziği kullanma ve yararlanma (<i>diğer dersleri ve günlük yaşantısı ile öğrendiklerini bağdaştırma</i>)	()	()	()	()
31. Müzikle ilgili kuramsal bilgiler verme (<i>örn: sanat ve sanatçıya verilen önem</i>).	()	()	()	()
32. Çeşitli marş, şarkı ve türküleri öğrencilere öğretme.	()	()	()	()

4. Müzik Dersinin Öğrenme- Öğretme Süreçleri ile İlgili Güçlükler

4-a) Öğretim yöntemleri

Müzik dersine uygun aşağıdaki öğretim yöntem ve tekniklerini kullanmada ne ölçüde güçlük çektiğinizi belirtiniz.

1= Hiç güçlük çekmiyorum 2= Biraz güçlük çekiyorum
3= Oldukça güçlük çekiyorum 4= Pek çok güçlük çekiyorum

	1	2	3	4
33. Kulaktan öğretim yöntemi	()	()	()	()
34. Soru-yanıt yöntemi	()	()	()	()
35. Çözümleme (<i>desifre</i>) tekniği	()	()	()	()
36. Yeniden buluş tekniği	()	()	()	()
37. Oyunlaştırma tekniği	()	()	()	()
38. Düz anlatım yöntemi	()	()	()	()
39. Tartışma yöntemi	()	()	()	()
40. Yansıtma tekniği	()	()	()	()
41. Pantomim tekniği	()	()	()	()
42. Örneklendirme tekniği	()	()	()	()
43. Öykülendirme tekniği	()	()	()	()
44. Uygulama yöntemi	()	()	()	()
45. Canlandırma yöntemi	()	()	()	()
46. Öğrencilerin sanata ve sanatçılara karşı ilgilerini geliştirmeleri için uygun etkinliklerden yararlanma (<i>sanatçıların yaşamlarıyla ilgili bilgi verme, sanatçıların eserlerinden örnekler verme, konserlere gitme vb.</i>)	()	()	()	()

4-b) Öğretim Hizmeti

47. Öğrencilere derste işlenecek konuyla ilgili gerekli ön açıklamaları yapma. () () () ()
48. Öğrencilere çalışmalarını ile ilgili dönütler verme () () () ()
49. Öğrencileri müzik dersine güdüleyerek, derse katılımlarını sağlama. () () () ()
50. Müzik dersinde anlatılan konuları dinleti yoluyla pekiştirme. () () () ()
51. Öğrencileri olanaklar ölçüsünde, dersin amacına uygun etkinliklere götürerek yaşantı geçirmelerini sağlama. () () () ()
52. Öğrencileri anma, kutlama, bayram törenleri gibi günlerde müzikal etkinliklerde bulunmaya heveslendirme. () () () ()
53. Müzik dersinde öğrencinin diğer müziksel yeteneklerinden (örn: başka çalgıları çalabilme ya da başka parçaları söyleyebilme) yararlanma. () () () ()
54. Öğrencilere ders konularıyla ilgili video gösterileri yaparak öğretilen bilgileri pekiştirme. () () () ()
55. Çeşitli nedenlere dayalı olarak çekingen davranışlarda bulunan öğrencileri ders içi ve ders dışı etkinliklere katılmalarını sağlama. () () () ()
56. Öğrencileri uygun pekiştirme araçlarıyla ödüllendirme. () () () ()

4-c) Öğretim Ortamları

57. Öğrencilerin müzik dinleme ve yapmada kullanılan teknolojik araç- gereçleri tanımalarına ve kullanmalarına olanak verme. () () () ()

58. Sınıf içinde öğrencilerin rahat, düzenli ve özgün çalışabilecekleri fiziki ortamları düzenleme.
59. Müzik dersinin yapıldığı ortamda kullanacakları araç- gereçleri bulundurma.
60. Öğrencileri yapılan çalışmalara uygun araç- gereçleri kullanmaya yönlendirme.

5. Değerlendirme Süreçleri

61. Her öğrenciyi derste öğrenilen becerilerinin yanı sıra kendi yetenek, yeterlik ve becerileri doğrultusunda da değerlendirme.
62. Öğrenci etkinliklerini değerlendirmede eğitsel değerler taşıyan yaklaşımlar izleme (*yapıcı olma, cesaretlendirme...*)
63. Müzik dersiyle ilgili değerlendirme süreçlerinde öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alma.
64. Müzik dersiyle ilgili değerlendirmeleri sınıf içinde yapılan belli sınav sonuçlarına göre yapma .
65. Değerlendirme sonuçlarını notla ifade etme.

EK 2

T.C.
ESKİŞEHİR VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B.08.04.MEM.4.26.00.02.000/()

KONU : Anket Uygulaması.

12.04.2001-009941

VALİLİK MAKAMINA

Anadolu Üniversitesi Rektörlüğünden alınan 09/04/2001 tarih vğ 357-1386 sayılı yazıda, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitimi Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretimi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Figen YÜNLÜ'nün "İlköğretim Okullarında Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Dersine İlişkin Eğitim Gereksinimleri" başlıklı tezi ile ilgili olarak ekli listede isimleri yazılı okullarımızda anket uygulaması için izin istenilmektedir.

Anadolu Üniversitesi Eğitim bilimleri Yüksek Lisans Programı öğrencisi Figen YÜNLÜ'nün tezi ile ilgili olarak ekli listede isimleri yazılı okullarımızda anket uygulaması Müdürlüğümüzce uygun görülmekte olup Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

Mehtap ŞENOL
Milli Eğitim Müdür V.

OLUR
12.104/2001

M.Yaşar ÖZGÜL
Vali a.
Vali Yardımcısı

KAYNAKÇA

- Bozkaya, İ. **Özel Müzik Öğretim Metodları**. Yayımlanmamış Ders Notları, Bursa, 1997.
- Çevik, Suna. **Koro Eğitimi ve Yönetim Teknikleri**. Ankara: Doruk Yayıncılık, 1997.
- Demirel, Özcan. **Genel Öğretim Yöntemleri**. Ankara: Usem Yayınları, 1994.
- Egüz, Saip. **Toplu Ses Eğitimi I Temel Konular**. Ankara: Ayyıldız Matbaası A.Ş., 1991.
- Ertürk, Selahattin. **Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara: Yelkentepe Yayınları, 1972.
- Görgünay, Nurcan. "İlköğretim Okullarında Müzik Eğitiminin Etkililiği". Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1994.
- Görsev, Birim. "İlköğretim Kurumlarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Etkin ve Etken Olabilme Durumlarının İncelenmesi". Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 2000.
- Görsev, S. **Çağdaş Birey- Çağdaş Toplum İçin Nasıl Bir Sanat Eğitimi ve Müzik Eğitimsi Hedeflenmelidir? Bildiri**, Bolu: 1997.
- Hakan, Ayhan (Haz.). **İlköğretim Öğretmenliği Lisans Tamamlama Programı Öğretim Klavuzu**. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi İlköğretim Öğretmenliği Lisans Tamamlama Programı, 1998.
- Karasar, Niyazi. **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 1995.
- Kaya, Yahya Kemal. **İnsan Yetiştirme Düzenimiz: Politika-Eğitim-Kalkınma**. Geliştirilmiş Dördüncü Baskı. Ankara: 1984.
- _____. **Köy Enstitüleri "Antigone'den Mızraklı İlmihal'e"**. İstanbul: Tıglat Matbaacılık A.Ş. Cilt 1, 2001.
- Kıvrak, Süleyman. Yayımlanmamış Ders Notu, İzmir Yüksek Öğretmen Okulu, 1981.
- Küçükahmet, Leyla. **Öğretmen Yetiştiren Kurum Öğretmenlerinin Tutumları (Program Geliştirme Açısından Bir Yorum)**. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 1976.
- _____. **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. Editör: Leyla Küçükahmet. İstanbul: Alkım Yayınevi, 1979.

- _____. **Öğretmen Yetiştirme: Programları ve Uygulamaları**. Ankara: 1993.
- _____. "Türkiye'de Öğretmenlik Mesleği Kazandırmanın Tarihi Gelişimi", **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2000.
- Mertoğlu, Ercan. "İlkokullarda Müzik Eğitimi Teoride ve Uygulamada" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 1991.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı). **İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı**. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1994.
- Nurikadioğlu, Recai Hayri. "İlköğretim Kurumlarında Müzik Dersinde Karşılaşılan Sorunlar". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2000.
- Oğuzkan, Ferhan. **Orta Dereceli Okullarda Öğretim. (Amaç, İlke, Yöntem ve Teknikler)** Ankara: Emel Matbaacılık San., 1985.
- Okan, Kenan. **İlkokullarda Müzik Öğretimi**. Ankara, 1990. Mertoğlu, Ercan. "İlkokullarda Müzik Eğitimi-Teoride ve Uygulamada". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 1991. s.19'dan alıntı.
- Özen, Mansur. "Ankara'daki İlk ve Orta öğretim Öğrencilerinin Genel Müzik Eğitiminden Beklentileri". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 1994.
- Özer, Bekir. "Uzaktan Eğitim Yaklaşımıyla Uygulanan Eğitim Önlisans Programının Öğretmenlik Meslek Bilgisini Kazandırma Yönünden Etkililiği". Yayınlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1989.
- Özer, Özge. "İlköğretim Okullarında Sınıf Öğretmenlerinin Resim-İş Dersine İlişkin Eğitim Gereksinimleri". Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2001.
- Özgül, İlhan. **Eğitim Fakülteleri ve İlköğretim Okulları İçin Müzik Eğitimi ve Öğretimi**. Ankara: Gazi Kitabevi, 2000.
- Öztürk, Ali. **Müzik Öğretimi**. Editör: Ali Öztürk. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 711, 2001.
- Sağlam, Mustafa. "Öğretimi Etkileyen Etmenler", **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme**. Editör: Mehmet Gültekin. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 2, 2001.

San, İnci."Güzel Sanatlar Eğitimi", **Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Eğitim Önlisans Programı Özel Öğretim Yöntemleri**. Editör: Bekir Özer. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Yayınları No:95, 1988.

Şentürk, Nezihe. **Yayımlanmamış Ders Notu**, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü, 1995.

Tan Şeref ve Allattin Erdoğan. **Öğretimi Planlama ve Değerlendirme**. Ankara: Anı Yayıncılık, 2001.

Tezbaşaran, A. Ata. **Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu**. Ankara:Türk Psikologlar Derneği, 1996.

Töreyin, Ayşe Meral. "İlköğretim Kurumlarının Müzik Eğitimi Sorunu". **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 1995.

Turan, Esin. "Temel Eğitim I. Kademesinde Karşılaşılan Sorunların Belirlenmesine Yönelik Bir Envanter Çalışması". **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997.

Türk Dil Kurumu. **Okul Sözlüğü**, Ankara,1994.

Uçan, Ali. **Müzik Eğitimi. İlkokullarda Müzik Öğretimi**. **Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Eğitim Önlisans Programı Özel Öğretim Yöntemleri**. Editör: Bekir Özer. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Yayınları No:95, 1988.

_____. **Güzel Sanatlar Eğitimi ve Eğitim Programları ve Öğretim**. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1993.

_____. **İnsan ve Müzik- İnsan ve Sanat Eğitimi**. Ankara: Kurtuluş Matbaası, 1994.

_____. **İnsan ve Müzik- İnsan ve Sanat Eğitimi**. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 1996.

_____. **Müzik Eğitimi Temel Kavramlar- İlkeler-Yaklaşımlar**, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 2. Basım, Adalet Matbaası, Ankara, 1997.

